

V-30172

RAKVERE
INTERNAATKOOLI
KASVATUSTÖÖ
KOGEMUSI

10

V-30172

II-1696

EESTI NSV PEDAGOOGIKA TEADUSLIKU UURIMISE INSTITUUT

RAKVERE INTERNAATKOOLI KASVATUSTÖÖ KOGEMUSI

Toimetaja J. Sõerd

TALLINN 1963

T. W.

Keeleline toimetaja H. LINDARU.

Kirjastatakse Eesti NSV Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi
Õpetatud Nõukogu otsusel.

SISSEJUHATUS.

Internaatkool kui uut tüüpi õppe- ja kasvatusasutus omandab meie haridussüsteemis järjest suurema tähtsuse. Käesoleval ajal on meie vabariigis 15 internaatkooli 6400 õpilasega, 1965. aastaks tõuseb õpilaste arv aga 12 000-ni. Internaatkoolide arv kasvab seega kiiresti. Uute internaatkoolide töö seisukohalt on küllaltki oluline juba olemasolevate kogemuste tundmaõppimine.

Käesoleva kogumiku ülesandeks on tutvustada Rakvere Internaatkooli kui ühe vanema ja edukamalt töötanud internaatkooli töökogemusi. Seejuures ei ole seatud ülesandeks internaatkooli töö igakülgsed tutvustamist selle kõigis üksikasjades, vaid on pöördutud peamiste tööküsimustega, nagu töökasvatus, kasvatus töö rühmades, ettevalmistustunnid, pioneeri- ja komsomolitöö, klassiväliline töö, õppe- ja kasvatus töö juhtimine, töö lastevanematega. Artiklite autoriteks on Rakvere Internaatkooli pedagoogid. Artiklid käsitlevad internaatkooli tööd kuni 1961/62. õppeaastani.

Artiklis «Töökasvatusest Rakvere Internaatkoolis» näitab A. Sillar, kuidas on ellu rakendatud leninlikku printsiipi kooli ja elu seosest, õpetuse ja tootmistöö ühendamisest. Koolis on välja kujunenud kindel töökasvatuse süsteem, mille põhilülideks on iseteenindamine, ühiskondlikult kasulik töö ja tootmisõpetus. Niisuguse kindlapiirilise töökasvatuse süsteemi olemasolu on väga vajalik, kuna just internaatkoolis, kus õpilased elavad heades materiaalsetes tingimustes, saavad riigi poolt õpinguteks ja vaba aja mitmekülgseks sisustamiseks kõik vähegi vajaliku, esineb oht ebaterve, tarbijaliku suhtumise tekkimiseks õpilastes, mille puhul viimased võtavad vastu materiaalseid hüvesid, ilma et nad omalt poolt nende saavutamiseks midagi teeksid. Selle pahe ennetamiseks on parimaks vahendiks süsteemikindel töökasvatus.

Väärrib rõhutamist, et töökasvatuse tarvis on Rakvere Internaatkoolis loodud küllaldane materiaalne baas. Siin on olemas kõik vajalikud vahendid õpilaste iseteenindamiseks (triikraud, tolmuimejad, pesumasinad jms.), töökojad ühiskondlikult kasulikuks tööks, õppetehhid tootmisõpetuseks. On arusaadav, et korralik sisustus, töövahendid ja -ruumid on eduka töökasvatuse otsustavaks tingimuseks.

Rakvere Internaatkoolis pööratakse tõsist tähelepanu õpilaste ühiskondlikult kasuliku töö pedagoogiliselt läbimõeldud organiseerimisele. «Meie kooli pedagoogid on veendunud,» kirjutab A. Sillar, «et töö on tõeliselt kollektiivne ja saavutab oma eesmärgi, kui töö on hästi organiseeritud, kui sellega kaasnevad individuaalsed ja kollektiivsed ülesanded, tõhus kontroll ning töö organiseerijate — eriti õpetajate ja kasvatajate — isiklik eeskuju.»

E. Kivimäe artikkel tutvustab lugejale rühmades tehtava kasvatustöö kogemusi. Rühmade töö ja kollektiivi kasvatamise seisukohalt on üheks olulisemaks küsimuseks rühmade komplekteerimine. Rakvere Internaatkoolis on see lahendatud nii, et ühte rühma on koondatud erineva vanusega õpilased I—XI klassini. Töö selliselt organiseeritud rühmaga omab mitmeid eeliseid: 1) aitab kaasa perekonnalaadiliste suhete kujunemisele ja koduse meeleolu loomisele rühmas; 2) kerge on korrastada ruume ja hooldada rõivaid, sest vanemad õpilased teevad keerukamaid ja enam jõudu nõudvaid, nooremad lihtsamaid töid; 3) kõikidele rühmadele võib võrdsete tingimuste tõttu esitada ühtseid nõudeid korra ja kasvatusalal — mis on jõukohane ühele rühmale, see ei tohi teha raskusi ka teisele; 4) kuna vanemad õpilased on nooremate suurteks autoriteetideks, siis on väga tähtis nende eeskuju tööharjumuste kasvatamisel ja kultuurse käitumise kujundamisel; 5) organiseeritud korrariikumised rühmades on välistatud, sest puuduvad samaealised huvikaaslased.

Erivanuseliste rühmadega töötamisel on eelmärgitud positiivsed küljed vaieldamatud. Kuid nende töökogemuste ülevõtmisel ja rakendamisel tuleks kindlasti silmas pidada ka ebakohti, mis siin esinevad ja millest olulisemad on järgmised: 1) rühm kui kollektiiv on vähe rakendatud ühisesse tegevusse, kuna ka ettevalmistustunnid toimuvad klasside kaupa; 2) vanuselise nivoo suur diferents rühmas raskendab kasvatusvõtete rakendamist (kollektiivsete vestluste probleem) ja rühmale tegevuse võimaldamist, mis oleks võrdselt jõukohane, huvitav ja kasulik kõigile õpilastele (näit. filmide, teatrietenduste vaatamine ja arutamine, mängud, sport); 3) raskusi võib esineda päevarežiimi täitmisel, kuna nooremad õpilased lähevad varem magama kui vanemad. Rühmade komplekteerimise küsimus on huvitav ja oluline, mis väärrib edasist katsetamist praktikas ja teoreetilist uurimist.

Rühmaaktiivi organiseerimine ja töölerakendamine on kollektiivi kasvatamise üheks sõlmprobleemiks. Rakvere Internaatkoolis pannakse suurt rõhku õpilaste eneste rakendamisele kollektiivi elu juhtimiseks ja suunamiseks. Rühma- ja toavanemad, sanitaarposti liikmed, korrapidajad ja toimkonnad on rühma tegevuse tõelisteks organisatoriteks ja juhtideks, kes on suutelised iseseisvalt pal-

jusid oma elusse puutuvaid küsimusi lahendama. Need faktid kõnelevad sellest, et kasvatajad ei ole läinud siin õpilaste väiklase hooldamise ja pimesi talutamise teed, vaid on õigesti pearõhu asetanud õpilaste eneste aktiivsuse, initsiatiivi ja vastutustunde kasvatamisele.

On hea, et rühmade töö käsitlemisel ei ole mööda mindud esinevatest kasvatusraskustest. Kuigi siin ei peegeldu veel kõikide küsimuste lõplikud lahendused, näitab see siiski kasvatajate teravat pilku kasvatus töö probleemide suhtes. Ja kui osatakse kitsas-kohti näha, siis võib kindel olla, et edaspidi suunatakse jõupingutused nende likvideerimisele.

L. Kõrgesaare artikkel «Ettevalmistustundidest» käsitleb õppeprotsessi üht olulist lüli internaatkoolis. Hästi antud õppetund ei saavuta maksimaalset efekti, kui õpilased koduste ülesannete täitmisega tunnis omandatud teadmisi ja vilumusi ei kinnista. Rakvere Internaatkoolis on ettevalmistustundide korralduses nii mõndagi huvitavat: näitlike õppevahendite kasutamine ettevalmistustundides, kirjalike tööde kokkukogumine kasvataja poolt jm. Kõige hinnatavamaks kogemuseks on aga kasvataja-poolse juhendamise ja kontrolli järkjärguline vähendamine vastavalt õpilaste eneste vastutustunde ja iseseisvuse arendamisele. See on õige suund, mida peaksid kõik internaatkoolid järgima. Kui õpilased on suutelised õppima üksinda, ilma pedagoogi pideva järelevalveta, nii nagu toimub kõnealuse kooli mitmes klassis, siis annab see tunnistust kasvatus töö märkimisväärtusest edusamudest.

Rakvere Internaatkooli pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni töökogemusi tutvustab A. Kurmiste. Artiklitest nähtub, et need organisatsioonid on muutunud kooli õpilaskollektiivi elu tõelisteks juhtideks. Olgu see siis õppeedukuse küsimuste arutamine, spordivõistluste organiseerimine, deklamaatorite võistluse korraldamine või midagi muud taolist, kõikjal on eesotsas pioneerid ja kommunistlikud noored. Võime julgesti ütelda, et Rakvere Internaatkooli elus pole sellist küsimust, mille lahendamisest pioneerid ja kommunistlikud noored osa ei võtaks. Nii arendatakse õpilastes initsiatiivi ja algatusvõimet, kasvatatakse organiseerimisvilumusi.

Pioneeri- ja komsomoliorganisatsioonis pööratakse tõsiselt tähelepanu õpilaste ideelis-poliitilisele kasvatus- ja arendamisele. Suure töö on õpilaste organisatsioonid koolis teinud NLKP XXII kongressi materjalide tutvustamisel kõikidele õpilastele; partei programmi innustavad sõnad viidi arusaadavas vormis iga õpilaseni. Sihikindel kasvatus töö, mis toimub mitmekesistes ja huvitavates vormides (nagu poliitinformatsioonid, jooksva poliitika tutvustamise stendid, rahvaste sõpruse õhtud, arutelud kommunistliku ühiskonna ülesehi-

tamisest jms.), annab õpilastele eluks vajaliku ideelise karastuse.

Klassivälise töö arendamiseks on internaatkoolil palju soodsamad võimalused, kui seda on tavalises koolis. Kuidas neid võimalusi on Rakvere Internaatkoolis kasutatud, sellest kõneleb M. K u i v a artikkel. Arvukad klassivälise töö ringid, nende sisukas töö ja hästi koordineeritud tegevus pakuvad õpilastele suurepäraseid võimalusi vaba aja huvitavaks veetmiseks ja igakülgseks arenguks. Väärib esiletõstmist, et kõik õpetajad Rakvere Internaatkoolis on tegevad ringide töö juhendamisega.

Viimased artiklid annavad ülevaate Rakvere Internaatkooli õppe- ja kasvatustöö juhtimisest ning tööst lastevanematega.

Kogumiku lisana on ära toodud Rakvere Internaatkooli 1961/62. õppeaasta tööplaan, sisekorra eeskirjad ja päevarežiim.

Kahtlemata on uutel internaatkoolidel käesolevas kogumikus avaldatud kogemustest nii mõndagi õppida. Kogemuste ülevõtmine ja rakendamine peab aga toimuma mitte mehhaanilise kopeerimise teel, vaid loovalt, arvestades kohapealseid võimalusi ja tingimusi.

TOIMETAJA

RAKVERE INTERNAATKOOL UUT TŪUPI KASVATUSASUTUSENA.

A. Sillar.

NLKP programm rõhutab, et kommunistlik haridussüsteem baseerub laste ühiskondlikul kasvatamisel. Perekonna kasvatuslik mõju lastele peab järjest rohkem seostuma nende ühiskondliku kasvatusesega.

Suur tähtsus on seejuures internaatkoolidel.

Rakvere Internaatkool on vabariigi vanim internaatkool, mis alustas tööd 1956. a. sügisel seitsme klassiga.

1960/61. õppeaastaks saavutas meie internaatkool täiskõormuse: selle I–XI klassis õpib 330 õpilast.

Kool asub endise pedagoogilise kooli ruumes. Uusehitusena valmis koolile rida juurdeehitusi: internaadihoone, töökodade hoone, katlamaja ja juurdeehitus peakorpusele.

Uus internaadihoone.

Materiaalselt on kool hästi kindlustatud.

Õppe- ja kasvatustöö küsimustes puutus aga pedagoogiline kollektiiv algul kokku rea raskustega.

Eelkõige puudusid kogemused tööks sellises koolis, neid tuli ammutada õppe- ja kasvatustöö korraldamise käigus. Samuti oli esimesel aastal siia saabunud õpilaste kontingent täiesti võõras. Kui harilikult tuleb üldhariduslikku kooli uusi õpilasi juurde peamiselt I klassi, teised klassid kujutavad endast juba väljakujunenud kollektiivi pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooniga, siis meil tuli kohe komplekteerida kõik seitse klassi.

Olukorda komplitseeris veel asjaolu, et õpilaste kontingent oli mõningal määral raskesti kasvatatav, kuna enamik lastest oli kas vanemateta või omas ainult isa või ainult ema. Kui aga mõnel neist olidki vanemad, siis viimaste hooldatus oma laste eest oli mitmesugustel põhjustel mitteküllaldane. Need vanemad nägid internaatkoolis ainsat õiget vahendit oma laste kasvatamiseks.

Mitmed õpilased olid oma noorusele vaatamata korduvalt kokku puutunud miilitsaorganitega. Leidus ka neid, kes olid eemaldatud teistest koolidest.

Enamik avaldustest algas väitega, et lapse vanemal või hooldajal on tõsiseid raskusi oma hoolealuse kasvatamisega, kusjuures väljapääsu nähakse internaatkoolis kui uut tüüpi raskesti kasvatatavate laste kasvatusasutuses. See seisukoht ei ole muidugi õige.

Vaatamata kõigile esialgsetele raskustele saavutas teo- tahteline pedagoogiline kollektiiv õpilaste kommunistlikul kasvatamisel lühikese ajaga nimetamisväärset edu, kasutades ühtaegu kõiki eeliseid, mis internaatkoolil on tavalise kooliga võrreldes.

Rõhuv enamus meie õpilastest on pioneerid või kommunistlikud noored. Vanemad klassid — üheksas, kümnes ja üheteistkümnes — on sajaprotsendiliselt komsomoliklassid.

Õppeedukus ei ole viimase kolme aasta jooksul langenud alla 95%, kusjuures keskkooliklassides pole kogu kooli olemasolu vältel olnud klassikursuse kordajaid.

*

Nõukogude koolil on austav ülesanne ette valmistada aktiivseid, teadlikke kommunistliku ühiskonna liikmeid, neid, kes mitte ainult oskavad töötada, vaid ka sügavalt mõistavad oma vastutusrikast osa kommunismi ehitamisel.

Just sellepärast pöörame me tähelepanu õpilaste iseseisvuse, aktiivsuse ja vastutustunde kasvatamisele.

Püüdsime esimestest päevadest alates organiseerida kasvatustööd selliselt, et meie kasvandikest ei kujuneks „automaadid“, kes töötavad ainult siis, kui neid kellaga klassi kutsutakse jne.

Kõige selle juures organiseerime tööd nii, et maksimaalselt pääseks esile kollektiivi kasvatuslik mõju.

TÖÖKASVATUSEST RAKVERE INTERNAATKOOLIS.

A. Sillar.

NLKP programm rõhutab, et partei peab kasvatustöö keskseks ülesandeks arendada kõigis ühiskonnaliikmetes kommunistlikku töösse suhtumist. Töö ühiskonna hüvanguks on iga inimese püha kohus.

Nõukogude kooli ees seisab nüüd ülesanne anda õpilastele hästi kinnistatud üldhariduslikke teadmisi ja praktilisi tööoskusi, et noortest saaksid aktiivsed kommunistliku ühiskonna liikmed.

Meie pedagoogiline kollektiiv rakendab loovalt töökasvatuse põhimõtteid ja kasutab mitmesuguseid teid selleks, et töö muutuks tõeliseks kasvatavaks jõuks, saaks mitmekülgse kasvatuse protsessi orgaaniliseks koostisosaks, aidates seega kaasa õpilaste praktilisele ja psüühilisele ettevalmistamisele tootmistööks.

Õpilaste psüühilist ettevalmistamist tööks alustame juba I klassist.

Esimestest koolipäevadest sisendame õpilastesse mõtet, et kõigil neil seisab ees osavõtt tööst mitmesuguste väärtuste loomisel meie kodumaa hüvanguks.

Kasutame selleks selgitava lugemise tunde, vestlusi, pioneerikoondusi ja ekskursioone.

Ümbritsevast elust võetud faktide najal viiakse õpilased järeldusele, et kõik eluks vajaliku loovad inimesed oma tööga ja et igasugune töö on auasi.

Psüühilisele ettevalmistamisele tootvaks tööks on aidanud kaasa ka kohtumised tööeesrindlastega ja rajooni juhtivate töötajate vestlused majanduslikest saavutustest ning ülesannetest.

Kuid vestlustest üksi on vähe. Ükskõik kui häid palu me tööst ka loeksime, kui huvitavaid vestlusi tööst me ka läbi viiksime, ei hakka õpilased tõeliselt armastama tööd seni, kuni nad ise ei võta sellest vahetult osa.

Iseteenindamisest.

Töökasvatuse üheks esimeseks etapiks meie koolis on iseteenindamine, mis omab tähtsust, kuid siiski mitte keskset kohta töökasvatuse süsteemis.

Vajaduse iseteenindamiseks kutsus esile soov õpilasi paremini ette valmistada eluks, mis on lahutamatult seotud koduste töödega, kasvatada lastes armastust töö vastu ja oskust töötada.

Meie kollektiiv kaalus, mida on iseteenindamisel suutelised tegema eri vanuses lapsed, ning kuidas ja millal tuleb seda organiseerida. Töötati välja ühtsed nõuded, silmas pidades hügieeni- ja esteetilisi nõudeid, samuti soo ja vanuse iseärasusi. Me lähtume sellest, et puhtus ja kord koolis tuleb luua endi kätetööga.

Klassiruumie korrastavad õpilased ise. Algklassides oleme kasutanud koristajate abi. I ja II klassi õpilaste töö piirdub peamiselt tolmu pühkimisega ja lillede hooldamisega.

III ja IV klassi õpilased on aga võimelised juba rohkemaks: iga tööpäeva lõpul pühivad nad klassipõranda märja lapiga üle ja pesevad klassitahvli.

Klasse koristavad iga päev kaks korrapidajat, kes määratakse klassiorganisatori poolt tööle üheks nädalaks.

Kord nädalas toimub klassides klassijuhataja juhendamisel põhjalikum puhastus, millest võtab osa kogu klass. Siis pestakse üle ka koolipingid.

Kõige laiaulatuslikumalt rakendame iseteenindamist rühmades, millest on juttu eri peatükis.

Iseteenindamist oleme kasutanud ka koolimaja ümbruse korrashoiuks. Kogu kooli territoorium on rühmade vahel ära jaotatud ja neile kinnistatud aastaringselt. Iga rühma ülesandeks on hoida pidevalt korras temale kinnistatud ala.

V klassist alates töötavad õpilased ka köögis ja sööklas, abistades kokka toidu valmistamisel ning laudade katmisel ja koristamisel.

Teeme nagu perekonnaski, kus vanematele lastele antakse raskemaid ja noorematele kergemaid ülesandeid.

Köögitoimkonda määrame iga päev 6–7 õpilast. Meil on 12 rühma. Ühel kuul annavad köögitoimkonna 1.–6. rühm, igaüks ühe õpilase, järgmisel kuul 7.–12. rühm. Üks köögitoimkonna liikmetest on brigadiriks, kes kontrollib toimkonna kohalolekut ja suunab selle tööd. Toimkonna vahetus toimub kell 18.00. Vahetusaeg on valitud selliselt, et õpilastel jääks aega tundide ettevalmistamiseks. Toimkonna liikmed abistavad kokka kogu päev, välja arvatud õppetundide aeg.

Õpilased abistavad ka pesupesemisel: alates V klassist pesevad nad oma ihupesu ise, tehes seda ka oma šeflusalustel. Pesupäevaks on laupäev. Pesemise hõlbustamiseks on õpilastel kasutada pesumasinaid.

Voodipesu ja käterätikud pestakse pesunaiste poolt.

Koos harjumustega iseteenindamiseks püüame anda õpilastele ka mitmesuguseid teadmisi hügieenist, kulinaariast ja esteetikast. Internaadi kasvandikke, eriti vanemate klasside õpilasi tutvustatakse nende küsimustega klassivälise töö korras. Pedagoogid, meditsiiniala ja köögibloki töötajad kasutavad selleks iga võimalust otse töö juures ja organiseerivad ka erivestlusi õpilaste teadmiste laiendamiseks.

Lähtume põhimõttest, et iseteenindamine toimugu teadlikult. Sisendame õpilastele tõekspidamist, et iseteenindamist ei teosta me mitte üksnes selleks, et hoida koristajate arvel kokku riigi raha, me peseme end ja hoiame ruumid ning ümbruse korras mitte ainult selleks, et see on pedagoogide nõue, vaid eelkõige sellepärast, et töö oma lähema ümbruse korrastamisel on iga inimese kohuseks.

Iseteenindamine on inimese eluline vajadus. Võrreldes möödunuga on paljudel nõukogude inimestel mitmesugused kodused tööd ära jäänud. Nõukogude riik rakendab abinõusid inimeste heaolu pidevaks tõstmiseks. Gaas, elekter, pesumasinaid, külmutuskapid, pesumajad, ühiskondliku toitlustamise ettevõtted, lasteaiad ja lastesõimed – kõik need kergendavad perekonnaelu tingimusi. Mõnedele lastevanematele nähtavasti näib, et elu läheb selles suunas, kus iseteenindamise osatähtsus langeb ja inimene täielikult vabaneb kodustest töödest. Võib-olla on ka sellest mõningal määral tingitud fakt, et osa lastevanematest ei tegele töökasvatusega perekonnas.

On palju näiteid selle kohta, et isegi vanema klassi õpilane, astunud internaatkooli, ei saa hakkama kõige lihtsama iseteenindamisega.

Nüüd on aga iseteenindamine muutunud meie koolis täiesti endastmõistetavaks. Selle vajaduses ei kahtle isegi need vanemad, kes varem pidasid iseteenindamist oma lastele mittevajalikuks.

Võistlusest iseteenindamisel.

Meie ühiskonnas on üheks innustavamaks teguriks laialdane sotsialistlik võistlus. Kooli ja elu sidemete tugevdamise eesmärgil oleme rakendanud seda ka oma koolis, eriti aga töökasvatuse alal.

Õpilastele meeldib väga, kui nende saavutusi hinnatakse, võrreldakse ja esile tõstetakse.

Sotsialistliku võistluse küsimusi arutasime pedagoogidega, samuti komsomoli- ja pioneeriorganisatsioonist.

Juba pikemat aega ongi meil omavahelises võistluses klassid, rühmad ja üksikud toad.

Võistlust juhib ja kontrollib komsomolikomitee. Hindamine toimub miinuspunktide alusel. Töötasime välja vastavad hindenormid. Nii näiteks annab lillevaasis vahetamata vesi ühe, pesemata põrandalapp, korrastamata öökapp, halvasti pestud põrand kaks miinuspunkti jne.

Võidab see tuba, klass või rühm, kes saab kõige vähem miinuspunkte.

Võistluse käiku kontrollitakse 1–2 korda kuus. Igaks kontrollretkeks moodustatakse vastav brigaad, mille koosseisu võetakse kommunistlike noori ja pioneere, harilikult ka 1 meditsiinitöötaja või pedagoog, kokku 3–5 inimest. Koolis on nähtaval kohal sotsialistliku võistluse tabel. Kogu koolipere jälgib suure huviga iga kontrollretke tulemusi; miinuspunktide esinemisel arutletakse elavalt, millest need puudused võisid tekkida.

Kooli üldkogunemistel, mis on kujunenud meil üheks koolikollektiivi kasvatamise vahendiks, teeme kokkuvõtteid sotsialistliku võistluse käigust.

Iga õppeveerandi lõpul antakse parimale rühmale ja klassisle rändvimpel.

Võrdvõimelist sotsialistlikku võistlust rühmade vahel aitab tagada asjaolu, et kõik rühmad on komplekteeritud ühistel alustel erineva vanusega õpilastest.

Iseteenindamisel oleme arvestanud teataval määral poeg- ja tütarlaste soolisi iseärasusi, kuid üldiselt lähtume põhimõttest, et koduses majapidamistöös ei ole midagi sellist, mida ei kõlbaks teha poistel. Sellepärast õpetame ka

poisse võrdselt tütarlastega põrandaid pesema, pesu parandama, tegema kõike seda, milleta ei saa elus läbi ja mille mittetundmine teeb inimese abituks, teistest sõltuvaks. Siinjuures ongi huvitav märkida, et iseteenindamisel sotsialistliku võistluse esiridades sammuvad meil poeglaste rühmad. Ka rühmadevaheline rändvimpel on paari viimase aasta jooksul ehtinud peamiselt poeglaste rühma ruume.

Ühiskondlikult kasuliku töö organiseerimisest.

Otsustavaks lüliks töökasvatuses loeme õpilaste osavõttu ühiskondlikult kasulikust tööst, mis on seotud mitmesuguste materiaalsete väärtuste loomisega niihästi kasvandike endi kui ka ühiskonna vajadusteks.

Selle töö sisu määravad peamiselt kooli enda vajadused: töö kooli õppe-katseaias, kasvuhoones, õppetöökodades, spordibaaside ja abiruumide ehitamine koolile, õppevahendite valmistamine, samuti vanametalli kogumine, metsa hooldamine jne.

Tore on töötada kasvuhoones.

Järgime põhimõtet, et kõik õpilased peavad võtma osa väga mitmesugustest tööliikidest. Seda esiteks sel eesmärgil, et anda õpilastele laiu polütehnilisi teadmisi ja oskusi, ja teiseks, et igakülgsest arendada kasvavat noort ning abistada õpilasi teadlikult valima endale elukutset.

Laiemas ulatuses organiseerime õpilaste osavõttu ühiskondlikult kasulikust tööst suveperioodil. Õpilaste suvevaheaja oleme korraldanud nii, et igal õpilasel alates V klassist on kohustuseks töötada kooli juures kuu aega.

Õpilaste tööpäeva üldkestuseks on kuus tundi, pühadeleil päevil kolm tundi.

Töötame kella 9–12-ni ja kella 15–18-ni. Iga tööpäeva õhtul tehakse konkreetne tööjõu jaotus järgmiseks tööpäevaks.

Ka suveperioodil tulevad õpilased tööle samade rühmade koosseisus kui õppetöö ajal. Vastavalt graafikule on suvel pidevalt kooli juures 3–4 rühma. Samal ajal on tööl ka vastavate rühmade kasvatajad. Kuna töö toimub üheaegselt mitmes tööloigus, määratakse iga päev igale tööloigule üks brigadir.

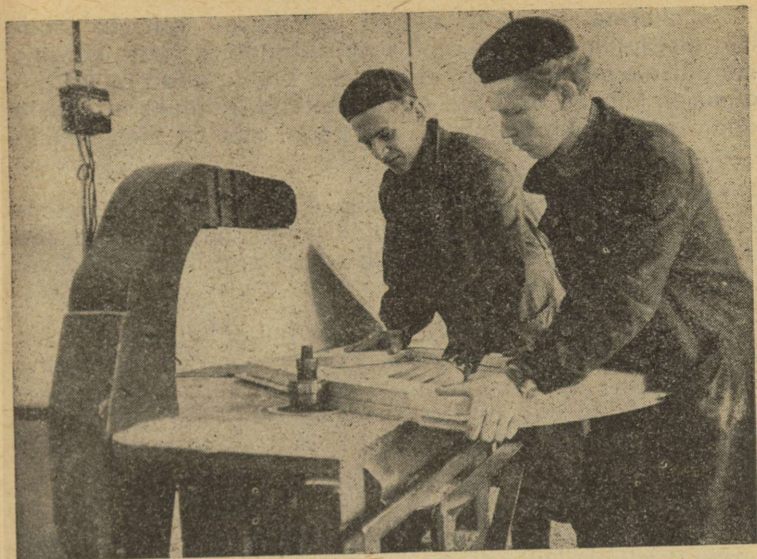
Meil on põhimõtteks, et kõik õpilased töötaksid kordamööda niihästi käsutäitjatena kui ka tööde organiseerijate ja juhatajatena.

Õpilaste töö kohta peame täpset arvestust; tööpäeva lõpul saab iga õpilane tehtud töö eest vastava hinde. Suveperioodil on hinnete tabel kooli teadetetahvilil. Neil õpilastel, kes pidevalt töötavad hindele „5“, lühendame kohustusliku tööaja kestust neljalt nädalalt kolmele nädalale.

Selline süsteem tõstis veelgi tööindu: 1961. aasta suvel töötas kogu kooliperest ainult 3–4 õpilast neli nädalat; kõigil ülejäänutel oli ühiskondlikult kasuliku töö hinne „5“ ja kohustuslik tööaeg kolm nädalat.

Mitmesuguste väärtuste tootmise eesmärgil organiseeritakse õpilaste tööd ka 3 ha suuruses kooliaias, töökodades ja mujal.

Koolil on kolm töökoda: õmblus-, puu- ja rauatöökoda. Õpilased töötavad töökodades astaringselt, andes toodangut eelkõige kooli vajaduste rahuldamiseks. Töid juhatavad tööõpetuse õpetajad. Nii valmistavad poisid tõukekelke, diivanilaudu, kappe, nagisid, prügikaste, taburette, õppevahendeid ja mänguasju. Tütarlapsed õmblevad koolile kleite, seelikuid, öösärke, hommikumantleid.

Puutöökojas valmistavad õpilased koolile mööblit.

Töökodades töötavad sama vanuseastme õpilased alates V klassist, tehes seda niihästi tööõpetuse tundides kui ka vabal ajal vastavalt graafikule.

Tööks vajalikud materjalid varub kool. Sageli tuleb siingi õpilastel endil käed külge panna. Nii näiteks töötasid vanemate klasside poeglapsed möödunud aastal metsas koolile üles ligi 100 tm puitmaterjali.

Õpilaste töö annab koolile suurt majanduslikku efekti. 1961/62. õppeaastal valmistati õpilaste poolt koolile üle 100 kleidi, 100 seelikut, 200 voodilina, 15 tõukekelku, 15 diivani-lauda jne. Ehitati traktorikuur, varuti suurel hulgal toiduaineid, korrastati spordibaasid, tehti sanitaarremonti jne.

Majanduslik tulu ei ole peamine. Peaasi on see, et ühiskondlikult kasulik töö liitis õpilased ühtseks tugevaks kollektiiviks. Kasvas terve õpilaskollektiiv, kes oskab ja tahab töötada, kollektiiv, kellele kasvatajad ja õpetajad julgelt võivad toetuda. Töötades kasvasid organisaatorid, kasvas uhkustunne oma töö üle.

Kogemused näitavad, et ühiskondlikult kasulik töö on tõhus vahend ka nende õpilaste ümberkasvatamiseks, kes varem jämedalt rikkusid käitumisnorme.

Kollektiivne töö avab suured võimalused õpilaste teadliku distsipliini, kollektivismi, vastutustunde ja teiste kõrgete moraalsete omaduste kasvatamiseks. Õeldu peab paika tingimisel, kui töö on hästi organiseeritud. Kahjuks ei mõista aga isegi kõik pedagoogid veel seda, mis on õieti kollektiivne töö.

Võime näha säärast pilti, kus õpetaja viib klassi töökohale, annab kõige hädavajalikumad juhendid ja töö algab. Õpetaja ise aga mängib samal ajal ülevaatajat või imetleb looduse ilu.

Töö niisuguse „organiseerimise“ puhul ei kujune õpilastel vajalikke moraalseid omadusi. Selline töö organiseerimine viib selleni, et ainult teadlikum osa õpilastest kuidagi töötab, ülejäänud aga üksnes segavad tööd; soovitud heade tulemuste asemel saavutame vastupidist – laostame kollektiivi.

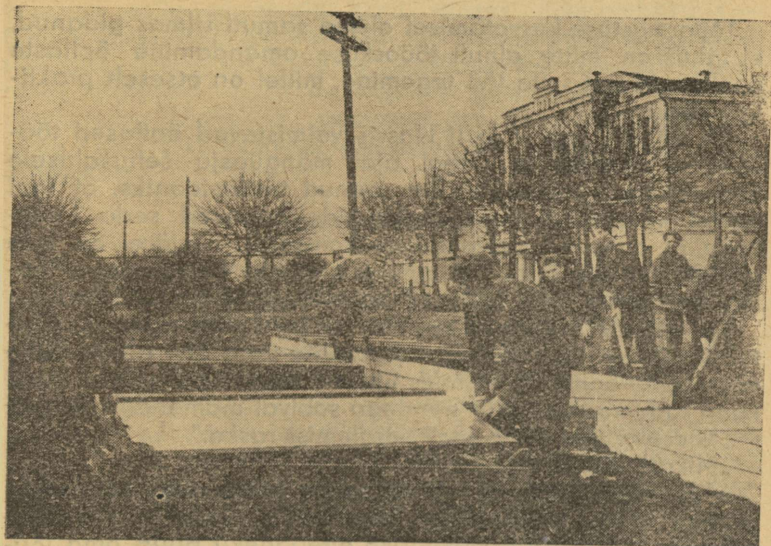
Meie kooli pedagoogid on veendunud, et töö on tõeliselt kollektiivne ja saavutab oma eesmärgi, kui töö on hästi organiseeritud, kui sellega kaasnevad konkreetsete individuaalsed ja kollektiivsed ülesanded, tõhus kontroll ning töö organiseerijate – eriti õpetajate ja kasvatajate – isiklik eeskuju.

Mida suurem on õpilaste poolt sooritatava ühiskondlikult kasuliku töö tähtsus, seda suurema vastutustundega nad sellesse suhtuvad.

Nii näiteks suureneb õpilaste kohusetunne ja entusiasm töö vastu veelgi, kui seda tehakse kogu ühiskonna, riigi heaks.

Meie kooli õpilased on oma tööga ära teeninud šeflusaluse sovhoosi ja metsamajandi töötajate suure lugupidamise. Õpilased on uhked selle üle, kui nende tööd osatakse väärihinnata; igal järgmisel korral püüavad nad töötada veelgi paremini eelmisest.

Õppetöö perioodil moodustatakse ühiskondlikult kasuliku töö tegemiseks igaks tööpäevaks V-XI klassi õpilastest eri brigaad. Brigaadi suurus on 15–20 õpilast. Brigaad töötab õppetööst vabal ajal kaks tundi päevas, saagides puid, parandades mööblit, korrastades õppevahendeid jne. Vastavalt vajadusele rakendame mõnikord tööle ka terved klassikollektiivid.

Kooliaed vajab pidevat hoolt.

Kuna õppetöö perioodil on õpilaste ühiskondlikult kasulik töö ajaliselts üsna piiratud, viime mitmesuguseid töid vahetevahel läbi ka pühapäeviti.

Seesuguste pühapäevakute initsiaatoriks on kooli komso-moliorganisatsioon.

Internaatkooli oludes soodustab selliste töövormide rakendamist asjaolu, et rõhuv enamus õpilastest on ka pühapäeviti koolis. Mainitud pühapäevakuid oleme kasutanud koolimaja ümbruse korrastamiseks, puude istutamiseks, vanametalli kogumiseks jne.

Suurt kasvatuslikku mõju avaldab õpilastele osavõtt ehitustöödest, mida teevad meie kooli juures ehitusorganisatsioonid. 1961. a. suvel töötas internaadihoone ehitustel õpilastest koosnev noortebrigaad. Brigaadi astuda soovijaid oli rohkem kui neid suudeti kasutada. Ka õppetöö perioodil aitavad õpilased sellele tööle jõukohaselt kaasa.

II ja III klassi õpilased näivad endale väga tähtsana, kui nad laovad kohaleveetud telliseid hunnikusse. Nad tunnevad, et nemadki annavad panuse oma tulevase teise kodu ehitamisse.

Tööarmastuse kasvatamisel oleme samuti silmas pidanud, et tähtis on mitte ainult tööoskuse omandamine õpilaste poolt, vaid just selle töö tegemine, millel on otseselt praktiline väärtus.

Nii näiteks juba I ja II klassis valmistavad õpilased tööõpetuse tundides ja vabal ajal mänguasju šeflusalusele koolieelsele lastekodule. On saanud traditsiooniks, et igal aastal külastavad meie algklasside õpilased seda lastekodu ja annavad kasvandikele kontserdi, misjärel on tore mudilastele üle anda ka omavalmistatud mänguasju. Pealegi on paljud meie õpilased ise elanud selles lastekodus.

Kui õpilane teab, et tema töö on praktiline väärtus, suhtub ta töösse väga tõsiselt, mille kohta toon ühe näite. Selle asemel, et anda õpilastele lihtsalt korraldus minna puid kuuri laduma, alustasin nendega sobival momendil vestlust:

„Käesolev talv tuleb meil võrdlemisi raske.“

„Miks?“ küsisid õpilased.

„Aga sellepärast, et kütuse saime kätte alles sügisel ja praegu on see väljas vihma käes.“

Seejärel esitasid õpilased ise ettepaneku puud oma jõududega saagida ja kuuri laduda, mida ka tegime.

Ühesõnaga, tööde organiseerimisel tuleb arvestada ka õpilaste psüühikat. Kui õpilased jõuavad järeldusele, et kõnesolev töö on tarvis teha, ja kui algatus selleks tuleb nende endi poolt, siis on ka töösse suhtumine hoopis teine.

Nii kasvatame õpilastes teadlikku suhtumist töösse. Selliselt organiseeritud töö pakub õpilastele suuremat huvi ja aitab paremini kujundada nende moraalsel palet.

Mis puutub tasumaksmissesse tehtud töö eest, siis põhiliselt me seda õpilaste suhtes ei rakenda. Oleme nende pidevalt selgitanud, kui palju kulutab riik meie kooli ülalpidamiseks (igale õpilasele 830 rubla aastas). Õpilastele on saanud enesestmõistetavaks, et peale eeskujuliku käitumise ja hoolsa õppimise tasuvad nad omalt poolt riigile teadliku suhtumisega ühiskondlikult kasulikku töösse.

Teatavaid summasid õpilased kollektiivselt siiski vajavad, näiteks kaugematel ekskursioonidel viibides teatrite ja muuseumide külastamiseks jne. Selleks moodustame ühiskondlikult kasuliku töö arvel klassikollektiividele mõnekümne rublased fondid.

Õpilastel peab olema teada, mida nad oma tööga loovad ja kuidas nende tööd hinnatakse. Kõik see süvendab huvi ja kohusetunnet töö vastu.

Kokkuvõtteid tööst teeme iga päev töö lõpul, kusjuures

tõstame esile paremaid. Kord aastas – novembrikuus – teeme ühiskondlikult kasuliku töö kokkuvõtteid kogu kooli ulatuses. Seejuures tõstame koolikollektiivi ees esile paremaid töötajaid, keda premeerime mitmesuguste kingitustega, nagu käekellad, raamatud jms. Parimate fotod asetame kooli komsomoliorganisatsiooni ettepanekul kooli autahvlile.

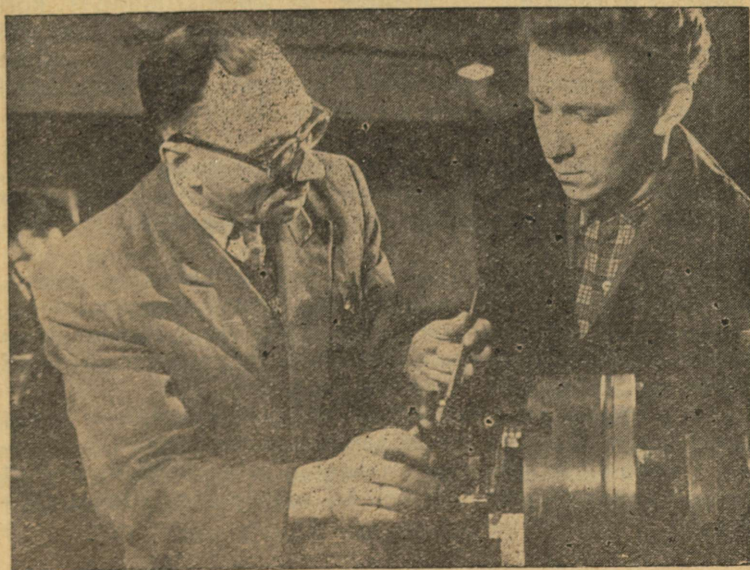
Tootmisõpetusest.

Rakvere Internaatkool on üks neist vabariigi koolidest, kus juba kolmandat aastat toimub tootmisõpetus ja on rakendatud uus õppeplan ning uued programmid.

Ühenduses tootmisõpetusega kerkis kooli ette rida lahen-dust vajavaid küsimusi, nagu: Millist eriala valida? Kus organiseerida tootmisõpetuse praktikat? Kuidas ja millistel päevadel kasutada tootmisõpetusele määratud tunde? jne.

Kõiki neid küsimusi kaalusime põhjalikult eelkõige kooli pedagoogilises kollektiivis. Viimane tuli järeldusele, et õpi-lastele tuleb anda laialdased polütehnilised teadmised ja mitte liiga kitsas eriala, kuna keskkoolilõpetajatele on vaja avada tee mitmesuguste elukutsete omandamiseks. Seejuu-res arvestasime ka meeste ja naiste töö iseärasusi.

Nii õpitakse õigeid töövõtteid.

Erialade valikul tuli samuti silmas pidada tootmisõpetuse baaside olemasolu kohapeal ning mõningal määral õpilaste päritolu ja lastevanemate soove.

1959/60. õppeaastal alustasime kahe erialaga: mööblitiseri eriala poistele ja õmblemise eriala tütarlastele. Järgmisel õppeaastal lisandus neile uue IX klassi näol kaks gruppi: poisid treiali ja tütarlapsed õmblemise erialal.

1961/62. õppeaastal alustasime IX klassis jällegi kahe eriala grupiga: vanempioneerijuhid ja mööblitiserid.

Nüüd on vastavad erialad meie koolile kinnitatud juba eelolevaks pikemaks perioodiks: hakkame ette valmistama põhiliselt vanempioneerijuhte, õmblejaid ja mööblitiserid.

Peateguriks erialade valikul osutus tootmisõpetuse baas. Meie linnas ei ole suuri tööstusettevõtteid; domineerivad kohaliku majanduse kombinaadi mitmesugused töökojad. Linnas on aga peale internaatkooli veel kaks suurt keskkooli, kes vajavad samuti tootmisõpetuse baasi. Kolmele koolile baasi leidmine väikeses linnas, kus puuduvad suuremad tööstused, osutus väga raskeks ülesandeks. Sellepärast olime sunnitud tootmisõpetuse baasi loomisel minema teist teed mööda.

Seaduses „Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s“ on öeldud: „Tootmisõpetus ja ühiskondlikult kasulik töö organiseerida lähedal asuvate ettevõtete õppe- ja tootmistsehhides, kolhoosides, sovhoosides, õppe- ja katsemajandites, kooli või mitme kooli ühistes õppetöökodades.“ Meie otsustasime kasutada viimasena mainitud võimalust, s. o. oma kooli baasi. Võimalused selleks on olemas hästi sisustatud töökodade näol.

Mis puutub õpilaste irdumise ohtu töötajate kollektiivist, mis võib esineda kooli oma baasi puhul, siis seda aitab vältida asjaolu, et siingi töötavad õpilaste kõrval täiskasvanud.

Üheks põhiliseks erialaks on meil mööblitiseri eriala. Väljaõpet sellel alal soodustab uus vastav töökoja-hoone. Viimases on neli suuremat ja rida väiksemaid ruume, mida oleme püüdnud nõuetekohaselt sisustada: siin on harilikud tööpingid, ketassaed, lihvimismasin jms.

Kuna raskusi on puitmaterjali hankimisega, lööme siingi käed külge. Õpilaste abiga võtsime maha metsa ja vedasime kohale. Töötab oma saekaater, mis põhiliselt ehitati samuti õpilaste poolt. Sisustati ka spetsiaalne puitmaterjali kuivati.

Pisinokitsemisest läksime üle otsesele tootmisele. Eialgu valmistasime internaadi sisustamiseks väärivineeriga kaetud moodsaid lauakesi. Edasi organiseerisime magalate jaoks spetsiaalsete kappide tootmise. Siinjuures omandavad õpilased kõik vajalikud mööblitislteri töösused.

Töökoja käikulaskmine oli seotud nii mõnegi raskusega: tuli hankida sisustust ja materjali, valmistada toodangu joonised ja hinna kalkulatsioonid jne. Kuid eks iga algus ole raske!

Hõlpsamini lahenes õmblejate ettevalmistamise küsimus. Vastav töökoda on sisustatud, kergem on riidematerjaliga varustamine. Siin toodame põhiliselt oma kooli vajaduseks kleite, voodipesu, kampsuneid, hommikumantleid, kindaid, vaipu, linikuid jms.

Töö käigus selgitatakse õpilastele toodangu omahinda ja selle komponente ning teisi antud toodanguga seoses olevaid küsimusi.

Praktilisteks töödeks töökodades kasutame vastavaid rühmi ühe tööpäeva üldkestuse (6 t.) ulatuses nädalas.

Tootmisõpetuse päevadeks koolis on esmaspäev ja laupäev. Teoreetilise iseloomuga tootmisõpetuse tunde viime läbi ka teistel päevadel.

Vanempioneerijuhtide ettevalmistamist alustasime 1961/62. õppeaastal IX klassis ühe rühmaga. Esimesel õppeaastal on programmis põhiliselt teoreetilise iseloomuga tunnid, kuid juba nüüd kasutame selle grupi õpilasi pioneerirühma juhtidena.

Vanempioneerijuhtide erialal on meie koolil kui internaatkoolil mõningaid eeliseid selles suhtes, et kasvatustöö teostamisel saavad paljud meie õpilased niigi juba päris hea praktika õpilaskollektiiviga. Ma mõtlen siinjuures rohkearvulist aktiivi, keda kasutame kasvatusrühmades: rühmavanelmad, nende abid, toavanemad, sanitaarpostid jt.

On iseloomulik, et rida meie esimese lennu lõpetajaid möödunud aastal siirdus tööle kasvatajatena ja õpetajatena. Kahtlemata tekkis neil huvi pedagoogilise töö vastu ja nad said selleks teadmisi ning oskusi aastate jooksul, mil nad elasid, õppisid ja töötasid internaatkoolis.

Tootmisõpetusega klassides kestab õppetöö kauem kui ülejäänud klassides. Kuna puudusid kogemused, esines möödunud aastatel rida raskusi. Paari klassi pärast tuli hoida tööl peaaegu kogu pedagoogiline kaader.

Olukorra parandamiseks muutsime 1961/62. õppeaastal IX ja X klassi õppeplaani: suurendasime aprilli- ja mai-

kuuks nädalatundide arvu üldainetes ning vähendasime tootmisõpetuses. Selle tulemusena oli reas üldainetes juuni alguks programmiline materjal läbi võetud ja paljud õpetajad said minna kohe korralisele puhkusele.

Meile on õpetajate suvepuhkuse korraldamine eriti oluline seetõttu, et suur hulk õpilasi on koolis kogu suve, mis tingib teatava arvu pedagoogide kohaloleku.

Juunikuus suurendasime tootmisõpetuse tundide arvu üldainete arvel kuni 20 tunnini nädalas.

Suvisel õppetöö vaheajal töötavad meil teatavasti kõik vanemate klasside õpilased alates V klassist üks kuu kooli juures. Kui teised õpilased töötavad sel ajal väga mitmesugustel töödel, siis vanemate klasside õpilasi rakendame vastavalt nende tootmisõpetuse erialale. Nii töötavad õmblemise eriala õpilased õmblustöökojas, tiserid puidutöökojas.

Vanempioneerijuhtide eriala õpilased viibivad suvel tööl vastavalt erigraafikule sellise arvestusega, et pidevalt on kohal 3–4 õpilast, kes töötavad nooremate kasvandikega laagris. Nimelt on meil rohkesti õpilasi, kellel ei ole kodu ja kes viibivad koolis aastaringelt. Nendele õpilastele organiseerisime suvelaagri mererannas, kus selleks on vastavad tingimused, nagu suvilad öökortereiks, köök, söökla, saun jne. Siin kasutamegi vanempioneerijuhi eriala õpilasi (kasvatajate juhendamisel) nooremate õpilaste sisuka puhkuse organiseerimisel.

Erilise vaatluse alla oleme võtnud tootmisõpetusega klasside õppeedukuse, sest üldhariduslikes ainetes tundide arvu tunduva vähenemise tõttu ei tohi mingil määral langeda õpilaste teadmiste tase. Neis küsimustes viisime õpetajatega läbi rida seminare. Seejuures paneme erilist rõhku õpilaste aktiveerimisele õppetunnis ja õppetöö sidumisele tegeliku eluga. Pidevalt oleme arutanud küsimust, kuidas üldainete õpetamist paremini seostada meie erialadega.

Kolmeaastane praktika näitab, et õppeedukus tootmisõpetusega klassides on isegi tõusnud. Nimetatud klassides pole meil seni olnud ühtegi õpilast, kes oleks jäänud klaskursust kordama.

Nõukogude kooli ees seisab ülesanne organiseerida õpilaste osavõttu ühiskondlikult kasulikust tööst, siduda seda tööd õppetööga ja igati kasutada tööd kui kasvatusvahendit.

Meie koolikollektiiv püüab konkretiseerida ja lahendada küsimusi, mis kerkivad üles töö käigus seoses õpilaste edasise ühiskondlikult kasuliku ja tootmistöö organiseerimisega, samuti uurida probleeme selle töö osast üldises ja polütehnilises õpetuses.

On selge, et õpilaste töö peab olema allutatud kooli õppe-kasvatustlikele eesmärkidele. See tähendab, et tuleb eelistada selliseid õpilaste töö organiseerimise vorme, mis soodustavad nende vaimset, füüsilist ja kõlbelist arenemist ning aitavad õpilastel omandada eluks vajalikke teadmisi, oskusi ja harjumusi.

Igal koolil on selles suhtes eri tingimused ja võimalused. Tähtis on aga iga pedagoogilise kollektiivi julge ja loov suhtumine nende ülesannete lahendamisse. Ainult siis seisame oma ülesannete kõrgusel ning kasvatame õpilastest tublid kommunistliku ühiskonna liikmed.

KASVATUSTÖÖST RUHMADES.

E. Kivimäe.

Kasvatustöö põhiülesandeks on sirguva põlvkonna kujundamine ja ettevalmistamine eluks kommunistlikus ühiskonnas. Positiivseid tulemusi tagava elurütmi saavutamiseks tuleb internaatkoolis kasvatustöö planeerida nii, et õpilased areneksid füüsiliselt ja vaimselt, et nad omandaksid vajalikud harjumused ruumide ja rõivaste korrashoiu alal, et neist kujuneksid distsiplineeritud ja teotahtelised inimesed. Isiksuse igakülgseks arenemiseks peab looma sellised eluolustikulised tingimused, mis kujundaksid kasvandikus õige eetilise tõekspidamise ja hea esteetilise maitse, arendaksid nende organisatoorseid võimeid ja annaksid eluks vajalikud kultuurse käitumise harjumused.

Tööst kasvatajate kaadriga.

Kasvatustöö edu oleneb põhiliselt kaadrist ja töö õigest organiseerimisest. Internaatkool kui uut tüüpi õppeasutus nõuab kasvatajatelt hulgaliselt teoreetilisi teadmisi ja praktilisi kogemusi. Neid aga meie kõrgema ja kesk-eriharidusega pedagoogilist kaadrit ettevalmistavad õppeasutused praegu veel täiel määral ei anna. Seetõttu on vaja, et pedagoogilised töötajad oma esialgseid teadmisi kooliseses metoodilises töös tõsiselt täiendaksid. Paralleelselt õpilaste kasvatamisega tuleb tõsta kasvatajate kvalifikatsiooni töökogemuste vahetamise ja paremate metoodiliste võtete lülitamisega igapäevasesse töösse.

Plaani kohaselt peame kasvatajate nõupidamisi üks kord kvartalis. Neile lisanduvad vastavalt tarvidusele operatiivsed, kohest lahendamist nõudvate küsimuste arutelud.

Kasvatajate nõupidamistel oleme ühtlustanud nõudeid ja vahetanud töökogemusi järgmistel teemadel:

1. Õpilaste ideelis-poliitiline kasvatus.
2. Kuidas organiseerida rühmatööd.
3. Õpilaste algatusvõime ja aktiivsuse kasvatamine.
4. Rühmaaktiivi ja sanitaarpostide töö korraldamine.
5. Õpilaste vaba aja veetmine ja selle sisustamine.
6. Töö raskesti kasvatatavate õpilastega.
7. Nõrgemate õpilaste abistamine ja järeleaitamine väljaspool ettevalmistustundi.

8. Klassivälise lektüüri lugemise organiseerimine kasvatusrühmas.
9. Sanitaar-hügieeniliste nõuete täitmine ja sellealaste harjumuste kujundamine.
10. Õpilaste esteetiline kasvatus.
11. Vestluste metoodika.
12. Välismängude organiseerimine.
13. Tööplaanide koostamine.
14. Ruumide sisustamine.
15. Laste majandusliku mõtlemise arendamine.
16. Kuidas viia läbi ruumide suurpuhastus.
17. Kuidas korrastada rõivaid.
18. Õpilaste isikliku varustuse arvestus ja kontroll.
19. Perioodikas ilmunud internaatkoolialaste artiklite arutelud.

Kasvatajate nõupidamised on aidanud kaasa ühtlase välisilme loomisele internaadis ja tõhustanud kasvatustööd õpilastele ühtlustatud nõuete esitamise teel.

Kasvatajate nõupidamisel vastuvõetud otsused teeb vanemkasvataja esmajärjekorras teatavaks rühmavanematele, kellel on õigus avaldada omapoolseid arvamusi ja teha täiendusi. Rühmavanemate ülesandeks on oma rühma in-formeerimine ja psüühiline ettevalmistamine nõuete ellurakendamiseks.

Rühmade komplekteerimisest.

Kasvatustöö tulemused olenevad ka sellest, kuidas on moodustatud kasvatusrühmad. Miks meie koolis on kasvatusrühmad erineva vanusega õpilastest? Jõudsime selliste rühmade moodustamisele katsetuste teel. Võtsime esimesel (1956/1957.) õppeaastal kooli vastu 210 õpilast I–VII klassi ja jaotasime õpilased kasvatusrühmadesse vastavalt vanusele, nooremad vanematest lahku, poisid tütarlastest eraldi: I–II klassi tütarlapsed olid ühes rühmas, samade klasside poeglapsed teises jne. Tagajärjed ei lasknud end kaua oodata. Lausa võimatu oli kasvatajal toime tulla I ja II klassi mudilastega, kellest ükski ei osanud midagi teha: internaadiruumid olid korratud, lapsed mustad ja see vähenegi varustus, mis tol ajal oli, aina lagunes. Traagiline olukord nooremate õpilaste rühmades sundis meid uusi

lahendusi otsima. Proovisime erivanuseliste kasvatusrühmade moodustamisega sel kujul, et panime kokku VII ja I klassi poisid, VI ja II klassi poisid ning analoogiliselt ka samade klasside tütarlapsed; keskmiste klasside kasvatusrühmad jätsime endiseks. Ka sellest ei tulnud midagi head, kuna väiksemad segasid suuremaid tundideks ettevalmistusel ja rikkusid tasakaalu rühma miljöös; ikka oli veel liiga palju mudilasi ühes rühmas. Katsetasime veel mitmesuguseid kombinatsioone. Alles teise õppeaasta sügisel lahendasime olukorra täielikult erivanuseliste kasvatusrühmade moodustamisega. Nii on meie kooli igas kasvatusrühmas võrdselt kõikide klasside õpilasi (I–XI klassini). Kasvatusrühmad on internaati paigutatud perekonnataoliselt: tüüpprojekti järgi ehitatud internaat on jaotatud kuueks sektoriks, igas sektoris kaks kasvatusrühma. Igal rühmal on oma magamistuba, kuid ühine koridor, triikimistuba rõivaste korrastamiseks, ühine pesemisruum ja puhketuba. Internaaditubades on nooremad õpilased paigutatud segamini vanematega, vanema õpilase kõrval magab tema šeflusalune I, II või III klassi õpilane. Selline paigutus on kaasa aidanud perekondlike suhete kujunemisele ja koduse meeolu loomisele rühmas.

Viis aastat tööd erivanuseliste rühmadega on näidanud, et selline moodus end igati õigustab. Hea on korrastada ruume ja hooldada rõivaid, sest vanemad õpilased teevad keerukamaid ja enam füüsilist jõudu nõudvaid töid, nooremad aga lihtsamaid, eakohasemaid toimetusi. Määrava tähtsusega on vanemate õpilaste eeskujul tööharjumuste kasvatamisel ja kultuurse käitumise kujundamisel. Noorematele, I, II ja III klassi õpilastele on abituriendid suureks autoriteediks; nende teadmisi ja oskusi peab austama, nende korrektne käitumine väärrib järeletegemist. Organiseeritud korrarikkumised ei tule neis tingimustes üldse kõne alla, kuna puuduvad samaaegsed huvikaaslased. Kasvatajate töötingimused on võrdsed ja neile võib esitada ühtseid nõudeid korra ning kasvatusel: mis on jõukohane ühele rühmale, see ei tohi teha raskusi ka teises rühmas.

Rühmaaktiivi tööst.

Kui kaader on püsiv, siis on otstarbekohane lubada kasvatajal töötada pidevalt ühe ja sama kasvatusrühmaga, nii nagu see on klassijuhatajate töös kujunenud tavaks. See on oluline veel põhjusel, et kasvatajal on pikema aja jook-

sul võimalik kujundada tugev rühmaaktiiv, kelle abil saab edukalt lahendada niihästi organisatoorseid kui ka kasvatusalaseid küsimusi. Rühmaaktiivi kuuluvad rühmavanem ja rühmavanema abi, 3-liikmeline sanitaarpost ja toavanemad. Rühmavanem ja rühmavanema abi täidavad oma ülesanded vaheldumisi üks ühel ja teine teisel nädalal, et töö ei muutuks koormavaks ega õppetööd segavaks. Rühma siseelu korraldamisel on rühmavanematel täita mitmesuguseid ülesandeid: nad määravad toavanemad, koostavad graafikud üldruumide korrapidajate ja toimkondade töö normaalseks kulgemiseks, äratavad hommikul oma rühma õpilased ning viivad läbi hommikuvõimlemise, viibivad rühmas ruumide koristamise ajal ja annavad korrastatud toad üle korrapidajale kasvatajale. Rühmavanemad organiseerivad võistkonnad kooli spordivõistluste puhul ja aitavad ette valmistada isetegevusõhtute eeskava. Rühmavanemad vastutavad päevarežiimi täitmise eest ja tagavad rühma ruumides kindla korra. Nõudes kaasõpilastelt täpsust ja korda, kasvab rühmavanemate distsipliinitunne, areneb tähelepanuvõime ja kujuneb arusaamine kohustuste täitmise vajadusest. Meie koolis on rühmavanematest kujunenud teadliku distsipliiniga iseseisvad inimesed, kelle sõnal on kaalu ja mõju õige avaliku arvamuse loomisel õpilasperes.

Sanitaar-hügieeniliste nõuete täitmist internaadis kontrollivad sanitaarpostliikmed kordamööda. Nad jälgivad ruumide lahti- ja ülestegemist, pesemist (eriti nooremate õpilaste osas), kontrollivad küünte ja juuste puhtust, hoolitsevad selle eest, et toavanemad õigeaegselt vahetaksid voodipesu, käte- ja jalarätikuid, annavad esmaabi kergemate haigusjuhtumite puhul. Sanitaarpost organiseerib rühmasisest puhtuse ja korra alast sotsialistlikku võistlust ning peab selle kohta arvestust. Selline töö korraldamine on aidanud parandada ruumide puhtust ja süvendanud õpilastes isikliku hügieeni harjumusi.

Kasvataja töö organiseerimisest.

Et kasvatuslikud ülesanded ja kasvatustöö meetodid on väga mitmesugused, eriti siis, kui tuleb töötada erinevas vanuses lastega nende individuaalseid iseärasusi arvestades, peab kasvataja suhtuma kasvatusküsimustesse tõsiselt ning oskama valida iseseisvalt kasvatustöö vorme ja meetodeid. Et igapäevane elu kulgeks ühtlustatud nõuete järgi ja looks koolis kindla rütmi, on niihästi kasvandikele kui ka

õpetajatele ja kasvatajatele esitatud nõuded fikseeritud kooli sisekorra eeskirjades. Sisekorra eeskirjade põhjalik tundmine ja seal esitatud nõuete täpne täitmine on kohustuslik niihästi kasvatajatele kui ka kasvandikele. Läbimõeldult koostatud sisekorra eeskirjad on vajalikuks aluseks distsipliini süvendamiseks ja igapäevaste tööharjumuste kurnutamisel. Peale sisekorra eeskirjade on kasvatajal veel poolaasta tööplaani, mis koosneb järgmistest osadest:

- I. Õpilaste nimestik.
- II. Rühma ülesanded eelseisval poolaastal.
- III. Rühma üldine iseloomustus.
- IV. Nädala tööplaani.
- V. Praktiliste tööde loetelu.
- VI. Teematiliste vestluste kalenderplaani.

Kuna internaatkooli õpilaste tööpäev on tihe ja üritusterohke, siis on tähtis, et oleks alati ette teada, mida ühel või teisel päeval tuleb teha. Üldjoontes on rühma töö korraldatud järgmiselt.

Esmaspäev: rõivaste korrastamine.

Teispäev: sukkade ja sokkide pesemine.

Kolmapäev: diafilmide vaatamine, muinasjuttude lugemine.

Neljapäev: rühmatund, vestlus.

Reede: suurpuhastus.

Laupäev: pesu vahetamine, pesupesemine, saun.

Ajalehti ja ilukirjandust loetakse ning päevaprobleeme lahendatakse rühmades pidevalt, igal õhtul. Puhkepäevade sisustamiseks on ette nähtud ülekoolilised üritused. Igal puhkepäeval toimub isetegevuskavaga puhkeõhtu. Viimaseid valmistavad ette niihästi rühma- kui ka klassikollektiivid. On kujunenud tavaks, et I poolaastal korraldavad puhkeõhtuid klassikollektiivid, II poolaastal rühmakollektiivid. Nii ei teki paralleelismi ja ettevalmistus ei ole õpilastele üle jõu käiv.

Esteetilisest kasvatuses ja õpilaste varustusest.

Isetegevusõhtud pakuvad õpilastele esteetilist elamust, õpetavad ilu nägema kunstis. Esteetilise kasvatuses seisukohalt on tähtis õpetada lapsi *n ä g e m a j a l o o m a i l u i g a p ä e v a s e s e l u s*. Sellest tingitult on oluline ruumide maitsekas sisustamine, puhtuse ja korra loomine internaadis ning õpilaste maitse arendamine riietuse alal. Kuna õpilased kannavad peamiselt vormiriietust, siis moe ja

materjali valiku suhtes ei ole kasvatajal võimalust nõuda. Kasvataja ülesandeks on hoolitseda selle eest, et riietus oleks kasvukohane. Tsentraliseeritud korras varustuse saamisel ei ole sageli võimalik valida sobiva suurusega riietusesemeid, puudub võimalus nende proovimiseks, peame leppima pakutava kaubaga. Nii juhtub tihti, et olemasolevate ülikondade ja kleitide hulgas ei ole igale kasvule sobivat eset. Kasvukohastamine toimub koolisisese töö korras. Kleite peab sageli lühemaks ja kitsamaks tegema ning ülikondadegi juures on vaja enne nende kasutuselevõttu sooritada väiksemaid parandusi. Tütarlaste rühmades tuleb kasvataja vanemate õpilaste abil selle tööga kergesti toime; poeglaste riietuse kohandamisel kasutame kooli koosseisus ettenähtud õmblejat. Koduse riietuse – puuvillased kleidid, pluusid, öösärgid, hommikumantlid – valmistame kooli õmblustöökojas; siin on kasvukohasuse ja moe küsimust käsitööõpetaja abil lihtne lahendada.

Koolivorm püsib kauem ja on alati korras, kui õpilased vahetavad pärast tundide lõppu rõivaid. I–IV klassi õpilased hoiavad vormiriietust klassis kappides ja vahetavad selle otsekohe pärast viimast tundi koduse, s. t. pärastlõunase riietuse vastu; V–XI klassi õpilased hoiavad oma rõivaid magamistoas ja neid vahetatakse seal. Kehtib nõue, et lõunasöögile ei tuleks ükski õpilane vormiriietuses. Koolis toimub sageli pidulikke üritusi, nagu aktused, peoõhtud, kohtumised külalistega jms. Õpilastel on hea enesetunne ja peomeeleolu, kui taolistel juhtudel on selga panna uus ülikond või kleit. Selleks on igal õpilasel veel üks komplekt riietust – tavaline koolivorm, mille juurde kuulub tütarlastel lai valge krae, poistel hele päevasärk. Ei tarvitse tunda hirmu selle eest, et kui õpilase valduses on ühteaegu kolm komplekti rõivaid, siis kasvab ta neist enne välja, kui jõuab ära kanda. Võibki kasvada, sest neid rõivaid saab ju noorematele edasi anda. Et riietust antaks noorematele edasi süstemaatiliselt ja arusaamatseta, on meil nn. käibelao asemel iga kasvataja „isiklik“ ladu. Nii on kasvatajal võimalik laost väljavõetud varustust seni oma valduses hoida, kuni see kuulub mahakandmisele. Praktika on näidanud, et selline moodus end õigustab, tõstes kasvataja vastutustunnet rõivaste õige hooldamise ja õpilastele väljaandmise eest. Esteetilise kasvatuselise huvides peaks loodama internaatkoolidele võimalus soetada tsentraliseeritud korras rahvarõivaid, ühtlaselt samas lõikes ja värvitoonis

dresse, tenniseid ja ketse, mis on väga vajalikud ja mida meie seni oleme hankinud pehme inventari summadest.

Internaatkoolide kasvatustöö kitsaskohaks on ebakõla ühelt poolt varustuse saamise ja teiselt poolt hooldamise ning hoidmise vahel. Igal õpilasel on õigus saada korralik ja vajadusi rahuldav varustus, mida ta peab heaperemeelikult hooldama, et kandaeg vastaks normatiividele ja paremal juhul neid isegi ületaks. Rõivaste hooldamine on aga individuaalne, oleneb õpilase paljudest isikupärastest omadustest, varasematest, juba kodust kaasa toodud harjumustest, kasvataja poolt juurutatud töökspidamistest ja paljust muust. Sellest tingitult tekib olukordi, et lohakad, hoolimatud ja ühiskondlikku omandisse väärtalt suhtuvad õpilased kulutavad enam rõivaid kui korralikud õpilased ja neile peab andma sagedamini, kuigi teenimatult, uusi esemeid, kui ei taheta, et nad oma ebaesteetilise välimusega rikuvad kogu kollektiivi üldist ilmet. See aga omakorda vähendab huvi riiduse hoidmise vastu (niikuinii saab uuel!) ja soodustab uue varustuse nõudmist. Hoolimatu suhtumise peapõhjuseks näib olevat erinevus kooli ja koduse olukorra vahel. Ükskõik millisest kodust laps tuleb, satub ta internaatkoolis hea d e s s e m a j a n d u s l i k e s s e t i n g i m u s t e s s e. Siin on avarad klassiruumid, erialakabinetid, ilus ja nõuetekohaselt sisustatud internaat, puhke- toad televisiooni ja kitsasfilmi vaatamise võimalusega, avar võimla, staadion, spordibaas vajaliku varustusega, tootmis- ja õppetöökojad ajakohase sisustusega. Sellele lisanduvad tasuta õppevahendid, isiklikuks otstarbeks määratud riidus särnist mantlini, küllaldane toitlustamine, puhaskäsi, voodipesu, saun jne. Mainitud seisukohalt vaadates elavad internaatkooli õpilased mitte sotsialistliku, vaid juba peaaegu kommunistliku ühiskonna tingimustes.

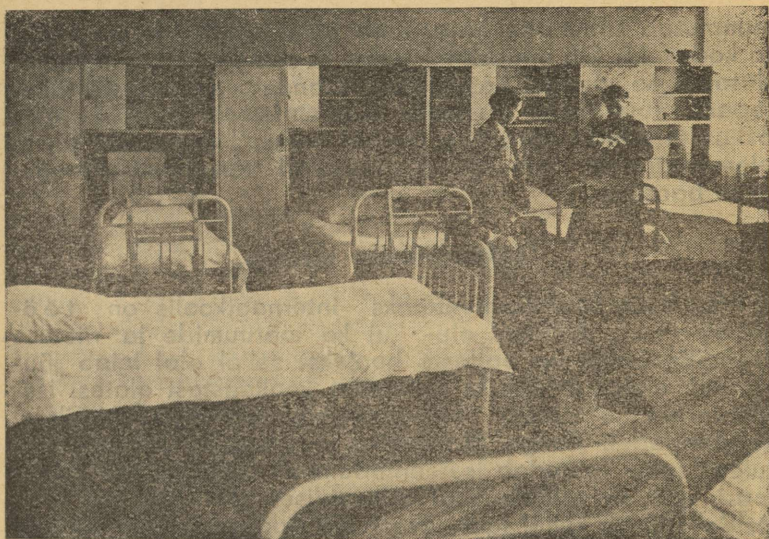
Arvestades keskkonna suurt mõju lapse ilumeele arengule, tuleb tõsiselt tähelepanu pöörata internaadi sisustamisega. Oleme järginud põhimõtet, et ruumides ei oleks midagi üleaarust. Magamistoas on iga õpilase jaoks voodi, riidekapp ja tool. Ruumi kaunistavad aknaeesriided ja üks seinavaas või toalill. On kena, kui põrandat katavad kodukäsitöö vaip. Seinavaipade ja piltide ülesriputamiseks on vähe võimalusi, kuna tüüpiprojekti järgi valmistatudapid katavad suurema osa seinapinnast. Vaibad ja pildid (originaalid) sobivad paremini koridoridesse ja puhketubadesse. Otstarbekuse ja ilu seisukohalt on hea, kui koridori põrandad on kaetud kangasvaibaga: see kogub toodud tolmu ja

summutab sammude kaja, teeb pika koridori hubasemaks ja koduseks. On endastmõistetav, et seinad on kaetud hele-datoonilise värviga. Kasvataja ülesandeks on õpilaste tähelepanu suunamine ilusatele esemetele, nii et neis tekiks oskus eraldada ilusaid ja inetuid vorme ning värve. On ju elementaarsed esteetilised elamused kunstimaitse arenemise baasiks.

Töökasvatusest rühmas.

Põhiliseks kasvatusemeetodiks internaatkoolis on töökasvatus. Niihästi elu- kui ka tööruumide ja riietuse korrashoidmine on õpilaste hooleks; sellel alal leiab jõukohase tegevuse igaüks esimesest kooliaastast alates. Iseteenindamine toimub päevarežiimis ettenähtud kindlatel kellaaegadel. Range järelevalve ja oskusliku juhendamise tulemusena kujundab iseteenindamine õpilastes rea harjumusi, mis on vajalikud ka edaspidises elus. On hea vaadelda õpilasi, kellel igapäevase elu harjumused on saanud vajaduseks. Sellised õpilased riietuvad alati laitmatult, tunnevad naudingut ümbritsevast puhtusest ja korrast, käituvad korrektselt, on head ja lahked rühmakaaslased. Harjumuste kujundamine on kerge, kui teadlik juhendamine algab varases lapseas, juba aastaid enne kooliiga. Raske on nendega, kellel kooli astumisel igasugused vajalikud harjumused puuduvad, kellel on kalduvus laiskusele ja parasitlikule eluviisile, mille põhjustajaks on nõrk kasvatus-töö kodus. Tööst kõrvalehoidumiseks leiavad niisugused lapsed mitmesuguseid põhjusi: hiilivad salaja minema, teesklevad haiget, ei ilmu üldse töökohale või, tulnud tööle, seisavad trotslikult vaikides. Eriti raske on viimastega. Kui laps ei taha, siis ta ei tee. On olukordi, kus hoolimata pedagoogilistest teadmistest ja praktilistest kogemustest tekib mõne lapse kasvatamisel suuri raskusi.

Ruumi puhastatakse pärast hommikuvõimlemist. Põrandad võetakse üle niiske lapiga, pühitakse tolm mööblilt, uste ja akende küljest, vahetatakse vesi lillevaasides, klopitakse põrandavaibad. Oma voodi ja kapi hoiab iga õpilane ise korras; sellega peab toime tulema ka I klassi õpilane. Ruumide suurpuhastus toimub kaks korda kuus ja sellest võtavad osa kõik rühma õpilased kasvataja ja rühmavanema juhendamisel. Puhastusvahendid — harjad ja lapid — seisavad selleks eraldatud ruumis ja peavad alati olema puhtad. Ruumide puhastamise alal on valdaval osal

Kord magamistoas on loodud õpilaste endi kätega.

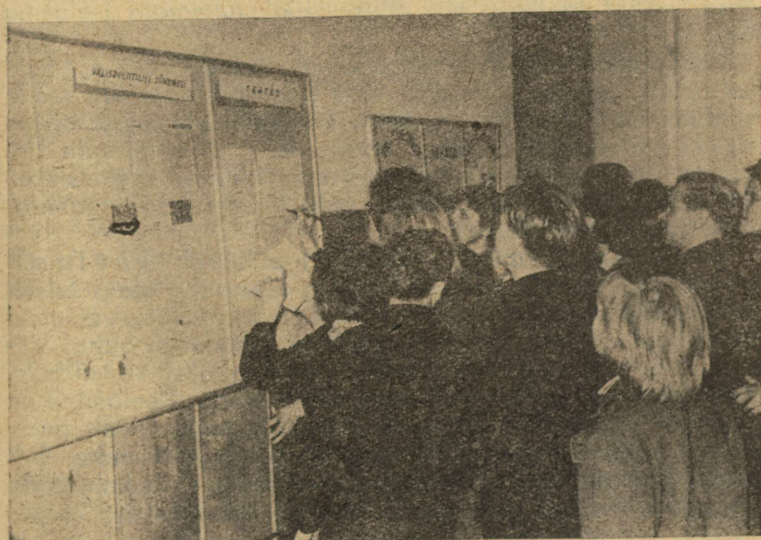
õpilastest kujunenud kindel vilumuste süsteem, mis täieneb iga aastaga: lüheneb üksikute operatsioonide sooritamise aeg ja paranevad tulemused. Kasvatus ei seisne siin ainult selles, et õpetada õigeid töövõtteid ja nõuda ruumides korra loomist, vaid on vaja kasvatada ka korra hoidmise vajadusi, kusjuures viimane on palju raskem ülesanne kui esimene. Püsiva korra säilitamiseks toimub rühmadevaheline sotsialistlik võistlus väljatöötatud hindamisnormide alusel miinuspunktide süsteemis.

Korra-alase võistluse alused.

1. Vedelevad jalanõud, riietusesemed ja õppetarbed – igalt esemelt	2 p.
2. Puhastamata põrand	2 p.
3. Halvasti tehtud voodi	1 p.
4. Korratu sahtel või kapp	2 p.
5. Närtsinud lilled, pesemata vaas	1 p.
6. Puhastamata pesemisruum	3 p.
7. WC-d korrast ära	2 p.
8. Triikimistuba korratu (triikraud ja tekk laual jne.)	2 p.

9. Mängutoas midagi korrast ära (igalt rühmalt, kes seda kasutab)	2 p.
10. Puhastamata jalatsid kapis	2 p.
11. Pesemata pesu	2 p.
12. Pesemata põrandalapid, puhastamata harjad	2 p.
13. Pesemata kraanikausid (igalt)	2 p.
14. Kortsus ja segipaisatud pörandavaibad	2 p.

Rühmadevahelist puhtuse ja korra alast sotsialistlikku võistlust korraldab kooli sanitaarpost kooli meditsiiniõe või Punase Risti tööd juhendava õpetaja juuresolekul. Kontrolli tulemused kantakse tabelisse ja neist tehakse kokkuvõtte iga õppeveerandi lõpul. Sotsialistlikus võistluses esikohale tulnud rühm saab rändvimpli.

Sotsialistliku võistluse tulemuste vastu valitseb alati elav huvi.

Peale ruumide korrashoidmise pesevad ja puhastavad õpilased oma isikliku riietuse, kusjuures vanemad abistavad nooremaid. Eenesestmõistetav on vormiriietuse täielik korrashoidmine – puhastamine, pressimine, kraede pesemine ja külgeõmblemine. Seda tehakse süstemaatiliselt üks kord nädalas kindlaksmääratud õhtul. Ruumide ja rõivaste puhastamine ning nende puhtana hoidmine on tõhusaks

vahendiks õpilastes esteetiliste tunnete kasvatamisel. Pealegi kui kasvandik ise oma rõivaid hooldab, siis oskab ta neid ka paremini hoida. Rõivaste hoidmine on kasvatustöö raskemaid probleeme ja nõuab kasvatajalt järjekindlalt praktilisi nõuandeid, teoreetilisi põhjendusi ning õigete emotsioonide äratamist heade eeskujude ja vähegi märgatava edu allakriipsutamise kaudu.

Kasvatustöö metoodikast.

Kas on vaja õpilasi keelata, sundida ja karistada? Kahtlemata on, eriti nooremas koolieas. Noorema kooliea õpilased jätavad oma ülesanded täitmata vähe- sest teadlikkusest, harjumuste puudumisest, isikliku mugavuse, nõrga tahtejõu või ailes väljakujunemata iseloomu tõttu.

Peamiseks kasvatusvahendiks on veenmine, kuid kohustusi täitmata jätnud õpilane tuleb paratamatult seada sundimisega olukorda, et teist, kergemat võimalust ei ole ja töö tuleb vabast ajast sooritada. Sellest ei tule aru saada nii, nagu teeksime kehtivate printsiipide vastaselt töö karistusvahendiks, ei, sellega vaid likvideerime looderdamise ja muiduelamise.

Rühmasiseselt karistab kasvataja põhiliselt keelamisega. Nii näiteks võib ta keelata teatavaks ajaks televisioonisaadete jälgimise, puhkeõhtutest osavõtu, ei anna linnaluba, ei luba koju. Raskemate eksimuste puhul võidakse õpilast teatavaks ajaks isegi ringitööst kõrvaldada. Keelata tuleb seda, mida laps väga tahab. Keelamine on tavaliselt tähtajaline ja keeluaega võib märgatavalt parandada käitumise puhul lühendada. Kõige nooremate, I–II klassi õpilaste distsiplineerimiseks võidakse neid kohustada kasvataja vahetus läheduses viibima – kasvatajaga kaasas käima, pidevalt valve all olema.

Kasvatajal peab olema leidlikkust õpilaste loomupärasele aktiivsusele ja algatusvõimele kasvatuslikult kasuliku tegevuse andmiseks. Kasvatusrühmas peab olema nooremate õpilaste jaoks mänguasju, pliiatseid, värve ja paberit joonistamiseks, lastekohaseid pildiraamatuid, ajakirju, millega vaba aega sisukalt täita. Rahutute laste energia õigeks suunamiseks sobivad sportlikud mängud kooli staadionil ja võimlas, matkad, maastikumängud ja mitmesugused võistlused. Varasemast east peale tuleb lastele luua ka mõtlemisshetki, et vältida üleliigset lobisemist, põhjusteta

siia-sinna jooksmist. Mõtlemine eeldab vaikust ja tähelepanu köitvat tegevust. Selleks on sobiv heliplaatide kuulamine, laste esinemiste lindistamine ja kuulamine, televisioonisaadete jälgimine, raadio ühiskuulamine, filmide vaatamine ja vestluste kuulamine. Kasvatusemetoodilised võtted olenevad sellest, kas kool on töötanud juba aastaid ja loonud traditsioone austava kollektiivi või alustab tööd alles esimest aastat. Esimesel õppeaastal kulub palju energiat rühmakollektiivide moodustamiseks ning nendes terve ja positiivse suhtumise loomiseks.

Vestlustest rühmades.

Niihästi uue kollektiivi kujundamiseks kui ka vanade traditsioonide süvendamiseks tuleb õpilastele anda teoreetilisi teadmisi mitmesugustelt elualadelt. Meil tehakse seda kord nädalas peetava vestluse teel.

Internaatkooli esimestel aastatel vesteldi rühmades põhiliselt praktilistel, igapäevast elu juhendavatel teemadel. Kõneldi sellest, kuidas pesta ja triikida pesu, pressida ülikonda, võtta villasest riidest plekke välja. Palju pühendati aega kultuurse käitumise küsimustele (lauakombed, tervitamine, esitlemine, käitumine koolis ja väljaspool kooli jne.). Vähem räägiti kunstist, kirjandusest, muusikast, teaduse saavutustest. Praktilise elu harjumused enam-vähem omandatud, oli võimalus laiendada vestluste temaatikat mitmesuguste küsimuste vaatluse alla võtmisega.

Vestlusi peetakse rühmas eraldi I–IV kl. ja V–XI kl. õpilastele. Teema paremaks mõistmiseks on soovitatav näitlikustada vestlusi vastavate diagrammide, piltide, diafilmide ja sobivate muusika- ning lugemispaladega. Väide, et vestlusi pole võimalik edukalt korraldada erineva vanusega õpilastele, ei pea paika. On vaja oskuslikult rakendada õpilase kuulmis- ja nägemismeel, kohandada sõnastus keskmisele vanusele, anda võõr- ja vähem tuntud sõnadele seletus ning vestlus on mõistetav kõigile. Loomulikult annab vanuse vahe ennast tunda ja kõigile ei ole küsimus võrdselt mõistetav ega elamus ühesuguselt sügav, kuid otsuste töö täidab vestlust igal juhul. Positiivseks nähtuseks on see, et nooremad õpilased arenevad kiiremini, sest nende mõistetemaailm laieneb üle oma klassikursuse piiride. Pole põhjust karta, et vanematele õpilastele jääksid sellised vestlused vähepakkuvaks. Kui säärane vestlus ei anna iga

kord vanema klassi õpilasele küllaldaselt teadmisi, siis tõstab see vähemalt probleemi, äratav huvi kõnesoleva küsimuse vastu.

Kasvataja vestlus on paelunud kogu rühma tähelepanu.

Meil oli kujunenud tavaks, et vestlused viib läbi rühmakasvataja ja üksikjuhtudel mõni teine kooli töötaja, kas direktor, õppealajuhataja, kooliarst, meditsiiniõde või vanemkasvataja. 1961/62. õppeaasta sügisel otsustasime ka selles osas luua vaheldust, planeerides vestluste pidamise kasvatajatele kordamööda. Iga kasvataja valmistab ette poolaastaks ühe teema ja vestleb sellest kõikides rühmades. Mainitud ümberkorralduse heaks küljeks on šablooni vältimine, sest paratamatult kujunevad ühe inimese vestlused sarnasteks ja muutuvad seetõttu õpilastele igavaks. Uue süsteemi puhul saab kasvataja vestlust vastaval teemal paremini ja põhjalikumalt ette valmistada. Kui varem pidi kasvataja koostama vestluse igaks nädalaks, siis nüüd on vaja poolaastaks ainult üks vestlus ette valmistada.

1961/62. õppeaasta esimesel poolaastal vestlesime järgmistel teemadel:

1. Mida annab kommunistlik ühiskond meie vajaduste rahuldamiseks.
2. Mina ja meie.

3. Mida on andnud riik meie vajaduste rahuldamiseks juba täna.
4. Mida tuleb mõista kommunistliku ühiskonna all.
5. Millistest kapitalismi iganditest meie käitumises tuleks vabaneda.
6. Kas sõda võib puhkeda?
7. Kommunistliku homse inimene.
8. Hoides kokku kooli varustust, säästame summasid kommunismi kiiremaks ülesehitamiseks.
9. Mis läheb riigile maksma internaatkooli ühe õpilase ülalpidamine.
10. Meie ei pea ainult võtma, vaid ka andma.
11. Kes on osa võtnud meie kooli mugavuste loomisest.
12. Inimeses peavad harmooniliselt ühinema vaimne rikkus, moraalne puhtus ja kehaline täiuslikkus.

Enesestmõistetavalt olid mõned rühmatunnid pühendatud kooli sisekorra eeskirjade kordamisele, igapäevast elu korraldavate tähelepanekute ja juhendite tutvustamisele ning kasvatustööst kokkuvõtete tegemisele.

Praktika näitas, et selline moodus end õigustab, ja nii koostasime ka II poolaastaks vestlustetsükli, milles iga kasvataja valmistub jällegi vaid üheks vestluseks.

Teemad on järgmised:

1. Milles avaldub rahvaste sõprus?
2. Noorte elu kapitalistlikus ühiskonnas.
3. Tütarlaste (poeglaste) tervishoiust.
4. Kangelaslikkus tänapäeval.
5. NLKP – nõukogude rahva suunav jõud.
6. Kuidas valmistuda tundideks.
7. Kuidas tekkis usk.
8. Milles seisneb kodanlik natsionalism?
9. Kommunismiehitaja moraalikoodeks.
10. NSV Liit võitluses rahu eest.
11. Milles seisneb õnn?
12. Mis on kodumaa-armastus?
13. Kommunismi hüvesid peab oskama mõistlikult kasutada.
14. Mis on ilu?

Vestluste temaatika koostamisel ja vestluste juhendamisel oleme lähtunud järgmistest eesmärkidest:

- a) panna õpilane mõtlema uue ühiskonna inimesest ja tema ülesannetest;
- b) kujundada kollektiivi, näidata, et sajandeid kultiveeritud individualismi asemele astub õigustatult kollektivism;

c) selgitada ühiskonna arengu seaduspärasust ja kujundada õige maailmavaade;

d) näidata, kuidas peab kujunema igakülgsest arenenud inimene;

e) äratada õpilaste tähelepanu ilusa ja inetu eraldamiseks kunstis, kirjanduses, elus ja inimeses endas;

f) selgitada rahvaste sõpruse tähtsust;

g) näidata, et kõik hüved saavutatakse pinga tööga.

Raskemaid küsimusi on vestluste näitlikustamine ja sobiva saatematerjali hankimine. Tänuväärne materjali pakub ilukirjandus, mida kasvatajad on ka saatematerjalina kasutanud. Nõukogude inimese moraalkoodeksi selgitamisel jutustas kasvataja katkendeid Balzac'i „Isa Goriot'st“, Tammsaare „Tõe ja õiguse“ I osast ning J. Smuuli „Jäisest raamatust“. Kodanliku natsionalismi mõistmiseks aitas kaasa katkend L. Vaheri „Emajõe jutustusest“. On hea, kui kasvataja oskab vestlusega seostada varem nähtud televisioonisäateid, kuulatud kontserte ja külastatud teatrietendusi. Mitme teema juurde sobis P. Kilgase näidendi „Õöbik laulis koidikul“ stseenide meenutamine. Kuna koolil on fonoteek, siis ei tee raskusi vestluste ilmekamaks muutmiseks esitada muusikapalu. Ilu kui esteetilise kategooria selgitamisel kasutati edukalt heliplaate. Kuulati Schuberti „Ave Mariat“, Sibeliuse „Kurba valssi“, Griegi „Solveigi laulu“, Straussi ja Lehari valsse.

Vestluste näitlikustamiseks sobivad tabelid ja diagrammid, mida kasvataja kas teeb ise või laseb õpilastel valmistada. Enesestmõistetavalt kasutatakse kaarte, pilte ja mitmesuguseid jooniseid. Kasvataja leidlikkusest oleneb vestluse mõju kuulajatesse. Igast vestlusest peaks siiski kuulajaisse jääma midagi kõlama, midagi, millest mõelda ja järeldusi teha.

Diafilmide demonstreerimine on meil juba aastaid juurdunud võte, mis leiab kõikide kasvatajate poolt kasutamist.

Paremate töökogemuste omandamiseks kuulavad kasvatajad üksteise vestlusi, võttes omaks huvitavaid ja sisukamaid võtteid.

Peale vestluse toimub rühmas veel õppeedukuse arutus. Kuigi jooksvate hinnete tabel on asetatud teadetetahvlile, tuleb siiski nõrgalt edasijõudvaid õpilasi virgutada tõsisemale tööle paremate eeskujul.

Möödapääsematu on ka käitumisküsimuste analüüsimine

ja karistuste määramine neile, kes rikuvad kooli sisekorda. Lähtume põhimõttest, et iga eksimus, kui väike see ka ei oleks, nõuab järelduste tegemist.

Vaba aja sisustamisest.

Rühmas toimub pidevalt nõrgemate õpilaste järeleaitamine, eriti I–IV klassini. Õpetajateks on vanemad rühma-kaaslased, kes kasvataja juhendamisel õpetavad ükskord-ühe tabelit, lugemist ja muud vajalikku. Iga kasvatusrühm võitleb täieliku õppeedukuse eest. Enesestmõistetavalt kuulub rühma igapäevaste tööülesannete hulka rõivaste parandamine, sokkide ja sukkade nõelumine, triikimine, pressimine jne.

Vaba aja veetmiseks on rühmades mitmesuguseid mänge, nagu pingpong, piljard, kabe, male, „Reis ümber maailma“ ja teised lauamängud. Tööpäevadel jääb meie õpilastele vähe vaba aega, see-eest on aga puhkepäevade sisustamine pingutust nõudev ülesanne. Püüame õpilaste vaba aega sisustada võistluste, matkade ja puhkeõhtutega, kuid ikka kipub tekkima „tühje kohti“, sest puhkepäeval on tööl ainult 3–4 kasvatajat, kellest ei jätku igale poole. Vaba aja sisukaks ja kultuurseks veetmiseks on kasvatajad organiseerinud rühmades mitmesuguseid üritusi, nagu ilukirjanduse lugemine, noorematele õpilastele ka ettelugemine, male- ja kabeturniirid ning lihtsamad võistlused. Taoliste meelelahutuste korraldamise eest vastutavad vanemate klasside õpilased kordamööda. Suuremaks ja elamusrikkamaks sündmuseks on puhkeõhtu ettevalmistamine ja läbiviimine. See toimub kindla graafiku alusel ja viiakse läbi šeflusrühmade poolt (üks poeg- ja üks tütarlaste rühm). Mainitud õhtutel on suur kasvatuslik väärtus: tihenevad sidemed šeflusrühmade vahel, täieneb õpilaste esinemisoskus, laieneb kuulajate-vaatajate silmaring. Vaba aega sisustame sageli ka diafilmide näitamise ja muinasjuttude jutustamisega. Kord nädalas on kino. Õpilastel on televisiooni-saadete jälgimise ja raadio kuulamise võimalus.

Kasvatusraskustest.

Objektiivsed tegurid igakülgsest arenenud inimese kasvatamiseks on internaatkoolis kahtlemata olemas, kuid ei saa arvestamata jätta ka subjektiivseid tegureid – internaatkooli kasvandikke, kellest paljud on oma varases noo-

Puhkenurgas raamatuga.

ruses läbi elanud sotsiaalse trauma ja sellest tingitult omandanud elunähtustesse väära suhtumise. Internaatkooli I klassi tulnud laps ei ole „puhas leht“, millele õpetajad ja kasvatajad esimesed tähed kirjutavad. Seljataga on 7-aastane arengutee, kus lapse tundemaailma on juurdunud hea kõrval ka halba, arengut väärtalt suunavaid jooni.

Eelistatuna pääsevad internaatkooli soodsatesse majanduslikesse tingimustesse need õpilased, kellega vanemad kodu toime ei tule, kes ei taha õppida, kes käituvad halvasti, need, keda tuleb hakata ümber kasvatama. Seesugustel noortel puudub niihästi moraalne kui ka majanduslik mõõdutunne, neile ei ole ükski supp küllalt maitsev ega ükski püksipaar vajalikul määral kitsas. Nad teavad väga hästi, mida neil on õigus saada, kuid ei jõua ka aasta ega kahe pärast arusaamisele, mida tuleks vastu anda. Need on järelevalveta kasvanud lapsed, kelle algatusvõime on tänavalt leidnud erutavaid seiklusi, mis on oma jäljed jätnud kujunevale iseloomule.

Igal aastal võtame kooli vastu liigse armastuse ja hellitusega rikutud kapriisseid ning ennast täis käskijaid lapsi, kes satuvad kooli nõuetega vastuollu

ja paratamatult elavad üle suure pettumuse, mis sageli kutsub esile pikaajalise trotsliku käitumise.

Omaette raskusi valmistavad lastekodu kasvandid, kes kannatavad halvasti korraldatud ühiskondliku kasvatuse puuduste all. Neile ei ole miski kallis, püha ega puutumatu. Võitlus olemasolu eest on neile olnud ainukeseks sotsiaalsete suhete kujunemise aluseks. Nad on harjunud tegutsema korralduste kohaselt, neid on kasvatanud karistused ja keelud, kuid paraku õige väike osa hellust ja armastust.

Puuduliku kasvatuse ja halva eeskuju ohvrid on rühma-kaaslastele negatiivseks eeskujuks, kes pidurdavad elutabelistesse vajadustesse mõistliku ja mõõduka suhtumise kasvatamist.

Kasvatustööd rühmas juhib ja suunab kasvataja, kes vastutab kõige eest, mis toimub rühmas, mis teevad tema õpilased koolis ja väljaspool kooli. Kasvataja tööd peegeldavad rühmaruumid, õpilaste välimus, käitumine ja õppeedukus, suhtumine ühiskondlikult kasulikusse töösse. Paremaid tulemusi on saavutanud suure staažiga kasvatajad, kellel peale eriala on veel mitmekülgne üldharidus, kes tunnevad huvi oma töö vastu, kellel on hea distsipliin ja soov oma teadmisi pidevalt täiendada. On hea, kui kasvataja oskab mängida klaverit, laulda ja tunneb kas või väheselgi määral näitekunsti, kui ta oskab lahti mõtestada kirjandus- ja kunstiteoseid ning tunneb kodukultuuri. Eeskujulikult täidavad oma ülesandeid taktitundega kasvatajad, kes oskavad õpilastele läheneda individuaalselt, kellel jätkub parajal määral õrnust ja karmust.

ETTEVALMISTUSTUNDIDEST RAKVERE INTERNAATKOOLIS.

L. Kõrgesaar.

Õppetundides läbivõetu kinnistamiseks ning õpilaste iseiseisvaks tööks on internaatkooli päevarežiimis tarvis ette näha aeg ettevalmistustundide jaoks. Algklassidele on selleks vaja 0,5–2 tundi, vanematele klassidele 2–3 tundi. Ettevalmistustundi tulles peab õpilane olema vaimselt ja füüsiliselt puhunud, mistõttu ei tohi ettevalmistustunnid vahetult järgneda õppetundidele.

Rakvere Internaatkoolis on leitud väga sobivaks planeerida ettevalmistustunnid pärastlõunaks algusega kell 16.30 kõikidele klassidele, kus ettevalmistustunnid on kohustuslikud. Nii jääb algklasside õpilastel aega pärastlõunaseks puhkuseks 2,5–3 tundi, vanematel klassidel 2 tundi.

Kümme minutit enne ettevalmistustundide algust antakse helisignaal, et õpilased teaksid ette valmistuda ja klassidesse koguneda. Ettevalmistustund algab nagu õppetundi pärast kellahelinat kasvataja või õpetaja sisenemisega klassi. Õpilased peavad ettevalmistustundides käituma täpselt samuti nagu õppetundides: istuma kindlaksmääratud kohtadel, kõnelemiseks ja kohalt lahkumiseks õpetajalt või kasvatajalt luba küsima jne.

Muidugi võiks õpilastel olla ettevalmistustunnis suuremaid vabadusi, kui klassis poleks korraga koos kõiki õpilasi. Kogemused näitavad, et õpilastel on ettevalmistustundides parem õppida, kui osa õpilasi on ära. Kasvataja saab sel juhul õpilasi paremini istuma paigutada ja üksikutele õpilastele rohkem tähelepanu pöörata. See oligi üheks kaalutluseks, kui otsustasime ringide töö planeerida ettevalmistustundidega samale ajale, arvestusega, et iga õpilane võib puududa ühest ettevalmistustunnist kasvataja teadmisel. Niisiis ei kesta ettevalmistustunnid enamikul V–IX klassi õpilastest mitte 3, vaid 2 tundi, kuigi päevarežiimis on ettevalmistustundidele ette nähtud aeg kella 16.30-st kuni 19.20-ni.

Ettevalmistustundide vaheaegadel (kella 17.20-st kuni 17.30-ni ja 18.20-st kuni 18.30-ni) jalutavad õpilased koridoris. Klassikorrapidajad ja sanitaarpostid täidavad oma ülesandeid nagu hommikupoolelgi.

Kasvataja hoolitseb selle eest, et klassis oleksid ettevalmistustunni ajal käepärast kõik õppevahendid: kaardid, pildid, tabelid, atlased, sõnaraamatud, vajaduse puhul

entsüklopeediad jms. See, et õpilased saavad tundideks ettevalmistamisel kasutada vastavaid õppevahendeid, on internaatkooli üks eeliseid. Samuti võivad õpilased ettevalmistustundide ajal kasutada eriainete kabinette, vaadata diapositiive ja diafilme kas individuaalselt või kollektiivselt, teha laboratoorseid töid jne. Õpetajad korraldavad samal ajal süstemaatiliselt konsultatsioone ja järeleaitamistunde mahajäänutele.

Nagu paljude internaatkoolide töökogemused näitavad, suudab algklassides (eriti I ja II klassis) ettevalmistustundi paremini läbi viia õpetaja-klassijuhataja. Oleks ideaalne, kui selle tööloigu saaks anda ka vanemate (V–IX) klasside klassijuhatajatele. Kahjuks aga killustub selle tagajärjel õpetaja tööpäev, muutudes ühtlasi liiga pikaks ja koormavaks. Kui õpetajate korterid asuvad kooli vahetus läheduses, tuleks kõnealust moodust kokkuleppel õpetajatega küll rakendada. Oleme seda praktiseerinud aeg-ajalt I, II, III, IV, V, VI ja VII klassis, kui õpetajad on nõustunud ka õhtupoolikul töötama. Niisuguse töökorralduse voorused on ilmsed. Hea õppeedukuse eelduseks on õpilaste tõsine töösuhetumine, järjekindel ja visa töö. Enesestmõistetavalt on klassijuhataja kõige enam huvitatud ettevalmistustundide ajal õige töömeeleolu loomisest. Klassijuhataja ülesandeks on aineõpetajate tööd koordineerida, koduste ülesannete doseerimist jälgida. Eks anna selleks parimaid võimalusi ettevalmistustundides viibimine, kus saab pideva ülevaate klassi igapäevastest töödest ja ülesannetest. Klassijuhataja viibib iga päev oma klassi juures tervenisti 3–5 tundi. Paremat võimalust õpilaste tundmaõppimiseks pole kellelgi. Niisugustel juhtumitel tarifitseeritakse klassijuhatajale kuni 0,5 kasvataja koormust.

Mis puutub algklassidesse, kus kõik põhiainete tunnid on ühe õpetaja käes, siis võib algklasside õpetaja, kes viibib ettevalmistustunnis, internaatkooli võimalusi ära kasutades muuta tundide struktuuri ning nn. koduste ülesannete iseloomu.

Kohustuslik ettevalmistustund halvab õpilaste initsiatiivi oma päevakava koostamisel. Sellepärast ilmneb neis, eriti vanemates klassides, suur tung vabaneda ettevalmistustunni kohustuslikest piiridest, et ise oma aega planeerida. Niisugune soov on loomulik ja tervitatav. Seda arvestades on meie kooli vanemates klassides (alates VIII klassist) klassikollektiivide palvel kohustuslikud ettevalmistustunnid ära jätetud tingimusel, et kogu klassikollektiiv jõuab 100%/-

liselt edasi. Kasvatustöö üheks tähtsaks eesmärgiks on ju õpilastes vastutustunde ja iseseisvuse kasvatamine. Kui vanema klassi õpilast peaks iga päev kontrollima, siis ei tule temast kunagi iseseisvat inimest. Tingimus täieliku õppeedukuse kohta osutub tähtsaks stiimuliks, aitab tihedamini liita klassikollektiivi ja tõstab iga õpilase vastutustunnet kollektiivi ees.

Kohustuslikust ettevalmistustunnist on samuti vabastatud kõik need õpilased, kellel õppeveerandi ja -poolaasta hinnetes esinevad ainult „4“-d ja „5“-d. Seegi on olnud positiivseks teguriks õppeedukuse parandamisel.

Muidugi ei saa vanemate klasside õpilasi jätta päris omapead. Klassijuhatajad jälgivad pidevalt õpilaste edasijõudmist, suunates õpilase, kes on saanud mitterahuldava hinde, kohustuslikku ettevalmistustundi seniks, kuni lüngad on likvideeritud.

Meie pedagoogiline kollektiiv kaalub ja püüab leida uusi teid selleks, et eelolevatel õppeaastatel veelgi suurendada õpilaste iseseisvust ja vastutustunnet õppeülesannete ettevalmistamisel.

Lühendada pidevalt kohustuslike ettevalmistustundide aega ja lõpuks need järk-järgult hoopis ära jätta – see on meie eesmärk. Ei saa ju rahulduda senini levinud süsteemiga, mille järgi teatavatel kindlatel kellaaegadel vastavalt päevarežiimile kõik õpilased kogunevad sellekohase signaali peale klassidesse, kus valmistatakse kasvataja järelvalvel ja juhendamisel tundideks ette. Selline töövorm ei kasvata õpilastes vastutustunnet, tahet ega iseseisvust.

Õpilaste põhitöö on õppimine. Me peame jõudma niikaugele, et õpilased teeksid seda ilma neid selleks sundimata.

Kohustuslikust ettevalmistustunnist vabastatud õpilased õpivad kas klassiruumis või internaadis neile sobival ajal, kusjuures nad peavad arvestama päevarežiimis ettenähtud söögiaegu, öörahu ja kohustuslike üritusi ning käituma igati eeskujulikult. Koolipiirkonnast lahkumiseks peavad need õpilased kasvatajailt või õpetajailt luba küsima.

Kuigi õpilased peavad oma õppeülesandeid lahendama iseseisvalt, ei tähenda see, et kasvataja ei saaks või ei tohiks neid üldse abistada ega juhtida. Mida noorem klass, seda rohkem peab kasvataja õppimist suunama. Teistsu-

gune olukord on vanemates klassides; seal ei saa kasvatajalt nõuda kõikide õppeainete programmide ja metoodika tundmist.

Õpilaste abistamisel oleme püüdnud silmas pidada, et antud abi ei vähendaks õpilaste iseseisvust õppimisel. Võidakse kalduda kahte äärmusse: kas hoidutakse täielikult abistamisest, piirdudes ainult korrapidamisega, või lahendatakse kõik ülesanded ise, parandatakse kõik vead jne.

Koduste ülesannete tegemine ei olegi nii kerge.

Peaülesanne on meie arvates õppimiseks soodsate tingimuste tagamine, s. t. klassis peab olema vaikus, õpilased peavad püüdliselt ja pingega õppima. Abistada tuleb õigeaegselt. Liiga vara antud abi segab iseseisvat tööd ega soodusta visaduse arenemist. Hiljaks jäänud abi ei väldi õpilaste asjatut jõu- ega ajakulu.

Kasvatajad taotleavad, et õpilased saaksid aru sellest, kui tähtis on tunnis hoolega tähele panna õpetaja seletusi, neid meelde jätta, enne harjutuste sooritamist reegleid korrata, arusaamisega õppida.

Kasvatajad on loonud pideva kontakti aineõpetajate ja klassijuhatajatega. Harilikult kohtuvad kasvataja ja õpetaja iga päev. Kui tööaeg seda aga ei võimalda, siis oleme

praktiseerinud kirjalikku kontaktipidamist õpetaja ja ettevalmistustunni kasvataja vahel. Õpetaja jätab kasvatajale kirja, kus märgib ära, mida ettevalmistustunnis oleks vaja eriti jälgida, kes õpilastest vajavad juhendamist või kontrollimist jne. Kasvataja kirjutab klassipäevikust hinded välja, olles sel teel pidevalt kursis õpilaste õppeedukusega. Et internaatkoolis pole õpilaspäevikute järele vajadust, siis on igas klassis välja pandud jooksvate hinnete tabel. Puudulikud hinded on selles tabelis märgitud eri värvi tindiga. Hinnete tabeli pidamist organiseerib klassijuhataja.

Õpetaja ja kasvataja esmaseks ülesandeks on õpetada õpilasi iseseisvalt ja ratsionaalselt õppima. Tunnis annab õpetaja vastavad juhendid. Ettevalmistustunnis jälgib kasvataja, kuidas õpilane neid juhendeid silmas peab. Ei ole kerge jõuda niikaugemale, et kõik õpilased oskaksid õigesti kirjandit kirjutada, matemaatikaülesandeid lahendada, luuletusi pähe õppida. Mitte kõik õpilased ei alusta õppimist raskematest ülesannetest, vaid jätavad need lõpuks, kui ollakse juba väsinud. Õpilaste individuaalseid iseärasusi arvestades ei saa nõuda kogu klassilt „ühisel frondil“ töötamist, sest ühele võib raskemana tunduda matemaatika, teisele aga vene keel jne. Jutustavate ainete ettevalmistamisel kontrollitakse, kas õpilane on õpitust õigesti aru saanud, kas ta on õpitu omandanud teadlikult. Igati püütakse vältida mehhaanilist tuupimist.

Küsimuste esitamine ja individuaalne vestlus õpilasega õpitu üle ei tohi ettevalmistustunnis kesta kaua ega häirida teisi õpilasi. Halvasti orienteeruv õpilane peab uuesti ainesse süvenema. Tingimata tuleks õpilastega analüüsida raamatuis esinevaid pilte ja illustratsioone. Seda võib teha 2–3 õpilasega korraga.

Arvestades I klassi õpilaste iseärasusi, eriti seda, et nad ei ole iseseisvaks tööks veel võimelised, määrame selle klassi ettevalmistustundide läbiviijateks 2–3 kasvatajat. Vahete-vahel kasutame ka vanemate klasside õpilaste abi.

Selline süsteem võimaldab individuaalselt töötada nendega, kes vajavad rohkem abi ja suunamist.

Ka esimeses klassis on alati rida õpilasi, kellega ei ole vaja ettevalmistustunde läbi viia. Kui esimesele klassile on selleks ajaks eraldatud mitu kasvatajat, siis saab edasijõudnutega organiseerida mängu, diafilmide vaatamist jne.

Peame silmas ka seda, et ettevalmistustundides oleksid igal klassil alati samad kasvatajad. Nii näiteks alustab kasvataja ettevalmistustundidega esimesest klassist ja suunab

seada tööd seni, kuni õpilased on jõudnud VIII klassi, kus harilikult kohustuslikud ettevalmistustunnid juba lõpevad.

Selline tööjaotus võimaldab kasvatajal õpilasi põhjalikult tundma õppida ja ühteaegu tõstab kasvataja vastutustunnet selle tööloõigu suhtes.

Õpilastele, kes jõuavad tundide ettevalmistamisega teistest kiiremini valmis, võib anda täiendavaid ülesandeid ja töid, nagu populaarteaduslike raamatute, entsüklopeediate jms. lugemine. Ülejäänud aega kasutavad õpilased klassivälise lektüüri lugemiseks, erihuvide-kohaseks tegevuseks (joonistamine, voolimine, käsitöö jne.). Kasvataja peab olema vastavalt ette valmistatud, et aja kasutamine ei kannaks juhuslikku iseloomu ega oleks lihtsalt aja surnukslõõtmine. Praktika on näidanud, et õppimise varem lõpetanud õpilasi võib ettevalmistustunnist ära lubada ainult erandjuhtumitel, sest väga raske on nende tegevust väljaspool klassi jälgida.

Kasvataja peab hästi tundma kehtivaid vihikute vormistamise nõudeid. Enne kirjaliku töö alustamist on soovitatav neid nõudeid kiiresti korrata (kui suur vahe jätta eelmise ja uue töö vahele, kuupäeva koht, pealkirja esiletõstmine, taandrida jne.). Kirjalike tööde puhul nõutakse korralikkust ja puhtust. Lohakalt kirjutatud tööd lastakse ümber kirjutada. Ettevalmistustunnis on kasvatajal suuri võimalusi õpilaste käekirja raviks.

Kirjalike ülesannete kaasõpilastelt mahakirjutamise vältimiseks oleme viimasel paaril aastal praktiseerinud järgmist moodust: kasvataja kogub kohe pärast seda, kui õpilased on kirjalikud ülesanded täitnud, vihikud kokku ja viib need õpetajate tuppa, kust järgmisel hommikul õpetaja nad kätte saab.

Vihikute kokkukogumisel on veel teine hea külg. Nimelt tulevad mitmed meie õpetajad koolimajja aegsasti enne oma tunni algust. Nüüd on neil võimalus juba enne tundi minekut kontrollida, kuidas üks või teine õpilane on oma kirjalikud ülesanded täitnud.

Kasvataja ei istu ettevalmistustunni ajal tavaliselt õpetaja laua taga, vaid liigub vaikselt ruumis, jälgib õpilaste tööd ja abistab neid vajaduse puhul.

Eelnevast selgub, et nooremate klasside kasvataja peab olema kursis klassi õppeainete programmi ja seletuskirjadega, õpetajate tööplaanidega, õpikutega, vihikute režiimiga. Samuti on kasvatajal vaja tunda üksikute ainete õpetamise metoodikat ja iga õpetaja meetodeid.

Ettevalmistustunniks valmistudes peab kasvataja tutvuma antud ülesannetega, läbi lugema õpikutest vastavad leheküljed ja mõtlema ka võimalikele küsimustele, mida õpilased võiksid esitada. Nii mõnigi kord tuleb õpetajaga konsulteerida. Kui kasvataja läheb ettevalmistustundi juhtima ilma eelneva ettevalmistuseta, võib ta kaotada autoriteedi õpilaste silmis. Viimastele võib jääda mulje, et õpetajad on targad ja tähtsad, kasvatajaid aga ei ole vaja respekteerida.

Kasvataja peab jälgima, et õpilased ei jätaks ulatuslikumaid töid (kirjandid, joonestused, joonistused) viimasele päevale, vaid asuksid aegsasti nende tegemisele.

Ettevalmistustunnis saab kasvataja iga õpilast hästi tundma õppida, et temale individuaalselt läheneda. Laiialvalguva tähelepanuga lastele tuleb sagedamini meelde tuletada, et nad tähelepanelikumalt töötaksid ning oma tööd kontrolliksid. Rahutuid ja elavaloomulisi lapsi tuleb pidurdada, et nad ülesandeid lohakalt ega rutates vigadega ei teeks. Aeglasi lapsi tuleb taktiliselt kiirustada, n.-ö. „taga sundida“. Ebakindlaid on vaja julgustada, nende õnnestumisi esile tõsta. Liiga enesekindlaile lastele tuleb kätte näidata nende puudused ja vead.

Õppimismeetodite soovitamisel on vaja arvestada ka õpilase mälu omadusi (nägemis- või kuulmismälu).

Üheks õpetajate ja kasvatajate peaülesandeks on huvi äratamine õppeaine vastu. Ka ettevalmistustunnis on seda võimalik teha, näiteks klassivälise lugemise oskusliku suunamisega, populaarteaduslike raamatute soovimisega, huvitavate vestlustega tuntud inimestest või õppeainest, diafilmide näitamisega jne. Piiratud huviga laste huviringi peab püüdma pidevalt laiendada, kasutades selleks ristsonamõistatuste lahendamist, margikogumist, kirjavahetust teiste koolidega, huvitavaid ajakirju ja albumeid jms.

Kasvataja ülesandeks ettevalmistustunnis on jälgida ka seda, milline on õpilaste töökoormus.

Vahete-vahel näiteks selgub, et mõne õppeaine ettevalmistamiseks kulub liiga palju aega. See on aga tõsiseks signaaliks. Sellisel juhul astub kasvataja ühendusse õpetaja või klassijuhatajaga, et vältida edasist ülekoormust iseseisvas töös.

Ettevalmistustund internaatkoolis on tööloik, mis nõuab kasvatajalt suurt püsivust ja palju energiat, õpilastelt aga aega ja vastupidavust. Paljude vooruste (kindel päeva-režiim, kvalifitseeritud abi, õppevahendite käepärasus) kõr-

val on sel töövormil ka rida puudusi. Õpilastel tuleb istuda ühes ja samas klassiruumis kindlaksmääratud kohtadel samade naabrite kõrval kuni 9 tundi päevas. Ainult vaheaegadel saab liikuda koridoris või väljas (ja koridoriski ei tohi lubada jooksmist ega hullamist). Vaatamata kasvataja heale tahtele ja pingutustele läheb paljudel õpilastel rohkesti aega lihtsalt kaduma, sest klassiruumis on siiski vähe võimalusi tegevuste varieerimiseks, mistõttu õpilased üksluisuse tõttu väsivad ning tüdivad. Sellepärast on paljudes internaatkoolides üles kerkinud ja mitmel pool ka teostatud mõte likvideerida pärastlõunased ettevalmistustunnid sellisena, nagu neid praegu läbi viiakse. Põhiainete õpetajaile on nimelt antud hommikupoolikul rohkem tunde (näiteks ühe asemel poolteist), mille jooksul peab toimuma niihästi uue aine esitamine kui ka selle omandamine ja kinnistamine. Niisugused tunnid, nagu kehaline kasvatus, joonistamine, käsitöö ja laulmine, on aga viidud pärastlõunale ja neid annavad kasvatajad-spetsialistid.

Ka Rakvere Internaatkoolis püüti paar aastat tagasi uut süsteemi algklassides rakendada, kuid häid tulemusi see tookord ei andnud. Õpetajad kurtsid, et õpilased on õhtupoolikul väsinud, distsiplineerimata, jäävad pahatihti hiljaks. Katse ebaõnnestumise peapõhjuseks näib olevat asjaolu, et meil ei viinud õhtupoolseid tunde läbi mitte kasvatajad, kes niikuinii töötavad õhtupoolikul, vaid õpetajad, kelle tööpäev killustus ja kes sellepärast ei tahtnud uut moodi töötada. Kui kasvatajate hulgas leiduks inimesi, kes on suutelised õpetama nimetatud eriaineid, siis peaksid tulemused olema paremad.

Meile näib, et internaatkoolide peaülesandeks on praegu kasvatada õpilastes iseseisvust, kohuse- ja vastutustunnet. Ei tohi õpilasi liiga hooldada, kõike nende eest ära teha, andmata neile võimalust iseseisvalt mõtlemiseks ja otsustamiseks. Sellepärast tuleks õpilastele võimaldada rohkem vabadust oma ülesannete täitmisel, ühtaegu suurendades nõudlikkust. Ka ettevalmistustundides peaks seda põhimõtet järgima, kusjuures ideaaliks jääb tundideks ettevalmistumine ilma kohustuslike ettevalmistustundideta.

PIONEERIORGANISATSIOONI TÖÖST.

A. Kurmiste.

„Kool peab sisendama lastele armastust töö ning teadmiste vastu, kujundama noort põlvkonda kommunistliku teadlikkuse ja kõlbluse vaimus. Kõiges selles kuulub kõrge, austav ja vastutusrikas osa kooliõpetajale ning samuti komсомoli- ja pioneeriorganisatsioonidele,“ on öeldud NLKP programmis.

Kuidas on neid ülesandeid täitnud Rakvere Internaatkooli pioneeriorganisatsioon?

Rakvere Internaatkooli Aksel Laanese nimeline pioneeriorganisatsioon on veel üsna nooruke – seljataga on alles kuus tööaastat. Kuid teha on selle aja jooksul jõutud juba nii mõndagi.

Kooli pioneerimalevasse kuulub 150 pioneeriealisest õpilasest 140. Pioneerimaleva kasvubaasiks on III klass, sest pioneeriealiseks saavaid õpilased tavaliselt III klassis.

IV klassis on saanud kõik õpilased I õppeveerandi lõpuks juba pioneeriealiseks ja peaaegu kõik nendest kannavad pioneerirätti. Nii on meil IV klassi 33 õpilasest 31 pioneeri.

Kõige rohkem on pioneeriorganisatsiooni töö sellest, missugused pioneerid kuuluvad pioneerimaleva aktiivi ja kuidas viimane on tööle rakendatud.

Rakvere Internaatkooli pioneerimaleva nõukogu on 7-liikmeline. Kas just malevanõukogu liikmete selline arv on kõige otstarbekohasem, pole päris kindel. Senistest töökogemustest lähtudes tundub, et malevanõukogu liikmete arvu oleks vaja suurendada. Meie kooli pioneerimaleva nõukogus on antud igale liikmele kindel ülesanne. Keskseks kujuks malevanõukogus on selle esimees. Tema suunab ja juhib kogu malevanõukogu tööd.

1961/62. õppeaastal oli meil malevanõukogu esimeheks VIII klassi õpilane kommunistlik noor Irene Karkutš. Irene on töös väga kohusetruu ja püüdlik. Ja mis kõige tähtsam – tal on küllaldaselt algatusvõimet.

Meenub juhtum möödunud talvapäevilt. Ühel laupäeva õhtul külastas ootamatult kooli ajalehe „Säde“ fotograaf. Vanempioneerijuht oli koolimajast juba lahkunud. Saadeti malevanõukogu esimehe Irene Karkutši järele. Sama päeva hilisõhtul ruttasid VI klassi pioneerid vanempioneerijuhi juurde ja teatasid, et koolis käis „Sädemest“ külaline, kes oli küsinud ka vanempioneerijuhi järele. Esmaspäeva hom-

mikul oli vanempioneerijuht pisut ärevil. Ta otsis kohe üles malevanõukogu esimehe ja päris temalt: „Irene, kuidas sa siis laupäeval külalise vastu võtsid?“

„Kõik on korras. Näitasin fotograafionule „Sädemest“ meie pioneerituba ja rääkisime samuti sellest, kuidas me pioneeridele kongressi materjale tutvustame. Ka pildid said ära tehtud. Küllap varsti „Sädemest“ loeme ja näeme.“

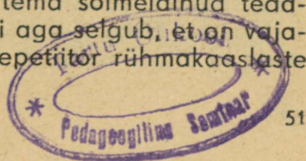
Paar nädalat hiljem leidsimegi „Sädemest“ foto „Rakvere Internaatkooli pioneerid Helle Suislepp ja Svetlana Rumbach stendi juures „NLKP XXII kongress kohustab““.

Et Irene on õppinud pioneeriaktiivi koolis, siis on tal ka pioneeritööks rohkesti kogemusi. Ise aga peab ta kõige väärtuslikumaks neid kogemusi, mida ta tõi möödunud aastal kaasa üleliidulisest pioneerilaagrist „Artek“. Neid rakedab ta edukalt ka meie pioneerimaleva töös. Tema algatusel alustas malevas tööd „Huvitavate kohtumiste klubi“, tema muretses ka selle pärast, et maleva fotomehed vähe oma kogemusi rakendasid. Tulemuseks oli see, et peagi hakkas malevas ilmuma fotoleht.

Konkreetsed ülesanded on ka kõigil teistel malevanõukogu liikmetel. Nii vastutab malevanõukogu liige, VI klassi pioneer Tiit Talvoja õppeedukuse eest pioneerimalevas. Tema ülesandeks on jälgida, kuidas kooli pioneeriorganisatsioon täidab V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Pioneeriorganisatsiooni põhimääruse nõuet: „Pioneeriorganisatsioon kasvatab pioneerides armastust teadmiste vastu, uurimistahet, teadmishimu ja püüdu hästi õppida.“

Kooli kõigis klassides on meil välja pandud õpilaste hინete tabelid, kuhu kantakse iga õpilase kohta kõigi ainetes hinded. Tiit Talvoja ülesandeks ongi olla nende tabelite kaudu järjekindlalt kursis, kuidas on ühes või teises rühmas lood pioneeride õppeedukusega. Kui mõne pioneeri nime tahta sigineb tabelisse ähvardavaid punaseid hindeid (hinded „1“ ja „2“ märgitakse tabelisse punasega), astub Tiit kohe kontakti vastava rühmaga, kuhu „puudulikud“ või „nõrgad“ hinded saanud õpilane kuulub, ja selgitab välja, kas rühmanõukogu on ühe või teise pioneeri mahajäämuse likvideerimiseks juba ise midagi ette võtnud.

Tavaliselt lahendatakse meil õppetöös mahajäävate õpilaste järeleaitamine rühmasiseselt. Mõni tublim pioneer aitab vabal ajal oma kaaslasel tema sõlmeläinud teadmistekera uuesti lahti harutada. Kui aga selgub, et on vajadus toekama abi järele, leitakse repetiitor rühma kaaslaste

hulgast või lepitakse selles suhtes kokku vastava aine õpetajaga.

Kuid ega need asjad iga kord siiski nii lihtsalt laabu. Õppeaasta esimesel poolel näiteks oli meil malevas 7 pioneeri, kellel olid ühes või teises õppeaines puudulikud hinded. Ikkagi leidub pioneeride hulgas veel üksikuid selliseid, kes täidavad oma ülesandeid hooletult, mistõttu neil on teadmistes lüngad.

1961/62. õppeaasta II poolel arutas malevanõukogu järjekordselt maleva õppeedukust. Selgus, et kõigil õppetöös mahajäänud pioneeridel on järeleaitajad ja neist on olnud ka tublisti kasu. Kuid pioneerimalevas leidis ka üksikuid sääraseid pioneere, kes koguni ignoreerisid kaasõpilaste abi. VI klassi rühmanõukogu näiteks ei tulnud kuidagi toime pioneer Kaljoga. Talle oli rühmanõukogu poolt määratud küll järeleaitajad, kuid Kaljo ei tundnud sellest sugugi rõõmu. Temale tundusid abistavad kaasõpilased hoopiski kiusajatena, kes tahtsid temalt röövida vaba aja. Peeti nõu, mida teha. Rühmanõukogu palus arutada Kaljo käitumist malevanõukogus. Seda tehtigi. Ei olnud Kaljol just mõnus seista oma seltsimeeste ees ja anda aru, miks on tema hinneteleht nõnda „punane“, miks ta hoidub kõrvale järeleaitamisest ning miks ta häbistab rühma nime, kellel on ainukesena malevas õigus kanda austavat nimetust „Rühm – seitseaastaku kaaslane“. Küsimusi esitati palju. Ent ega Kaljo just eriti jutukas olnudki, kui ta seisis malevanõukogu liikmete nõudlikult küsivate ja süüdistavate pilkude ees. Otse vastupidi – tema vastused küsimustele olid vägagi napid. Oli näha, et Kaljot kõrvetas terav häbitunne.

Pärast malevanõukogu koondust kohtasin Kaljot koridoris. Teda ümbritsesid rühmanõukogu liikmed. Arutati õhinal, kuidas Kaljo saaks õppimises „jalad alla“. Ei tahtnud olla pealetükkiv, kuid märkasin siiski, et Kaljo silmanurkadest polnud pisarad jõudnud veel kuivada.

Kaljo ei suutnud ühe õppeveerandiga lünki oma teadmistes tasa teha, kuid oli siiski hea, et kollektiiv suutis mõningal määral Kaljot mõjutada ja abistada. Ka Kaljo käitumine muutus sellest ajast peale kuidagi pioneerilikumaks.

Rakvere Internaatkoolis töötas samuti pioneeripatrull. See kohustus pandi III õppeveerandil VI klassi poiste pioneerisalgale. Patrulli koosseisu kuulus 8 pioneeri, nende hulgas ka Kaljo. Tal oli nüüd oma kindel pioneeriülesanne, mida ta täitis meelsasti. Ka see fakt, et ta andis Leedu NSV

haridusosakondade juhatajate delegatsioonilt saadud kingituse – miniatuurse muinasjutukogu – üle pioneeride toa sõprusnurgale, näitas Kaljo õiget käitumisjoont.

Oktoobrilaste töö eest vastutab malevanõukogu liige Marju Salumäe. Oktoobrilastega töötavad V, VI ja VII klassi pioneerid. Igal tähekesel on pioneeride hulgast oma juht. Kõige paremini töötavad oktoobrilastega V klassi pioneerid. Neil on väga tihe kontakt I klassi juhatajaga, sest eelmisel aastal oli just õpetaja Tinnuri nende klassi juhataja. Pioneerid jutustavad oktoobrilastele muinasjutte, näitavad neile diafilme, selgitavad oktoobrilaste seadusi, käivad nendega koos kelgutamas ja mängivad mitmesuguseid mänge. Uhiselt valmistuti ka oktoobrilaste peoks. Peab ütleva, et see tööloik ei tee malevanõukogule sugugi muret. Vahetevahel on ainult vaja tähekestele juhtidele nõu anda ja töö kulgebki lodusasti, sest pioneerid armastavad väga tööd väikestega.

Pioneerid leiavad oktoobrilastele alati huvitavat tegevust.

Oma aktiivi kasvatab malevanõukogu peamiselt aktiivikoolide, samuti nõupidamiste kaudu. Ka selle tööloigu eest vastutab üks malevanõukogu liikmetest. Aktiivikooli juhatavad meil IX klassi õpilased, kes õpivad vanempioneerijuh- tide klassis. Nimelt valmistab meie kool tootmisõpetuses ette

vanempioneerijuhte, kes pärast kooli lõpetamist saavad oma erialal koolides tööle asuda. Kuna malevanõukogu liige Uno Koitmäe on vanempioneerijuhtide klassi õpilane, siis on tal alati ülevaade sellest, mida aktiivikoolis õpitakse ja kuidas aktiiv sellest osa võtab.

Malevanõukogu esimeeste kool töötab rajooni pioneermaja juures. Meie kooli pioneeridest õpib seal 3.

Suurt hoolt nõuavad maleva päevikud. Malevanõukogu liikme Helle Suislepa ülesandeks on hoolitseda selle eest, et maleva päevikusse oleksid kõik üritused korralikult sisse kantud. Uhtaegu ta kontrollib, kuidas täidavad oma ülesandeid rühmapäevikute hooldajad. Selle tulemusena on maleva päevik meil eeskujulikus korras ja seda võib alati esitada kontrollimiseks. Päevikusse on kantud kõik pioneeride ellu puutuvad tähtsamad sündmused. Selle koostamisel lähtutakse eesmärgist, et päevik kujutaks endast pioneerimaleva kroonikat. Siit leiame õpilaste nimed, kes võeti õppeaasta jooksul vastu pioneerideks, samuti nende pioneeride nimed, kellele malev on andnud soovitusi ÜLKNÜ-sse astumiseks. Päevikusse märgitakse ka maleva koondused ja võistlused, diplomid, aukirjad, kiitused, malevanõukogus vastu võetud otsused jne. Rühmapäevikud meil veel nii täiuslikud ei ole. Malevanõukogu arutas seda küsimust koos rühmanõukogudega ja andis nõu, kuidas muuta ka rühmapäevikud rühmade elu kroonikateks.

Malevanõukogu on korraldanud samuti päevikute näitusi, kus on tehtud kokkuvõtteid päevikute sisukusest ja nende illustreerimise viisidest. Senini on olnud rühmapäevikutest parim V klassi pioneerirühma oma. Sama klassi pioneerid on aidanud väga palju kaasa ka selleks, et maleva päevik oleks joonistustega kaunistatud. Maleva päevikut illustreerivate „kunstnike“ brigaadi kuulub 3 viienda klassi pioneeri.

Pioneerimaleval tuleb sageli korraldada mitmesuguseid hoogtöid (makulatuuri ja vanametalli kogumine, hoogtööpäevad kooliümbruse korrastamiseks jne.). Nende organiseerimine on pandud ühele malevanõukogu liikmele. Sügisel koguti vanarauda, talvel makulatuuri. Viimase kogumist organiseerib malevanõukogu liige Urmas Kindlam rühmanõukogude kaudu paar korda kuus. Kaasa löövad selles töös ka oktoobrilapsed. Eriti agarasti on võtnud makulatuuri kogumisest osa II klassi oktoobrilapsed, kes koguvad kokku kõik ettejuhtuvad lehekesed ja vanad vihikud. Nad teavad, et kui see vanapaber ükskord jälle nendeni

tagasi jõuab, on see köidetud puhtaleheliseks vihikuks või ilusate piltidega kaunistatud muinasjuturaamatuks.

Malevale antud vanametalli kogumise plaan on meil juba ammugi täidetud. Kuid pioneerid koguvad seda veel senisele lisaks, sest igaüks tahab ju jõudumööda kaasa aidata komsomoli löökehitud – tsemenditehase „Punane Kunda“ – kiiremale valmishitamisele.

Sporditööd tehakse meie koolis väga palju. Töötab mitmesuguste seksioonidega kehakultuurikollektiiv. Alatasa toimuvad mitmesugused koolisisesed ja ka koolidevahelised spordivõistlused, millest võtavad osa ka pioneerid. Peale nende on veel spordiüritused, mida malevanõukogu organiseerib vahetult. Sügisel toimusid korrespondentsvõistlused kergejõustikus, siis võistlused males-kabes ja talvel suusatamises „Pionerskaja Pravda“ auhinnale.

Rajooni pioneerimalevate vahelisest male- ja kabevõistlusest võttis osa ka meie kooli pioneerimaleva kuueliikmeline võistkond. Eriti heas võistlusvormis olid meie maletajad Voldeemar Holm, Marju Salumäe ja Eduard Laidinen. Üldkokkuvõttes tuli meie maleva võistkond esikohale. Esikoht saavutati aga just seetõttu, et võistlustele eelnes süstemaatiline treening maleringis.

Ka suusatajad on olnud meil tublid. 1961/62. õppeaastal võttis pioneer Jüri Kruus osa mitmetest suusavõistlustest, kusjuures kahel korral tuli ta rajoonis oma vanuserühmas esimeseks. VII klassi pioneer Anne Kibin kuulub aga juba vabariigi paremate suusatajate hulka. Rajooni koondvõistkonna liikmena võttis ta osa Otepääl toimunud vabariigi koolinoorte suusatamise meistrivõistlustest ja tuli tütarlaste nooremas vanuseklassis III kohale.

Suusatamisvõistlustest „Pionerskaja Pravda“ auhinnale võttis rajoonist osa 6 võistkonda, kusjuures meie maleva võistkond tuli II kohale. Meid edestas ainult Rakvere 1. Keskkool ja sedagi napilt – üksnes ühe minuti võrra parema koguajaga.

Spordiürituste korraldamise eest on tehtud vastutavaks üks malevanõukogu liikmetest. Kuna ühel pioneeril läheks selliste suurte ürituste organiseerimine liiga raskeks, on tavaliselt pöördutud abi saamiseks vanempioneerijuhtide klassi poole. Näiteks aitas vanempioneerijuhtide klass organiseerida malevas suusavõistlused „Pionerskaja Pravda“ auhinnale.

Et malevanõukogu oleks alati kursis, kuidas üks või teine nõukogu liikmetest temale pandud ülesandeid täi-

dab, kuulatakse aeg-ajalt nende informatsiooni antud tööloigus. Nii on kuulatud malevanõukogus õppe-, instruktorite ja oktoobrilaste töö eest vastutavate pioneeride informatsioonilisi aruandeid. Malevanõukogu kuulab järjekindlalt ka rühmanõukogude aruandeid tööst astmetingimuste täitmisel ja pioneeriülesannete andmisel üksikutele pioneeridele.

Vajaduse puhul arutatakse malevanõukogus ka pioneeride käitumist.

Malevanõukogu peab samuti arvestust kaksaastaku ülesannete täitmise kohta. Et pilt oleks alati selge, millised malevale antud ülesannetest on täidetud, selleks on seatud pioneeride tuppä üles stend kohustustega ja vastavate näitajatega nende tegeliku täitmise kohta.

1961/62. õppeaasta oli pioneeride elus eelmistest erinev, sest ajalooline NLKP XXII kongress on jätnud sügavad jäljed ka pioneeride ellu.

Oktoobris, NLKP XXII kongressi avapäeval, leidis meie kooli pioneerimalevas aset pidulik sündmus, mis oli igati sellesuure päeva kohane. Päev algas aktusega. Pioneeritervituse NLKP ajaloolisele kongressile ütlesid IV klassi pioneerid.

Need olid siirad sõnad laste suust – aitäh parteile selle eest, mida on noortele võimaldanud partei ja valitsus.

Pärast aktust rivistus malev koolimaja ette. Pioneeridel olid süles värvilised krüsanteemid, rivi ees kanti sügislilledest pärga. Malev suundus Tõrma kalmistule. Selle kalmistu vanade vahtrate all puhkab Aksel Laanese põrm. Kommunistlik noor Aksel Laanes, kelle nime kannab meie pioneerimalev, oli vapper võitleja nõukogude võimu eest ja langes võitluses salakavala klassivaenlasega.

Aksel Laanes oli „trummilööja“ meie noorte väesalgas. Sõjajärgsed aastad olid meie maal ärevad. Vaenlane polnud veel purustatud. Tema riismed varitsesid salakavalalt metsapadrikuis. Aksel Laanes, töötades Rakvere vallas komsorgina, viis tõe nõukogude korrast ja selle eelistest ka kaugetesse metsakolgastesse. Ühel järjekordsel tööülesande täitmisel tabas teda salakavala vaenlase surmav kuul.

Nüüd seisib meie kooli pioneerimalev langetatud lipuga ja sügislehtede sajuks Aksel Laanese kalmul. Mustast kattedest vabastati marmortahvel Aksel Laanese nimega. Malev salu-teeris. Julgelt ja kindlalt kõlasid pioneeride sõnad: „Võitleme sama julgelt kui Sina – meie langenud seltsimees. Töötame olla Sinu nime väärilised.“

See oli sündmus, kus kõneldi vähe, kuid seda rohkem

äratas see lastes mõtteid. Raske on olnud partei tee, kuid siiski on temas nii palju jõudu ja innustavat – see mõte jäi tollest päevast noorte südameisse püsima.

Pärast NLKP XXII kongressi oli malevanõukogu mureks, kuidas kõike seda, mida kongress oli kavandanud, pioneeri- dele võimalikult selgemalt ja arusaadavamalt edasi anda. Sellest räägiti küll ju ka klassides, kuid tollest oleks olnud ikkagi nagu vähevõitu. Koostati vastav ülekoolliline stend. Samateemalised stendid koostati ka mõnedesse klassi- desse. Loeti kongressi materjale ajalehtedest. Kuid süda igatses siiski nagu veel millegi järele. Ja siis tuligi maleva- nõukogu mõttele organiseerida maleva juurde „Huvitavate kohtumiste klubi“. Klubil on kolmeliikmeline juhatus, kelle tööd juhendab malevanõukogu esimees Irene Karkutš.

Kuid kellega siis kohtuda? Rakvere rajoonis puudusid NLKP XXII kongressi tööst osavõtnud delegaadid. Ent luge- sime „Sädemest“, et Tapa Keskkooli pioneer Heldur Püss käis pioneeridelegatsiooni koosseisus kongressi tervitamas. Otsustati organiseerida kohtumine Heldur Püssiga. Klubi juhatuse liikmed Maie Esinurm ja Sulev Kool said ülesande sellest Heldurile kirjutada ja teda meie kooli pioneeridele külla kutsuda. Sulev ja Maie kirjutasid mitu kirja kavandit, enne kui jõudsid sobiva tekstini, mis neid rahuldas. Sulev ütles pärast: „Arvasime, et ta on ikkagi tähtis inimene ning temale tuleb ka lugupidavalt ja hästi kirjutada.“

Esimene sellelaadiline üritus õnnestus väga hästi. Helduri saabumisel võeti teda vastu piduliku riviga. Pärast seda jutustas Heldur, kuidas pioneeridelegatsioon valmistus kongressile tervituse üleandmiseks, kuidas nad kohtusid kosmoselendur Titoviga ja kuidas kulges kogu tervitamis- tseremoonia. Heldurile sai osaks suur au – ta sidus pio- neeriräti kaela Otto Kuusinenile, silmapaistvale partei- ja riigitegelasele. Pioneerid esitasid Heldurile rohkesti küsi- musi. Suurt rõõmu valmistas pioneeridele Helduri foto, mil- lel ta on jäädvustatud koos German Titoviga, kusjuures foto tagaküljel on kuulsa kosmonaudi allkiri.

Ka lasteraadio ütles mainitud kohtumise kohta tunnusta- vaid sõnu, tehes sellest raadiole ülekandegi. Pärast kohtu- mist rääkis Sulev Kool: „Heldur on ju samasugune pioneer nagu meiegi. Aga ikkagi tore poiss, et ta meile külla tuli.“

Lastekirjanduse nädalal oli koolis kohtumisel lastekirjanik ja „Pioneer“ toimetaja Holger Pukk. Tal oli kaasas pungil portfell rahvademokraatiamaade lastekirjandusega. Sellest korraldati näitus. Kohtumisel jutustas ta lastele, kuidas val-

mib „Pioneer“. See on üsna pikk ja keeruline operatsioon, kuid jutt oli paeluv ja seda kuulati huviga.

Meie rajoonis töötab partei rajoonikomitee sekretärina Lembit Merdik, kes oli Pärnu linnas üks esimesi pioneere. Kohtumine temaga venis üsna pikale, kuid keegi ei raatsinud pärast selle lõppu veel lahkuda. See oli tükike meie vabariigi pioneeriorganisatsiooni ajaloost, mis nüüd tema mälestustes laste ees lahti rullus. 21 aastat tagasi tuli pioneerirätiku au kaitsta ka rusika abil, kuna kõik see, mis oli seoses pioneerirätikuga, tekitas viha ja vaenu nende südames, kelle isad pidid nüüd ise hakkama tööga leiba teenima. Nende vabrikud ja kauplused olid ju riigistatud. Pioneere oli siis vähe, kuid töö oli huvitav. Poisid-tüdrukud tegutsesid siis ilma pioneerijuhtideta, kuid koondustelt ei raatsinud keegi puududa. Kas ei pane mõtlema? Sõja ajal oli sm. Merdik tagalas ja õppis ära mitu ametit. Südamissooviks oli aga pääseda sõjaväkke. Unistus täitus siis, kui ta võeti vastu partisanide ettevalmistamise kooli.

Kindlasti jäid sellest kohtumisest kõigile meelde tema mõtted: õnnelik on praegune lapsepõlv; nõukogude rahvas teeb kõik, et hoida ära veelgi laastavam sõda sellest, mille elas üle tema oma lapsepõlves.

Peale eespool käsitletute korraldab iga rühm veel koondusi, kus kõneldakse pioneeriseaduste valgusel kommunistmehitajate moraalikoodeksist.

Erilist hoolt on malevanõukogu pühendanud pioneeride toale. See pole küll kuigi avar ruum, kuid sisaldab pioneeride jaoks siiski kõiki vajalikku. Ka pioneeride toa juurde on kinnistatud oma pioneeriaktiiv, kuhu kuuluvad sõprusnurga, Lenini nurga ja aktiivinurga aktivistid.

Millega tegelevad pioneeride toa aktivistid?

Kõneleme kõigepealt Lenini nurga aktivistidest. Nende kujundada on Lenini nurk. Alles hiljuti valmistati selle jaoks uued stendid. Esimesel stendil – „Kuidas täidame Iljitši nõuandeid“ – on tsitaat Lenini kõnest ja loosung „Õppida, õppida, õppida!“, mille alla on paigutatud meie maleva õppetöös tublimate pioneeride nimed.

Teine stend – „Kommunistlikud parteid“ – on kujundatud maailma kontuurkaardi abil. Seal on kõik maailma riigid tähistatud eri värvidega. Riik, kus on olemas kommunistlik partei, on ühendatud niidikese abil stendi servale kirjutatud vastava riigi kommunistliku või töölispartei nimetusega. See stend on väärtuslikuks õppevahendiks ajalootundides ja huviobjektiks vanematele pioneeridele. Mis sellelt stendilt

*Pioneeride toas leidub ikka huvitavat tegevust.

kohe meelde jääb, on mõte – leninlikke parteisid asub maailmas kõigil mandreil.

Kolmas stend kannab pealkirja „Iljitiši lambikesed süttivad“. Ka sellel on kasutatud kaarti – NSV Liidu kontuurkaarti – ja reproduktsiooni maalist „Lenin tutvustab GOELRO plaani“. Kaardil on märgitud kõik meie maal juba ehitatud suuremad elektrijaamad, ja need, mis on praegu ehitamisel.

Aktiivil on koostamisel album Narva hüdroelektrijaama kohta. Materjal selleks on juba põhiliselt koos. Seda täiendatakse veel ainult artiklitega, mis on ilmunud ajakirjanduses teiste ehitamisolevate elektrijaamade kohta.

Lenini nurgas asub ka Lenini büst, samuti albumid Leninist. Plaanis on meil veel Razlivi onni maketi valmistamine ning kirjavahetuse organiseerimine mõne välisriigi kommunistliku parteiga. Lenini päevade puhul korraldab aktiiv näituse Lenini teostest ning vanemate klasside pioneeridele vastavateemalise viktoriini. Oktoobrilastele aga korraldatakse reproduktsioonide näitus Leninist ja loetakse neile ette jutte Lenini noorusest. Lenini nurga aktivistideks on peamiselt VII ja VIII klassi pioneerid.

Sõprusnurga aktiiv on moodustatud V klassi pioneeridest.

Sõprusnurga materjalid on koondatud pioneeride toas kahte klaasvitriini. Materjale just eriti palju ei ole, kuid see-eest korraldame sageli temaatilisi näitusi sõpradelt saadud kirjadest ja kingitustest ning siis jääb mulje, et materjali on siiski rohkesti. Nii oli meil näitus Ukraina, Leedu ja Läti sõpradelt saadud kingitustest. Võib tekkida küsimus, kust me neid kingitusi saame? Saame meiega kirjavahetuses olevatelt sõpradelt ja külalistelt, kes meie kooli on visiteerinud. Leedu ja Läti näituse puhul olid meil vitriini välja pandud kingitused, mis me saime Läti NSV Aglona Internaatkooli pioneeridelt, kui meie kooli pioneerid neil külas käisid. Nimelt on meil Aglona Internaatkooliga tihedad ja sõbralikud suhted.

Meie kooli pioneeri- ja komsomolidelegatsioon külastas Aglona Internaatkooli 1961. a. sügisel. Sama aasta detsembris korraldatud suurel rahvaste sõpruse peol aga olid meil külas Aglona õpilased. Loomulikult vahetati ka siis hulgaliselt mitmesuguseid mälestusesemeid. Nii on meil lätlaste kingitusena praegu välja pandud kootud linake, läti nukk, väike puunikerduš – kibu, „Aglona“ nimega kootud raamatuviit, kogumik läti graafika reproduktsioone, vaateid Riistast jms.

Leeduga on kirjavahetuses IV klassi pioneerid. See kirjavahetus sai alguse alles 1961. a. sügisel, kuid on kujunenud järjekindlaks ja väga südamlikuks. Vahetatakse kirju ja pakke. Ja nii võisimegi siis näitusele välja panna sõprade kingitused Vilniuse I Internaatkooli pioneeridelt: pioneeride endi valmistatud Leedu NSV lipp, vineerist valmistatud ja põletustehnikas nikerdatud Leedu vapp, väike kogumik Leedu vaatamisväärsustest ning ülevaatlik kaartide kogumik leedu rahvariideist.

Samal õppeaastal külastas meie kooli Leedu NSV haridusosakondade juhatajate delegatsioon. Ka viimane andis meie pioneeridele üle kingituse – leedu kunstnike teoste reproduktsioonid ja lõigete kogumiku vineeritööks. Peale selle jagasid nad kingitusi üksikutele pioneeridele. Ka need on näitusel eksponeeritud. Nii täieneski meie maleva sõprusnurga kollektsioon taas mitmete uute eksponaatidega.

Ühte vitriini on paigutatud kõik esemed, mida oleme saanud rahvademokraatiamaadest ja ka kapitalistlike riikide koolidelt. Seal on soome pioneerirätik ja pioneerilipp, samuti pioneerirätik Saksa Demokraatlikust Vabariigist. Meie endine pioneer, nüüdne kommunistlik noor Illar Han-

nus viibis Bulgaarias pioneerilaagris ja tõi sealt kingitusena kaasa bulgaaria pioneerirätiku. Ka see on vitriini välja pandud. Samuti leiame sealt raamatuid, fotosid ja linikuid, mitmesuguste eri riikide noorsoo-organisatsioonide märke jms.

Osa nendest kingitustest on saadud kirja teel, osa on toonud kaasa meie kooli õpetajad, kes viibisid välismaal (Soomes, Saksa Demokraatlikus Vabariigis, Hiinas). Talvel külastas meie kooli Tšehhoslovakkia Haridusministeeriumi koolivalitsuse juhataja, kes andis meile üle tšehhi pioneeride kingituse – heegeldatud linikud ja palju mitmesuguseid märke.

Sõprusnurga aktiiv mitte üksnes ei korralda näitusi, vaid tema ülesandeks on ka kirjavahetuse organiseerimine sõpradega ja selle kohta statistika pidamine. Aktiivil on vihik, kuhu on kantud rühmade kaupa sisse kõigi pioneeride nimed, kes peavad ka individuaalset kirjavahetust. Selliselt tööd korraldades on malevanõukogul ülevaade, kuidas rühmad täidavad kaks aastaku ühte nõuet – pidada kirjavahetust teiste maade lastega.

Aktiivil on veel plaanis korraldada näitus ka sõpradelt saadud kirjadest. See võimaldab kõigil veenduda sõprusnurga loosungi „Meil sõpru on palju ja häid“ õigsuses.

Aktiivinurga aktivistide ülesandeks on hankida materjale, mis hõlbustaksid astmenõuete täitmist ja annaksid pioneerile nõu tema igapäevases tegevuses. Sealt leiame selliseid kaustu, nagu „Kuidas õppida“, „Abiks matkajale“, „Abiks isetegevuslasele“, „Põllumajanduse eesrindlased“. Suurelt seinastendilt aga võivad pioneerid õppida, kuidas teha sõlmi, kuidas pleissida, mida kujutab endast morsetähestik, millised on teemärgid jne.

Pioneeride toa lipuseinalt vaatavad meile vastu Aksel Laanese sõbralikud silmad. Tema pilt on asetatud pioneeride toas aukohale. Selle alla on paigutatud tekst väljavõttega ELKNÜ Rakvere Rajoonikomitee büroo otsusest 13. sept. 1958. a., millega omistati Rakvere Internaatkooli pioneerimalevale Aksel Laanese nimi.

Eriti vajalikud aktivistid on malevas erialade instrktorid. Et 1961/62. õppeaastal kehtestati uued pioneeriiinstrktorite erialad, tuli kohe alustada instrktorite ettevalmistamist. Suurt abi on osutanud pioneerimalevale selles töös rajooni pioneeride maja. Seal valmistatakse ette instrktoreid mitmel erialal. Meie malev sai täiendust instrktorite kaadrile sealsest fotoringist, näiteringist ja signalistide ringist. Koolis

valmistavad instruktoreid ette vastavate ainete ringid. Nii saame kooli naturalistide ringilt abi botaanikute-, loomakasvatajate-, zooloogide- ja taimekasvatajate-instruktorite ettevalmistamiseks. Instruktorite nimetus omistatakse neile 1962. aasta sügisel.

Kehakultuurikollektiivi vastavad seksioonid aga on kasulavaks spordialaste instruktorite ettevalmistamisel. 1962/63. õppeaastal korraldavad spordivõistlusi juba maleva oma spordiinstruktorid – kergejõustiklased ja suusatajad.

„Raamatusõbra“ nimetust taotlevad VI klassi pioneerid, kes on pikemat aega töötanud kooli raamatukoguhoidja abilistena. Raamatukogu tehniline töö on neil juba selge. On köidetud ka raamatuid. Uue õppeaasta alguseks on neil raamatusõbra nimetuse taotlemiseks kõik vajalikud nõuded täidetud.

Kunstnik-dekoraatori oskusi omandatakse kooli kunstiringis.

1961/62. õppeaastale langes ka pioneeride suur pidupäev – organisatsiooni 40. aastapäev. Selle vääriliseks tähistamiseks alustati juba varakult eeltöid. Õppeaasta vältel tutvuti salkades ja rühmades pioneerorganisatsiooni ajalooga, kõneldi pioneeridest-kangelastest, lahendati ühiselt „Sädemes“ ilmunud viktoriine jne.

Pioneerirühmad said ülesanded temaatiliste albumite koostamiseks. Nii koostasid IV klassi pioneerid albumi „Pioneerid – tublid sportlased“, V klassi pioneerid albumi „Pioneerid-kangelased“, VI klassi pioneeridel oli teemaks „Lennud kosmosesse“, VII klassi pioneeridel „Pioneeridelt kodumaale“.

Aastapäeva eel viidi malevas läbi rühmadevaheline rivivõistlus. Rühmad olid võistluseks hästi ette valmistunud. Lausa rõõm oli jälgida, kui distsiplineeritult rühmad esinesid. Isegi kõige nooremad, III klassi pioneerid ei teinud malevale häbi. Rajooni rivivõistlustel esindas malevat VI klassi pioneerirühm, kes saavutas ka esikoha.

Kuna talve jooksul õpiti juurde palju pioneeritarkusi, siis viidi kevadel rühmades läbi viktoriinid pioneeristmete kohta. Nii näiteks pidid I astme pioneerid andma praktiliselt esmaabi, koostama 5 minuti jooksul väiklehe, tundma teatud pioneerilaule, iseloomustama oma lemmikangelast, nimetama kosmonaute jne. Ka siin tuli võitjaks VI klassi pioneerirühm.

Maikus korraldas pioneerimalev aastapäeva tähistamiseks orienteerumismängu.

Aastapäevaks tehti kokkuvõte rühmadevahelisest võistlusest ja määrati kindlaks pioneerirühmade paremusjärjestus. Arvesse võeti õppeedukust, rühmapäevikute sisu ja välimust, viktoriinide tulemusi (viktoriin NLKP XXII kongressi materjalide tundmise ja pioneeriasmete kohta), orienteerumismängul saavutatud punkte ja temaatilisi albumeid.

Tulemused olid järgmised:

I koht – VI klassi pioneerirühm (rühm kannab ka „Rühm – seitseaastaku kaaslane“ nimetust);

II koht – IV klassi pioneerirühm;

III koht – V klassi pioneerirühm.

Aastapäeval anti ka V klassi pioneerirühmale nimetus „Rühm – seitseaastaku kaaslane“.

19. mai oli pidupäev. Päev algas pioneeride paraadiga. Puhkpilliorkestri helid sundisid möödujaid peatuma ja jälgima rühikat pioneerikolonne. Pioneere tervitas pidupäeva puhul direktor.

Enne lõunat kihas kooli staadion pioneeridest-sportlastest, kes võtsid osa pioneeride spordivõistlusest. Sagimist oli niihästi kõrgushüppe kui ka kaugushüppe platsi juures. Eriti põnevad olid jooksud.

Õhtul kutsus fanfaar pioneere lõkkeplatsile. Ettekanded vaheldusid osavusmängudega. Kõige huvitavam oli aga see, kui õhtuhämaruses tõusid taeva poole värvilised raketid.

Toredaks pidupäevaks kujunes meie pioneerimalevale 27. mai. Sel päeval olid Rakveres koos kogu rajooni pioneerimalevad. Paraadi esirivis sammus meie malev kui kaasaastaku võitja oma rajoonis. Paraadil anti malevale üle rändlipp. Samas tehti teatavaks ka Rakvere Rajooni TSN Täitevkomitee otsus parimate pioneeritöötajate autasustamisest aukirjadega. Esimesena nimetati meie maleva hinge, vanempioneerijuht Tamara Sepmani nime. Ka Sofia Krivarukova, VI klassi pioneerirühma nõukogu esimees oli autasustatute hulgas. Eriti kõrgelt hinnati aga meie malevanõukogu esimehe Irene Karkutši tööd. Teda autasustati ELKNÜ Keskkomitee aukirjaga.

Ees ootab pioneerisuvi. Kooli koondrühm valmistub kokkutulekuks, koorid teevad ettevalmistusi Tallinna laulupeole

minekuks. Ekskursioonid ja matkad on juba osal rühmadel seljataga, kuid neid sooritatakse veel suvelgi. Plaanis on suvel korraldada pioneeridele ka telklaager.

Kaksaastaku tulemuste kokkuvõte näitas, et meie malevas on töökad ja aktiivsed pioneerid. Rajooni rändlipp „Parim pioneerimalev“ kohustab aga tulevikus veel enamaks.

KOOLI KOMSOMOLIORGANISATSIOONI TÖÜST.

A. Kurmiste.

Rakvere Internaatkooli komsomoliorganisatsioon on 107-liikmeline. Tuleb esmajoones märkida, et kooli komsomoliorganisatsioon kasvab järjekindlalt ja ilma raskusteta. On kujunenud endastmõistetavaks, et pioneeri, kui ta on saanud 14-aastaseks, pöördub kooli komsomolikomitee poole palvega võtta teda vastu ÜLKNÜ ridadesse. Nii andis kooli pioneerimalev 1961/62. õppeaasta I poolal 12 pioneerile soovitusel ÜLKNÜ-sse astumiseks.

ÜLKNÜ-sse vastuvõtmine toimub pidulikult. Sel puhul on viibinud koolis ELKNÜ rajoonikomitee sekretär ja ka EKP rajoonikomitee töötajaid, kes on andnud noortele pidulikult kätte komsomolipiletid ja -märgid. Kooli komsomoliorganisatsioon aga on andnud noortele sel puhul üle mälestus-esemeid. Noori võetakse ÜLKNÜ-sse vastu tavaliselt suurtel pidupäevadel ja kogu kooli ees. Mõõdunud sügisel näiteks oli üheks taoliseks pidupäevaks NLKP XXII kongressi avamise päev, talvel aga Nõukogude armee aastapäev.

Kooli komsomolikomitee on meil ülekoolliste ürituste organiseerijaks ja suunajaks.

Komsomolikomitee poliitharidustöö sektor tegi ära suure töö õpilastele NLKP XXII kongressi materjalide ja NLKP programmi tutvustamisel. Kommunistlikud noored korraldasid klassides vestlusi NLKP programmi materjalidest, koostasid viktoriiniküsimusi programmi õpitud osade kohta jne. Kokkuvõtteid tehes selgus, et leidis noori, kes olid NLKP programmiga põhjalikult tutvunud juba iseseisvalt; kuid oli ka selliseid, kes kõike programmis kavandatud teadsid alles üsna ähmaselt ja mõistsid seda isegi võõriti. Sellest tehti järeldus, et senisel kujul peetud vestlustest NLKP programmi põhjalikuks tundmaõppimiseks on vähe. Kõnesoleva ülesande lahendamisel tuli komsomolikomiteele appi kooli direktioon. Programmi materjale hakati plaanipäraselt läbi töötama, vastavalt õpilaste vanuseastmele, kõigis klassides.

Et õpilased oleksid pidevalt kursis tänapäeva poliitiliste sündmustega, on koolis üles seatud jooksva poliitika stend, kus eksponeeritavaid materjale regulaarselt uuendatakse. Nii asetatakse iga päev stendile aktuaalseid poliitilisi sündmusi kajastavaid ajaleheväljalõikeid. Sama eesmärki tee-

nivad ka klassijuhatajatunnid, kus õpilased teevad ise-
seisvalt kokkuvõtteid nädala tähtsamatest rahvusvahelistest
ja sise poliitilistest sündmustest. Klassijuhatajatundides ra-
kendatakse vestlejatena sageli ka kommunistlikke noori
vanematest klassidest (X ja XI klass). Lektoritel on valmis-
tatud ette mitmed poliitilisi küsimusi käsitlevad teemad,
nagu „Mida kujutavad endast SEATO, CENTO ja NATO“,
„Missugused funktsioonid on täita ÜRO-l“ jne.

Kooli komsomolikomitee poliitharidustöö sektor korraldas
samuti küsimuste-vastuste õhtu. Esitati mitmesuguseid küsi-
musi. Vastajateks olid meie oma kooli õpetajad.

Alates 1961/62. õppeaastast annavad vanemad klassid
(VIII–XI kl.) komsomolikomitee algatusel välja väiklehti, mis
võitlevad laiskuse, lodevuse, ülbuse ja ebakultuursuse vastu
õpilaskonnas. Nii on õpilaste poolt väljaantavad väiklehed
„Kaktus“ XI klassis, „Praht“ X klassis, „Naelutaja“ IX klas-
sis ja „Ohakas“ VIII klassis kollektiivi kasvatamisel tõelis-
teks abilisteks.

IX klassi „Naelutaja“ ei anna armu poistele, kes ei viitsi
tütarlaste tervitamisel käsi püksitaskust välja võtta või õp-
petundide ajaks vormiülkonda selga panna. „Naelutaja“
võitleb ka õpilasargoo vastu. Nii leiame selle ühest numb-
rist rubriigi „Isikupäraseid väljendeid IX klassis“, milles on
naelutatud häbiposti järgmised „pärlid“ ja nende viljele-
jad, nagu „Mis sa pursid!“ (õpil. Aino), „Mine või lolliks“
(õpil. Ira), „Issake küll!“ (õpil. Nora) jne.

Rahule ei jäeta ka neid, kes pole õppetundideks korrali-
kult ette valmistunud.

Võtame näiteks satiirilise palakese „Meie teadmised“.

Õpetaja: „Kuidas abistas ema vaim Kalevipoega viimase
võitluses Sarviktaadiga?“

Kalju: „Õpetas, et löö aga serviti, pane aga serviti!“

IX klassis on olnud niihästi komsomolikoosolekuid kui ka
rühmades vaidlusi ja kõnelusi selle üle, kuidas oma klassi
õpilastest kujundada õige kollektiiv. Ka selle kohta leiame
torke „Naelutajast“ artiklis „Esimesed kollektiivi tunnused“.

Anu: „Teate, teeme minu kampsuni k o o s valmis!“

Tüdrukud: „Hea küll, teeme!“ (Ja läsksi kordamööda
kudumiseks lahti.) Kooti nimelt õppetunnis.

Väiklehti antakse välja kord nädalas. Väljaandjateks on
õpilased pingiridade kaupa. Nii tuleb igal õpilasel aasta
jooksul paar korda „välku“ teha. See annab võimaluse igale
õpilasele kriitikanoole suunamisel oma sõna kaasa öelda,

kusjuures väiklehe väljaandmine ei muutu õpilastele koor-mavaks.

Kultuuritöö sektori ülesandeks on õpilaste vaba aja si-sustamine. Meie koolis on kõige „raskem“ päev pühapäev. Paljud õpilased sõidavad küll pühapäeviti koju, kuid õhtuks ju koguneb kogu õpilaspere taas koolimajja tagasi. Püha-päevaõhtute huvitavaks veetmiseks korraldatakse isetege-vusõhtuid. Esinetakse klasside ja kasvatusrühmade kaupa. Huvitavamad on olnud rühmade isetegevusõhtud, kuna siis on esinejateks läbisegi niihästi väikesi kui ka vanemaid kas-vandikke.

Et pärast rühma- ja klassiõhtute isetegevuslikku osa on alati mängud ja tants, kuulutas koolikomitee välja konkursi parima mängude organiseerija nimele. Edaspidi on võit-jate ülesandeks kasvatada mängujuhtide järelkasvu.

Koolikomitee korraldas ka kirjandusliku konverentsi L. Va-heri „Emajõe jutustuse“ põhjal. See on jutustus, mis noori haarab. Osavõtjaid oli rohkesti ja mõtteavaldusi mitmesu-guseid.

Deklamaatorite võistlusest võtsid osa õpilased V–XI klas-sini. Võistlus toimus kahes vanuserühmas, eraldi V–VII klassi ja VIII–XI klassi õpilastele.

1961/62. õppeaastal sai teoks ka ammuoodatud tantsu-kursus, millest oli palju kasu noortes õige tantsukultuuri sü-vendamisel.

5. detsembril – Konstitutsiooni päeval – oli koolis suur rahvaste sõpruse pidu. Peole saabus sõpru Lätist, esin-dajaid sõjaväeosadest ja vene õppekeelega Rakvere 2. Keskkooli õpilasi. Suurteks sõpradeks saadi sõjaväelas-tega, kes esindasid gruusia, ukraina, valgevene ja moldaa-via vennasrahvaid.

Teise õppepoolaasta „naelaks“ oli koolikomitee poolt korraldatud kümnevõistlus. Sellest võtsid osa VIII–XI klassi õpilased. Võistluse eesmärgiks oli selgusele jõuda, kuidas õpilased orienteeruvad küsimustes, mis nõuavad neilt mit-mekülgseid teadmisi. Igas võistkonnas oli kaks õpilast. Küsi-mused haarasid ajalugu, geograafiat, kirjandust, välispolii-tikat, muusikat jne., millele lõpuks lisandusid sportlikud kat-sed. Iga ala küsimused olid nummerdatud. Võistleja nime-tas numbri, kohtunik ütles küsimuse, millele tuli vastata, või katse, mis tuli sooritada. Vastus tuli öelda 30 sekundi jook-sul. Õige vastuse andmise puhul pääses võistleja edasi järgmisse „klassi“, milleks olid kriidiga joonistatud ruudud võimla põrandal. Kui vastus osutus valeks, jäi võistleja

edasi samasse „klassi“. Võistlus oli pinev. Kirjandusalaste küsimustega istuti I „klassis“ üsna mitu aega, sest võistleja enne edasi ei pääsenud, kui ta pidi ühele küsimusele õige vastuse andma. Tegemist oli ka muusika valdkonda kuuluvatele küsimustele vastamisega. Tuli öelda mängitud pala autor või nimetus. Pealtvaatajaid oli võistlustel palju; iga klass närveeris oma võistlejate pärast. Esimestena jõudsid „kümnendasse klassi“ X klassi võistlejad.

Meeldivaks kujunes õpilastele kohtumine lauljatar Ellen Laidrega, kes esitas eesti rahvalaule. Et kuulajaskond koosnes noortest, siis vestles pianist Elsa Avesson iga pala eel esitatavast laulust ja selle loojast.

Õppeaasta jooksul õppisid noored selgeks hulgaliselt mitmesuguseid isetegevusnumbreid. Et viia kunstilist meelelahutust ka maale, komplekteeris koolikomitee kontserdibrigaadi, kes esines linnalähedastes kolhoosides. Esimene „tuleproov“ tehti läbi NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päeval, mil esineti kontserdiga valimisjaoskondades.

Edasi on koolikomiteel plaanis organiseerida elava aja-lehe väljaandmist.

Sportitöö on muutunud koolis massiliseks. See algab esimesest koolipäevast ja raueb alles südasuvel. Traditsioonilisteks on kujunenud kooli spartakiaadid ja rühmadevahelised kergejõustikuvõistlused sügisel ning kevadel. Talvekuudel aga kihab kooli võimla võrk- ja korvpallimängijatest. Kohtuvad omavahel niihästi klassid kui ka rühmad. Sama hoogsasti on talvel tegevuses lauatennisistid, maletajad ja kabetajad.

Kooli kehalise kasvatuses õpetajad Vaike ja Uno Aavola on oma ala entusiastid. Ja kui inimene oma ala armastab, siis suudab ta seda huvitavaks teha ka õpilastele ja neid sporditöös aktiivselt kaasa tõmmata. Kõik komsomoliaktivistid (Hannus, Lõbu, Jõesaar, Vatsar jt.) on kooli keha-kultuurikollektiivi liikmed ja pealegi tublid sportlased. See-tõttu võime ka komsomoliorganisatsiooni tööplaanist leida rohkesti mitmesuguseid spordiüritusi.

Ent talvel on koormatud mitte ainult võimla, vaid ka kooli suusabaas. Suuski jätkub meil niihästi väikeste kui ka suurte jaoks. Suusatreeningud algavad tavaliselt juba musta maaga, kuid õige hoo omandab suusatamine lumetulekul.

Ka suusatamises on organiseeritud võistlusi kasvatusrühmade vahel. Lisaks nendele võetakse osa suusavõistlustest, mida korraldab spordiühing „Noorus“. Et meie kooli suusatajad on tublid, seda tõendasid möödunud talvel Ote-

pääl korraldatud vabariigi koolinoorte suusavõistlused. Rajooni koondvõistkonda kuulus Rakvere Internaatkoolist 14 õpilast, kusjuures võistkonna suuruseks oli üldse 18 õpilast. Üldkokkuvõttes tuli Rakvere rajooni suusaesindus neil võistlustel kolmandale kohale.

Meie kooli suusatajaille organiseeriti talvisel õppevaheajal spordilaager Otepääl. Kahtlemata aitas see üritus palju kaasa meie suusasportlaste spordimeisterlikkuse tõstmisele.

Peamine komsomolitöö toimub meil aga komsomoligruppides. Neid on koolis kolm. Tublimateks on kahtlemata XI klassi kommunistlikud noored, kes juba teist aastat hoiavad enda käes vimplit „Parim klass“. See klass sammub õppetöö alal esirinnas. Juba X klassi kursuse lõpetasid nad 100-protsendiliselt ja ka 1961/62. õppeaasta esimesel poolel ei olnud ühtegi õppetöös mahajääjat. See on ühtlasi üks meie komsomoliklassidest, s. t. kõik õpilased selles klassikollektiivis kuuluvad ÜLKNÜ ridadesse.

XI klassi komsomolipäevikut lehitsedes leiame seal väga mitmesuguseid ja huvitavaid sissekandeid. Alustame 1961/62. õppeaasta sügisest. Septembris vaadati Rakvere Teatris ühiselt Nazarovi näidendit „Juhuslikud kohtumised“. Selle külastuse kohta on tehtud päevikusse sissekanne: „Näidend pani mõtlema. Kas meie suhtume inimestesse, üksteisesse tähelepanelikult? Hea, et pani mõtlema. Tähendab, tõime teatrist midagi kaasa!“

Mõni päev hiljem viibis XI klass A. H. Tammsaare sünnikohas. Klassi fotohuvilised on jäädvustanud A. H. Tammsaare mälestussamba, maja-muuseumi ja teisi vaateid Vargamäe ümbrusest. Mida ütlevad ekskursandid ise? „See sõit pani meid tükiks ajaks tõsiselt juurdlema järgmise probleemi kallal: Mille nimel elasid ja töötasid vargamälased ja mille nimel elame meie? Nemad ei oodanud uueltpäevalt midagi uut ega paremat, vaid sedasama rasket, röömuta tööd. Meie aga ootame igalt uueltpäevalt midagi uut, helget ja paremat, kui seda oli eelnev päev.“

2. oktoobril viibis XI klass Rakvere tammikus, kus korraldati krossijooks eepose „Kalevipoeg“ 100-aastase juubeli tähistamiseks. Klassi kõik õpilased olid kohal. Tulemustest selgus, et paljud õpilastest täitsid järgusportlase normi. Klassil on püstitatud eesmärk: lõpetame keskkooli järgusportlastena!

15. oktoobril oli XI klassil klassiõhtu. Seal kandis Peeter

Laido ette oma luuletuse „Meie programmist“, mille avaldas hiljem ka rajooniajaleht „Punane Täht“.

16. oktoobril toimusid koolis pendel-teatejooksud NLKP XXII kongressi avamise tähistamiseks. Esikohale tulid XI klassi õpilased. Öhtul anti võitjaile üle auhind – tort ja diplomid.

17. oktoobril tähistas kogu kool pidulikult NLKP XXII kongressi avamist.

21. oktoobril oli XI klass külas naabritel – Vaeküla Internaatkoolil.

28. oktoobril alustasid 14 XI klassi õpilast koos meie kooli teiste õpilastega sõitu Läti NSV-sse, külla Aglona Internaatkoolile. Päevikust loeme: „Aglonast lahkudes jäi igaühel nagu tükike südamest Aglonasse. Seal on suurepärased inimesed.“

5. detsembril toimus rahvaste sõpruse pidu.

9. ja 10. detsembril leidis aset rajooni kommunistlike noorte konverents. Konverentsi delegaat jagab oma muljeid, andes need edasi päevikus.

24. detsembril külastas internaati Rakvere Laste Muusikakooli direktor Jaan Pakk. Rajatakse teed „raskele muusikale“. Selle kohta on päevikusse tehtud sissekanne: „Püüdsime seda lünka täita ja palusime sm. Paku endale külla, et ta valgustaks meid selles meile peaaegu „pimedas metsas“, mida enamikule meist on sümfooniline muusika. Sellest „valgustamisest“ kujunes elav ja huvitav kontsert-vestlus.“

1962. aasta jaanuar algab missis Maxwelli kirjaga. Nimelt on XI klassi õpilastel kirjavahetus ühe ameeriklannaga, kellega nad tutvusid Leningradis ekskursioonil viibides. Saadud kirjad on huvitavad, kuna missis Maxwell kirjutab neis ka oma laste elust. Vahetatakse samuti pakke. Meie noored saatsid missis Maxwellile heliplaate Tiit Kuusiku ja Kalmer Tennosaare lauludega. Vastutasuks tõi post meie noortele „Song-book'i“.

19. jaanuaril viis autobuss kooli tulevaste lõpetajate esindajad Väike-Maarja rajooni „Uue Elu“ kolhoosi. Seal tutvuti noortega, kes 1961. aasta kevadel lõpetasid Tamsalu Keskkooli ja töötavad nüüd kogu klassikollektiiviga nimetatud kolhoosis mitmesugustel töödel. „Töö on raske, kuid nad on endaga rahul. Need on tublid noored, kellest tuleks eeskuju võtta,“ arvavad meie kooli abituriendid. Küsimus on väärt, et seda tõsiselt kaaluda. Küpsuseksamid on lähedal.

Ka X klass on meie koolis üks komsomoliklassidest.

Huvitavaks kujunes nende arutus „Meil tuleb ehitada kommunismi“. Millest siis kõneldi sellel koosolekul? „Meie põlvkonnale saab osaks elada kommunismi ajal. Meie ülesanne on muuta kommunism kuivadest reeglitest elavaks jõuks. Meie maal anti kommunismiehitamise programm välja mitte kui kuiv arutus maailmast ja inimühiskonna arenemisest, vaid kui meie jõudude ellurakendamise programm. Meie viime selle ellu!“ Nii arutlesid mainitud komsomoliklassi õpilased.

IX klassis on 29 ÜLKNÜ liiget. 20 nendest valmistuvad ette vanempioneerijuhi kutse saamiseks. Seetõttu on nende igapäevaseks tegevuspõlluks kooli pioneerimalev. Üks osa õpilasi töötab rühmajuhtidena, teine osa koos pioneeritöö aktiiviga. Paljudele nendest noortest on usaldatud aktiivikoolide juhtimine.

Rühmajuhid aitavad rühmadel ette valmistada ja organiseerida koondusi, juhendavad pioneere rühmapäevikute täitmisel ja kujundamisel ning on agarateks abilisteks ülemalevaliste ürituste korraldamisel.

Möödunud talvel tegid tulevased vanempioneerijuhid tõsise töö ära „Pioneerikaja Pravda“ suusavõistluste ettevalmistamisel ja korraldamisel. Igaletõttu kommunistlikule noorele oli antud selles töölõigus konkreetne ülesanne. Need õpilased, kes kuulusid võistluste sekretariaati, valmistasid ette võistluste protokollid, viisid läbi võistlejate loosimise ja täitsid võistlejakaardid. Rajameistrid mõõtsid välja võistlusrajad ja tähistasid need pioneeride poolt valmistatud punaste lipukestega. Valmistati ka võistlusradade skeemid, et võistlejail oleks võimalik enne sõidu alustamist rajaga tutvuda. Kõigil tuli selgeks õppida võistluste juhend. Et kõik ettevalmistused tehti hästi, laabusid võistlused viperusteta. Kahe tunni jooksul olid võistlused, millest võttis osa 100 pioneeri, läbi viidud.

Vajalikud oskused komsomolitöökaks omandatakse töö käigus, mitte ainult loengutele ja seminaridele toetudes.

1962. aasta veebruaris toimus kooli komsomoliorganisatsiooni üldkoosolek. Sellel arutati läbi rajooni komsomolikonverentsi otsused. Samal koosolekul esinesid noored sõnavõttudega teemal „Kuidas ma kujutan ette kommunismiajastu inimest“. Aus, töökas, ustav kommunismile, haritud, kõrge moraaliga – niisugusena iseloomustasid noored kommunismiajastu inimest.

Aprillis kõneldi komsomoli üldkoosolekul sellest, keda kooli lõpetajatest suunata edasi õppima ning keda tootvale tööle. NLKP Keskkomitee märtsipleenum andis tõe – põllumajandus ootab värsket verd ja noorte töökaid käsi. Küllap on meiegi koolis selliseid noori, kes leiavad oma õige koha kodukolhoosis või -sovhoosis.

Juba südatalvel arutas koolikomitee, kuidas organiseerida õpilaste vaba aja veetmist suvisel õppetöö vaheajal. Nagu alati, võeti ka selleks suveks plaani ekskursioonid. Uudse üritusena otsustati aga 1962. a. suvel korraldada telklaager kooli suvelaagri territooriumil Vainopeal. Nimelt on Rakvere Internaatkoolil olemas Vainopeal oma suvelaager kooli nooremate klasside õpilaste jaoks. Et koolil on nüüd 20 telki, siis saab seal suvel organiseerida ka eraldi telklaagrit kommunistlikele noortele ja pioneeridele. Laagriperioodil on nähtud ette matkad ümbruskonnaga tutvumiseks, lähedal asuvate kolhooside abistamine põllutöödel, mitmed ulatuslikud spordiüritused jne. XI klassile kujuneb see ühtlasi viimaseks ühiseks ürituseks oma seniste koolikaaslastega.

Šeflusvahekorras on meie kool Ilumäe kolhoosiga. Kohe kevadel loodi kolhoosi juhatusega kontakt. Kolhoosil on hädasti töökäsi vaja. Kartulipanekul olid abiks juba ka meie noored. Selle eest öeldi aitäh ja oodatakse meid jälle.

Kooli juures töötavad suvel kindlad kasvatusrühmad, kes võtavad osa ka kolhoositööst. Kasvatusrühmas on küll lapsi erinevas vanuses, kuid see ei sega, kuna jõukohast tööd jätkub kolhoosis kõigile.

Rakvere Internaatkooli komsomoliorganisatsioon, juhindudes kommunismiehitaja moraalikoodeksist ja nendest suurtest ülesannetest, mida seadis kommunismi ehitamisel meie rahva ette NLKP XXII kongress, võitleb väsimatult selle eest, et kasvatada kõigist noortest tõelised kommunismiehitajad.

KLASSIVÄLINE TÖÖ RAKVERE INTERNAATKOOLIS.

M. Kuiv.

„Kommunismile üleminekuks,“ öeldakse partei uues programmis, „on tarvis kasvatada ja ette valmistada kommunistlikult teadlikke ja hea haridusega inimesi, kes on suutelised tegema nii füüsilist kui ka vaimset tööd, aktiivselt tegutsema mitmesugustel ühiskondliku ja riikliku elu aladel, teaduse ja kultuuri valdkonnas.“

Võime igakülgseks tegevuseks ongi uue inimese põhiliseks jooneks; sellises inimeses on ühendatud vaimne rikkus, moraalne puhtus ja füüsiline täiuslikkus. Seesuguseid inimesi tuleb ette valmistada.

Palju kõneldakse murrangust õpetamise meetodikas, palju tuleb kõnelda ka klassivälisest ja ringide tööst kui õppetöö lahutamatu osast. Uusi otsinguid ja teid rajatakse siingi, kuid põhiliselt jääb kõlama tees: ringide töö peab olema praktiline, ühiskondlik eesmärk; õpilane peab teadma, miks ta klubis või isetegevusringis tegutseb.

Rakvere Internaatkool on seni jäänud püsima aineringide süsteemile. Juba sügisel fikseeritakse kooli üldtööplaanis, millised ringid hakkavad eeloleval õppeaastal tööle. Iga aasta toob uusi mõtteid, samuti kerkivad koolide ette uued ülesanded, nii et aastaid püsivat šablooni me ühestki varasemast üldtööplaanist ei saa. Olenevalt kooli profiilist tuleb üha enam tähelepanu pühendada nende ringide tegevusele, kust õpilased peaksid saama täiendavaid teadmisi põhiõppeaineile. Üleminek tootmisõpetusele püstitas meie ette ülesande anda õpilastele rohkem praktilisi võimalusi oma huvide rakendamiseks. 1961/62. õppeaastal hakkas internaatkool tööle koolina, kus mõne aasta pärast juba õpetatakse mõningaid aineid võõrkeeles. See nõuab koolilt selle ala klassivälise töö tõhustamist; ei piisa üksnes tunnist, tuleb suunata õpilasi klassivälisele tegevusele võõrkeelte alal.

Füüsiliselt arenenud inimest aitavad kasvatada kehakultuurisektsioonid; vajalikke teadmisi tervishoiust ja isiklikust hügieenist annab Punase Risti organisatsioon. Kirjandusalaseid teadmisi täiendab kirjandusring. Kõik on õpilasele vajalik. Kõikidest aineringidest ei suuda aga osa võtta ükski õpilane. Tuleb teha valik. Seda küsimust arutatakse juba esimeses klassijuhatajatunnis. Vanemates klassides kasutatakse registreerimislehti, kuhu õpilane kirjutab oma nime

selle ringi lahtrisse, mille tööst ta soovib osa võtta. Et meie kooli tuleb sügiseti uusi õpilasi, oleme kasutanud ka sellist moodust, et kutsume ringide töö küsimuses kokku kogu õpilaspere. Säärane üldkogunemine on tavaliselt esimesel õppenädalal. IV–XI klassi õpilastele kõneleb iga aineringi hooldusõpetaja või ringijuht-õpilane selle ringi möödunud-aastasest tööst. Ringi tööle antakse hinnang ja kavandatakse üldjoontes uue tegevusaasta perspektiiv. Kogemused on näidanud, et niisugune tutvustamine pole halb, sest ta äratab uuesti ellu suve jooksul tuhmunud mälestused klassivälisest tööst. Taas meenutame oma kasvandikele põhimõtet: ärgu vahetatagu ringe liiga sageli, kuid ärgu jäädagu ringi nimekirja siis, kui selle tegevuse vastu tõsist huvi ei tunta. „Surnud hingi“ ringide töös vaja ei ole. Nimetame ja toome teistele eeskujuks paremaid ringide liikmeid.

Ringide tööd tutvustavad (harilikult aine esimestes tundides) ka aineõpetajad (kirjandusõpetaja kirjandusringi, võõrkeeletõpetaja oma aineringi tööd jne.). Parim abiline on tavaliselt klassijuhataja, sest tema tunneb oma õpilasi kõige paremini. Klassijuhataja on ka see, kes ringidesse registreerimise puhul hindab kriitiliselt oma klassi õpilasi ringide liikmetena. Individuaalselt tehakse märkus nendele, kes ei osanud või ei tahtnud lugu pidada ringi töö distsipliinist. V klassi juhataja on kõige raskemas olukorras, kuna temale on lapsed siiski võrdlemisi võõrad (kuigi ta käis juba kevadel paari viimase nädala jooksul nendega tutvumas). Siis tuleb abiks eelmine klassijuhataja, kes iseloomustab lühidalt iga õpilast ning annab nõu, millisest ringist üks või teine õpilane võiks osa võtta.

Et töö ringides ei muutuks liiga koormavaks, soovitame, et iga õpilane võtaks osa 1 kehakultuurisektsiooni ja 1 aineringi tööst. Seega on iga õpilane 2 ringi liige. Eeskujuliku õppeedukuse ja käitumisega õpilased võivad osa võtta 3 ringi tööst.

Peale oma koolis tegutsevate ringide on meie kooli õpilastel võimalus kaasa töötada ka pioneeride maja isetegevusringides ja spordikooli mitmesugustes sektsioonides. Kuna spordikoolist võtab osa hulgaliselt meie õpilasi, toimub töö internaatkoolis. Ka pioneeride majast käivad mõned õpetajad meil ringi tööd juhatamas.

Suurimaks probleemiks on internaatkoolis aja koordineerimine, kuna muud kohustused, nagu eneseteenindamine, köögitoimkonnad, korrapidamised jne., võtavad ka oma jao

aega. Peale selle kindlustame V–XI kl. õpilastele kuni 3 tundi ettevalmistamisaega järgmise päeva tundideks. Ühel õhtupoolikul nädalas klassivälise tööd ei toimu, kuna see õhtu on ette nähtud rühmasiseseks vestluseks ja rühma oma tööde tegemiseks. Ringide töö saab toimuda kella 15–16.30, samuti on ringide töö planeeritud ka pärast õhtusööki. Ringi töö tõttu tohib iga õpilane puududa 1-st ettevalmistustunnist. Nii näiteks võivad mõned õpilased puududa 1., teised 2., kolmandad 3. ettevalmistustunnist, et vältida kuhjumist muidu liiga kitsaks jäävale ajale.

Ringide töögraafiku koostab õppealajuhataja sügisel, pärast ringide esimesi koosolekuid, kus fikseeriti ringi liikmete nimekiri, valiti ringi vanem ning kavandati töö esimeseks poolaastaks. Ka on soovitatav juba esimesel koosolekul planeerida aeg, millal ring võiks hakata koos käima. Nii on hõlpsam kokku seada ringide tööplaani kogu kooli ulatuses. Kuigi ringide tegevuse ajad langevad mõnikord plaani järgi kokku, ei takista see tööd, sest võrkpallisektsiooni liikmeid ei kuulu näiteks keegi kunstiringi jne., – üks tegevus ei sega teist. Ajaline jaotus on seega tehtud kokkuleppel üksikute ringide vahel, et oleks kindlustatud ühe ringi õpilaste kohalolek määratud ajal.

Normaalseks saab pidada tööd aga siis, kui igal ringi liikmel on vähemalt rahuldav õppeedukus. Seda jälgivad nii klassijuhataja kui ka ringi hooldusõpetaja. Kui jooksvad puudulikud muutuvad krooniliseks, tuleb klassijuhatajal koos ringi hooldusõpetajaga teha otsus: kas kõrvaldada õpilane ringist kuni hinnete paranemiseni või lubada tal ringi tööst siiski osa võtta. See on pedagoogilist takti nõudev küsimus, mida saab lahendada vaid õpilase individuaalseid iseärasusi arvestades. Näiteks õpilasel L-l laskime jutustada nõrga edasijõudmise põhjustest, andsime nõu, kuidas ta peaks töötama, kuid lubasime teda edasi treenida, et ta saaks osa võtta võistlustest. Koputasime tema kasvavale tahtejõule – ja õpilane hakkas enesesse uskuma. Temast sai kooli paremaid sportlasi. Õpilasele K-le tuli keelata ära kõik ringid. Alles siis, kui õppimine taas korras oli, tohtis ta jälle kogu kollektiivile oma suurepäraseid võimeid näidata. Küllaltki auahne natuur tegi – kuigi väliselt trotslikult – järsu pöörde. Õppeedukus paranes ja õpilasel oli õigus nii õppetöös kui ka spordiks.

Algklassides ringide töö sellisel kujul puudub. Vaba aega veedetakse tavaliselt jalutades, mängides, suusatades, uisutades. Vaheldust pakuvad ka oktoobrilaste ja pioneeri-

koondused. Iga klassijuhataja korraldab oma klassiga vähemalt kord nädalas midagi huvitavat. Sageli on niisugune üritus õppetöö otseseks jätkuks, kuid mitte enam tunni rangetes raamides. Nii loetakse näiteks muinasjutte (kui klassis eelnevalt just muinasjuttu käsitleti), tehakse mõnd huvitavat käsitööd või minnakse ekskursioonile. Alates IV klassist kuuluvad üksikud õpilased ka mõnedesse ringidesse, kuid üldreeglina algab tegevus ringides siiski V klassist alates.

Rakvere Pioneeride Majas töötavad järgmised ringid: kinoring, motoring, foting, balletiring, näitering. Oma koolis on võimalik osa võtta kehakultuurikollektiivi tööst, millel on järgmised seksioonid: suusatamine, lauatenis, kergejõustik, võrkpall, korvpall, male-kabe, tennis, uisutamine. Punase Risti organisatsiooni kuulub kogu koolipere. Peale selle töötavad koolis kirjandusring, kunstiring, noorte naturalistide ring, foting, kodulooring, näitering, muusikaring, vene keele ring, võõrkeelte ring, käsitööring ja noorte lektorite grupp. Viimane koosneb peamiselt viimase klassi õpilastest.

Iga hooldusõpetaja koostab ringi tööplaani poolaastaks. Kogu ringide töö on planeeritud selliselt, et see ka praktiliselt õpilasele midagi annaks. Nooremaid õpilasi valmistame ette pioneeri-instruktoriks, vanemais klassides aitavad ringide liikmed sisustada ülekoolilisi õhtuid või kultuurihommikuid. Tihe side eluga valitsegu ka siin. Kooli punaristlastest on moodustatud õpilaste grupp, kes on võimelised andma esmaabi ka siis, kui arsti või meditsiiniõde parajasti koolimajas ei ole. Loomulikult täidavad meie punaristlased ka kõiki neid nõudeid, mis seatakse igale selle organisatsiooni liikmele. PR organisatsioon valvab ka korra ja puhtuse järele koolis. Klasse ja gruppe kontrollitakse ikka õpilaste kaasabil. Tervishoiualast seinalehte „Tervis“ toimetatakse klasside kaupa.

Kirjandusring pakub peale ringisiseste koosolekute külakosti ka teistele kirjandushuvilistele. Nii on ette valmistatud rida huvitavaid vaidlusõhtuid mõne kirjandusteose paremaks mõistmiseks. (Hiljuti arutusel olnud „Emajõe jutustus“ kutsus esile tulise vaidluse, nii et ühe õhtu raames ei suudetud teost läbi arutada, tuli teisest lisa võtta.) Huvitavad on olnud kohtumised kirjanike ja luuletajatega. Kirjandusring on ära kasutanud kõik võimalused, et külaliste elav sõna võiks uusi mõtteid tekitada ja huvi mitmekesisiste kirjandusžanride vastu äratada. Huvitava õhtu sisustasid üli-

õpilased-praktikandid. Kanti ette paljude autorite luuletusi koos vastavate kommentaaridega. Kavas on käsikirjalise almanahhi väljaandmine.

Kunstiring on koolis küll väike, kuid koosneb oma ala entusiastidest. Selles ringis täiendatakse oskusi joonistamises ja maalimises, õpitakse plakatkirja ning tegeldakse voolimisega. Kooli kaunistamine tähtpäevadel ja loosungite valmistamine lasub kunstiringi õlul. Klassiruumide kaunistamisel ja stendide kujundamisel on neil oma sõna öelda. Ringi tööplaanis on ka lühemad ja pikemad ekskursioonid. Lühemate puhul käiakse peamiselt kaunist loodust maalimas; pikemad ekskursioonid korraldatakse Tallinnas mõne kunstinäituse või kunstinädala puhul.

Kuna Rakveres on saada savi keraamiliste esemete valmistamiseks, on ringi tööplaanis seegi tööloik. Õpilased modelleerivad, põletavad ja glasuurivad ise mitmesuguseid keraamilisi esemeid.

Näitering on tavaliselt selline ring, kuhu astutakse massiliselt. Sellepärast oleme püüdnud rahuldada kõiki soovijaid. Ka pioneeride maja näiteringist osavõtjad harjutavad seal. Kooli näitering tegeleb nii näidendite õppimise kui ka deklamatsiooniga. Kõiki kooli ühisüritusi, klassi- ja rühmaõhtuid mitmekesistavad näiteringist osavõtjad. Suuremaid näidendeid lavastatakse 1–2 korda aastas, väiksemaid aga peaaegu igal puhkeõhtul, kusjuures näidendi viimistleb klassijuhataja või rühmakasvataja. On korraldatud konkursse parimale deklamaatorile, käidud ühiselt teatris, arutletud nähtut-kuuldot, tutvutud grimeerimise ja lavakujunduse ABC-ga.

Naturalistide ringi töö on mitmekesine nii suvel kui ka talvel. Suvisesse tööplaani kuuluvad tööd õppe- ja katseaias ning küülikufarmis, talvel aga peamiselt küülikufarmis ja kooli elavnurgas. Noored naturalistid hoolitsevad selle eest, et klassides oleks ka talvel rohelisi taimi. Nad toidavad akvaariumides kalu, õpivad valmistama topiseid, meisterdavad puure loomadele ning teostavad katseid idanemisest. Kasvuhoones on õpilastel soodsad võimalused saada uusi teadmisi taimede kasvamistingimustest ja oma jõuga aidata kaasa selleks, et kasvuhoone võiks juba varakult oma saadusi turustama hakata.

Kuna noorte hulgas leidub viimasel ajal eriti palju fotoharrastajaid, on täiesti loomulik, et ainult pioneeride maja ei suuda kõiki asjahuvilisi rahuldada. Koolil on väike fotolaboratoorium, kus noored fotograafid võivad oma oskusi

sel alal arendada. Nende ülesandeks on jäädvustada koolielu meeldejävvamaid ja tähtsamaid sündmusi ning anda välja pildilehti. Pärast pingerikkaid võistlusi või huvitavat matkapäeva jutustab pildileht selle päeva sündmustest omas keeles. Eriti huvitavad on fotod sõprusõhtutest, kus mitme kooli noored on koos, et pidutseda või spordis jõudu katsuda. Kuna meie ja Aglona Internaatkooli (Läti NSV) vahel valitsevad tugevad sõprusidemed, siis on mõlema kooli fotoreporterid koolide sõpruskohtumisi piltides jäädvustanud.

Muusikaring hõlmab kõiki muusikahuvilisi. Koorid ja orkestrid, ansamblid ja solistid on selle pere liikmed. Naiskoor ja puhkpilliorkester on suuremateks kollektiivideks. Tegutseb ka väike estraadiorkester. Ansamblid ja solistid aitavad oma ettekannetega mitmekesistada kooli ühisüritusi. Peale tavalise laulude ja muusikapalade õppimise on muusikaring aidanud oma selgitava sõnaga muusikalisi suurja väikevorme mõista ning muusikalist maitset arendada. Hiljuti eelnes „Padaemanda“ vaatamisele Tšaikovski muusikaliste motiivide analüüs. Nii mõnigi õpilane nägi nüüd ooperit hoopis uues valguses. Muusikaajaloost kõneles kohaliku muusikakooli direktor, kes paeluva vestluse ja sobivate heliplaatidega tõi Mozarti, Haydni ja Beethoveni loomingu õpilastele lähemale.

Vene keele ring annab suuri võimalusi praktiliseks vene keele harjutamiseks. Vaadeldakse diafilme, loetakse muinasjutte, kõneldakse mitmesugustest sündmustest. Ka Vene Draamateatri külalisetendusi on käidud vanema rühmaga vaatamas ning pärast nähtu läbi arutatud. Venekeelne kirjavahetus teiste liiduvabariikide noortega aitab samuti palju kaasa praktilise keele õppimisel.

Võõrkeelte ringi töö sarnaneb üldjoontes vene keele ringi tööga. Võõrkeelsete ajalehtede abil tutvutakse aktuaalsete päevasündmustega. Huvitav on töö magnetofoniga, kus õpilastel on võimalus oma kõnet jälgida ja teiste kõnet kuulata. Samuti pakub huvi võõrkeelsete laulude õppimine plaadilt. Õpetlikud on inglise keele tunnid televiisoris, mida võimaluse puhul jälgitakse.

Vene keele ja võõrkeelte ring annavad koos välja seinalehte „Дружба, Friendship, Freundschaft“.

Kodulooring on seni piirdunud materjali süstematiseerimisega oma rajooni lähema ajaloo uurimise eesmärgil. Kuna ring eksisteerib üsna vähe aega, pole konkreetseid saavutusi veel näha, kuid plaanis on koolile väikese kodu-

loonurga loomine. Veel on kavas makettide valmistamine ja plaanide tegemine kodurajoonist. Kodulooringi liikmed on agarad matkasportlased; üht-teist rajooni loodusest või tema ajaloost tuuakse igalt matkalt kaasa.

Meie töö tootmisõpetusega koolis ei ole mõeldav ilma käsitööringita. Tütarlapsed õpivad täiendavaid töövõtteid, õmblevad endale vajalikke esemeid, kuid on abiks ka oma noorematele hoolealustele. Kui vajatakse uut öösärki või kleiti, valmistatakse see ise. Ka kootud esemeid (sokid, mütsid, kindad) teevad meie tütarlapsed ise. Käsitööringi tähtsus on meie praktilises vajaduses veelgi suurenenud, sest alates 1961/62. õppeaastast on IX klassi tütarlaste tootmisõpetuse erialaks vanempioneerijuhtide töö. Kool vajab aga pidevalt õpilaste riietuse täiendamist. Naisõpilased soovivad ka ise õppida kudumist, tikkimist, õmblemist. Töö käsitööringis aitab neid selles

Käsitööringis valmistavad tütarlaste virgad käed vajalikke riietusesemeid.

Poisid tegelevad peamiselt puutööga. Meisterdatakse tarvisminevaid esemeid, nagu varnu, riuleid jms. Klassides vajalikud kardinapuud, teadetetahvlite ja stendide alused on kõik klassi käsitöömeistrite töö. Heledad raamid ja liis-

tud valmivad klassivälise töö korras. Kooli ümbruses asuvad mänguväljakuid väiksematele on varustatud vajalike esemetega (liivakastid, kiiged, pingid). Kuid see pole kaugeltki veel lõpetatud; tuleb teha palju klassiväliseid tööd, et mängumurud täielikult kõige vajaliku varustatud oleksid. Väiksematele on tehtud lihtsamaid lauamänge viinerist (lotod sissepõletatud numbritega, arvutusmängud jt.). Kavas on klotside komplektide meisterdamine meie kõige noorematele. Peale selle tuleb parandada ka kooli mööblit. Klassis katkiläinud eseme parandavad selle klassi õpilased ise. Aula, söökla jt. ühiselt kasutatavate ruumide mööblit parandatakse ühiskondliku töö korras.

Kehakultuurikollektiivi töö puudutab iga õpilast koolis; seksioone on palju ja kõikides neis toimub vilgas tegevus. Kuna kehalise kasvatus õpetajaid on koolis ainult kaks, juhendavad mõningaid seksioone ka teised õpetajad või kasvatajad. Nii on tenniseseksiooni hingeks üks kasvatajaist, male-kabe seksiooni aga juhendab kindla käega matemaatikaõpetaja, hea maletaja ja selle ala entusiast.

Süsteemikindla töö tulemusena on kehakultuurilased märkimisväärseid tulemusi saavutanud niihästi suusatamises, kergejõustikus kui ka males-kabes.

Noorte lektorite grupp on abiks klassijuhatajatele. Õpilased-lektorid esinevad samuti tähtpäevadel loengutega. Teemad, millest üks või teine õpilane kõneleb, on õpetajate tupa välja pandud ja sealt võib iga klassijuhataja endale sobiva valida. Ajalooõpetaja vahendusel kutsutakse noor lektor klassijuhatajatundi. Nooremad kaaslased jälgivad selliseid loenguid eriti tähelepanelikult.

Iga Rakvere Internaatkooli õpetaja on vähemalt ühe ringi või seksiooni juhendaja. Peale selle on suur osa õpetajaist klassijuhatajad, kes tahes-tahtmata peavad kooli klassivälise tööga pidevalt kursis olema. Igal pühapäeval oleme korraldanud puhkeõhtuid küll rühma-, küll klassiõhtute vormis. Alates 1961/62. õppeaastast muutuvad traditsioonilisteks ka ringide õhtud, s. t. üks ring sisustab õhtu vastavalt oma spetsiifikale (näiteks tutvustab kunstiring üht kunstniku ja tema loomingut; naturalistide ring võtab huvitava teema loodusteadusest jne.).

Kogu klassivälise töö on seetõttu internaatkoolis väga intensiivne. Ikka on mõni üritus, milleks tuleb valmistuda. Sageli tekitab see ka paralleele, kuid need on sellises suhteliselt väikeses koolis paratamatud. Nii näiteks peab klassi-

või rühmaõhtul esinema näitlejana õpilane, kes kuulub ainult kehakultuurikollektiivi ja naturalistide ringi.

Kogu klassivälisest tööst juhib ja suunab kooli kommunistlike noorte organisatsioon, kes on paljude huvitavate ürituste initsiaatoriks. Ürituse läbiviijaks jääb aga ring. Kuna ringivanem on õpilane-kommunistlik noor, siis on ringi ürituse läbiviimine tema komsomoliülesanne. Komsomolikomitee peab pidevalt arvestust ringide töö kohta. Aeg-ajalt kuulatakse ära ringivanema aruanne tehtud tööst.

ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ JUHTIMINE.

A. Sillar.

Edu töös oleneb eelkõige kaadrist, mistõttu pöörame erilist tähelepanu kaadri komplekteerimisele ja kasvatamisele.

Meie pedagoogiline kollektiiv koosneb enamikus suurte kogemustega töötajatest. Kaadri komplekteerimisel oleme pidanud silmas asjaolu, et töö internaatkoolis on komplitseeritum, võrreldes teiste üldhariduslike koolidega, mistõttu ei või korraga võtta tööle hulgaliselt äsja pedagoogilise õppeasutuse lõpetanud kogemusteta noori. Eelistame neid, kellel on juba pedagoogilise töö kogemused. Samuti võitleme selle eest, et kaadri volavus oleks minimaalne. Viimase paari-kolme aasta jooksul on lahkunud meilt vaid need pedagoogid, keda on edutatud vastutavamale tööle või kes on läinud pensionile.

Rakendada kogu pedagoogiline kollektiiv loovale, teo- tahtelisele tööle – see on kooli direksiooni üks põhiülesannetest.

Peasuuna tööle annab kooli üldtööplaan, mille koostame kogu õppeaastaks. Ettevalmistus selle koostamiseks algab juba kevadel, mil õpetajatele ja kasvatajatele antakse ülesandeid üksikute üldtööplaanide osade kollektiivseks ettevalmistamiseks.

Kooli üldtööplaan koosneb meil järgmistest osadest.

1. **Sissejuhatus.** Selles osas märgime saavutusi ja lünki eelmise aasta töös ning püstitame põhieesmärgid ja -ülesanded eelolevaks õppeaastaks.

2. **Administratiiv-organisatsiooniline töö.** Siin määratakse klassijuhatajad, kasvatusrühmade kasvatajad, meetoodilised komisjonid, ringide hooldusõpetajad jt.

3. **Õppe- ja kasvatustöö.** Selles üldtööplaanis kõige olulisemas osas on konkreetselt näidatud abinõud kommunistliku kasvatuseteostamiseks, klassijuhatajatundide läbiviimine, kasvatusrühma vestlused, korrapidamise organiseerimine, õpilasreeglite ja sisekorra eeskirjade juurutamine, sotsialistliku võistluse organiseerimine, töö puudulikult edasijõudvate õpilastega jne.

4. **Pioneeri-, komsomoli-, klassi- ja kooliväliline töö.** Sellest tööplaanis osast selgub, et koolis juhtivaks õpilasorganisatsiooniks on komsomoliorganisatsioon. Näidatakse pioneeri- ja komsomolitöö sisu ning vormid,

tööplaanide koostamine, õpilaste-lektorite grupi töö, ekskursioonide plaani koostamine, seinalehe väljaandmise kord, iseteenindamine, ühiskondlikult kasulik töö jne.

5. Õppenõukogu ja tema organite töö. Selles tööplaani osas määratakse õppenõukogu koosolekute sagedus, nähakse ette töö klassijuhatajate ja kasvatajatega.

6. Sanitaar-hügieeniline töö. Siin on konkreetselt fikseeritud sanitaar- ja pedagoogilise personali ülesanded õpilaste tervise kaitsel.

7. Töölastevanematega. Sellest osast selgub, et ka internaatkoolis ei jäeta lastevanemaid kasvatustööst eemale, vaid tihedas kontaktis kooliga aitavad nad kaasa kooli ees seisvate ülesannete lahendamisele.

8. Majanduslikud ülesanded. Selles kooli üldtööplaani viimases osas on märgitud üritused, mis aitavad kaasa kooli materiaalse olukorra kindlustamisele.

Üldreeglina koostame kooli üldtööplaani võrdlemisi lühikeseks ja konkreetseks, vältides üldist ja abstraktset.

On kujunenud traditsiooniks, et kooli üldtööplaani arutatakse läbi enne õppetöö algust augustikuu lõpul.

Poolaastaks koostatakse rida eri plaane ja graafikuid:

1. Õppeainete jaotamise plaanid õpetajate vahel.
2. Metoodiliste komisjonide tööplaanid.
3. Kasvatajate tööplaanid.
4. Klassijuhatajate tööplaanid.
5. Ringide tööplaanid.
6. Aktuste ja tähtpäevade tähistamise plaanid.
7. Seinalehe väljaandmise graafik.
8. Puhkepäevade sisustamise plaan.
9. Kasvatajate tööaja graafik.
10. Koosolekute, seminaride ja nõupidamiste kalenderplaani.

Peatuksin lähemalt koosolekute kalenderplaani, kuna pean seda üheks tähtsamaks.

Koolis töötavad mitmesugused organid: parteiorganisatsioon, ametiühing, metoodilised komisjonid, klassijuhatajate koondis, kasvatajate koondis, õppenõukogu ja poliitilise enesetäiendamise ring. On enesestmõistetav, et töö võib olla edukas vaid siis, kui kõigi nende organite tegevus on koordineeritud.

Iga õppeveerandi lõpul toimub operatiivnõupidamine, millest võtavad osa kõigi nende organite juhid. Seal võtame kohustuse esitada nädala jooksul põhiküsimuste

loetelu, mida vastavad organid peavad vajalikuks arutada ja läbi töötada eeloleval õppeveerandil. Omalt poolt margin kooli direktorina üles rida põhiküsimusi.

Sel teel saadud ettepanekute alusel koostame juba konkreetse koosolekute kalenderplaani. Leian, et kõnealusel plaanil on rida positiivseid külgi:

a) see on kollektiivse töö tulemus; b) kõigi organite töö on kooskõlastatud; c) pole karta, et mõni organ ei tööta või jääb „kahe silma vahele“; d) on võimalik süstemaatiliselt ja teadlikult haarata kõiki põhiküsimusi; e) pole karta, et koosolekud langeksid ühele ajale ning ühtaegu välditakse pedagoogide ülekoormamine koosolekutega.

Koosolekute plaan on õpetajate toas teadetetahvil; iga pedagoog näeb aegsasti, millal ja milliseid küsimusi arutatakse.

Operatiivnõupidamisel oleme arutusele võtnud meie kooli oludes kõige aktuaalsemaid küsimusi. Nii töötasime läbi näiteks järgmised teemad: „Töökasvatuse olukorrast koolis“, „Klassijuhatajate ja kasvatajate töö sisu ja vormid“, „Esteetilise kasvatuse parandamisest koolis“, „Õpilaste aktiveerimisest õppetunnis“.

Tehtava töö edukuse suurendamiseks oleme palunud mitmete küsimuste läbitöötamisest osa võtta ka kõrgemate pedagoogiliste õppeasutuste töötajaid, kelle kaasatõmbamine meie kasvatustöösse on kujunenud omamoodi traditsiooniks.

Veel mõni sõna töö planeerimise sisulistest põhimõtetest.

Kasvatajate töö planeerime selliselt, et igal kasvatajal oleks omaette õpilaste rühm, kelle õppe- ja kasvatustöö eest tema isiklikult vastutab.

Kuna õpetajate ja kasvatajate hulgas ei leidu kõiki vajalikke spetsialiste, siis kasvatajate kohtade arvel kasutame neid ka väljastpoolt kooli.

Kasvatajate tööaja graafiku koostame selliselt, et igal kasvatajal jääks küllaldaselt aega töötamiseks otseselt oma rühmaga. Nii on meil k o i k kasvatajad tööl kella 19-st kuni 22-ni. Sel ajal on kasvatajatel võimalus kätte saada iga oma rühma õpilast. Et kasvatajate töökoormus langeb põhiliselt õhtusele ajale, kasutame päeval maksimaalselt õpetajate abi kasvatustöös: korrapidamiseks koridorides, sööklas jne. Nii näiteks on meil hommikul äratusest kuni õppetundide alguseni 18-st kasvatajast tööl ainult 3 kasvatajat. Sellist vähest kasvatajate arvu hommikul võimaldab ka see asjaolu, et on välja kujunenud tugev õpilaste aktiiv (kasva-

tusrühmade vanemad, nende abid, toavanemad, sanitaarpostid jt.).

Töös kaadriga seame eesmärgiks, et iga pedagoog ise sügavalt mõistaks seda määratu suurt tähtsust, mida omab tema töö noorsoo kommunistlikul kasvatamisel ja õpetamisel. Sel alusel oleme suutnud luua terve, tugeva, töötahtelise kollektiivi.

Rõhutame, et pedagoog peab olema mitte „kuiv ülemus“, vaid tõeline laste sõber. Sellest nõudest tuleneb pedagoogi toon lastega suhtlemisel. See toon on küll nõudev, ent samal ajal ka sõbralik.

Pedagoogide poliitkasvatustööd teostame seminaride vormis, millele eelneb teatava küsimuse iseseisev läbitöötamine. Seminaridel arutatakse antud küsimust põhjalikult, kusjuures 3–4 pedagoogi esinevad igal seminaril pikema ja põhjalikuma ettekandega.

Kaadri kasvatamisel on tähtis koht kooli parteiorganisatsioonil, mille ridade kasvule eesrindlike pedagoogide hulgast oleme pööranud pidevat tähelepanu.

Enamik parteikoosolekutest toimub meil lahtistena, kusjuures arutluse tulipunktis on mitmesugused kasvatustöösse puutuvad küsimused.

Tööd pedagoogilise kaadriga viime läbi diferentseeritult: korraldame erinõupidamisi õpetajatega, kasvatajatega, klassijuhatajatega jt.

Kogu kollektiivi puutuvaid küsimusi arutame õppenõukogus või tootmisnõupidamisel.

Seadsime endale eesmärgiks muuta kommunistliku moraali mõisted meie kasvandike isiklikeks veendumusteks. Vältides pealiskaudsust kommunistlikus kasvatustöös tahame viia selle iga üksiku õpilaseni. Sellepärast ei korralda me koolis sel alal mitte ainult üksikuid üritusi, vaid püüame töötada süstemaatiliselt. Võtame näiteks rahvaste sõpruse ja proletaarse internatsionalismi kasvatamise. Põhiline kasvatustöö toimub siingi enesestmõistetavalt õppetunnis, kus kasutame kõiki avanevaid võimalusi rahvaste sõpruse kasvatamiseks. Klassijuhatajad, kasvatajad ja teised pedagoogid viivad sel teemal läbi ka rohkesti vestlusi.

Kuid ka vestlustest on veel vähe. On tarvis, et õpilased ise oma igapäevases töös ja tegevuses veendunult omandaksid kommunistlikku moraali. Selleks organiseerime laialdast kirjavahetust vennasvabariikide ja rahvademokraatiamaade koolinoortega. Vahetame vastastikku õpilaste endi

valmistatud kingitusi, nagu kaelarätid, albumid, rahvariides nukud jms.

Väljastpoolt saadud kingitused ja kirjavahetus on eksponeeritud kooli rahvaste sõpruse nurgas, mille sisustamine on kujunenud kogu õpilaspere südameasjaks.

Süsteemiliselt kasutame rahvaste sõpruse ja proletarise internatsionalismi kasvatamisel kino ühiskülastamisi sellele järgneva aruteluga.

Traditsiooniks on kujunenud rahvaste sõpruse õhtud, kus sõnas, muusikas ja tantsus tutvustame meie sõprade elu. Neist õhtutest võtavad sageli osa ka naabervabariigi koolide esindajad, samuti õpilasi kohalikest vene õppekeelegra koolidest.

Kui siia lisandada veel kirjandusteoste arutelud, ekskursionid vennasvabariikidesse, kohtumised seltsimeestega, kes jutustavad reisimuljetest meie sõprade juurde niihästi vennasvabariikidesse kui ka rahvademokraatiamaadesse, siis kujunebki välja pidev süsteem, mille alusel oleme süvendanud rahvaste sõprust.

Analoogiliselt eeltooduga toimime ka teiste kommunistliku kasvatuskoostisosade puhul, nagu ateistlik kasvatus, esteetiline kasvatus jt.

Meie parteiorganisatsioon arutas oma lahtisel koosolekul eraldi ideelis-poliitilise kasvatuskoostöö olukorda õppetundides. Selle tulemusena töötasid aineõpetajad veelkordselt läbi oma aine programmid, kaalusid põhjalikult, kus ja kuidas kasutada partei XXII kongressi materjale.

Häid resultate kommunistliku kasvatuskoostöö teostamisel õppetundides saavutasid ajalooõpetaja kommunist H. Kõnnist, eesti keele õpetaja kommunist A. Sepp, algklasside õpetaja kommunist A. Kurmiste, õpetaja M. Piilberg jt. Nende tunnid olid alati põhjalikult läbi mõeldud ja tihedalt seotud meie tänapäeva eluga. Tihe side meie kangelasliku tänapäevaga – seda põhimõtet peab silmas kogu meie kollektiiv.

Eesrindlike pedagoogide kogemuste varal näidati kõigile õpetajatele, kuidas oskuslikult ja läbimõeldult siduda õppetundi tegeliku eluga, kommunistliku ülesehitustööga.

Püstitati nõue kasutada kohalikku materjali kõikjal, kus see on võimalik. Soovitame rohkem välja minna kooli seinte vahelt, et vahetult uurida looduslikke objekte, ajalugu või inimeste tegevust. Uuteks õppetöö paikadeks said muuseumid, tööstusettevõtted, kooliaed ja kolhoos.

Emakeele tundides rakendati senisest tunduvalt rohkem loovkirjandeid õpilaste iseseisva vaatluse põhjal ümbritsevast elust.

Matemaatikas kasutati alates esimesest klassist kohalike materjalile baseeruvaid ülesandeid.

Teostati kompleksseid ekskursioone ajaloo-, geograafia- ja bioloogiaõpetajate poolt.

Järjekordsel lahtisel parteikoosolekul, kus analüüsisime kasvatustöö olukorda rühmades, püstitasime nõude, et igal õpilasel peab olema mingisugune ühiskondlik ülesanne. Kuigi olukord klassivälises töös näis olevat normaalne – aktiivselt töötas komsomoli- ja pioneeriorganisatsioon, häid üritusi toimus aineringides jne. –, näitas siiski sügavam analüüs, et leidis rida õpilasi, kes klassivälises töös olid passiivsed. Samal ajal oli aga osa aktiivsematest õpilastest mitmesuguste ühiskondlike ülesannetega ülekoormatud.

Ühiskondlike ülesandeid jätkub aga kõigile. Tarvis on kasvatada iga üksikut kollektiivi liiget. Õpilaste klassivälise töö koormus jaotati ühtlasemalt.

Noorsoo kasvatamisel kommunismiehitaja moraalikodeksi vaimus on tähtis osa võitlusel kodanlike igandite vastu, mille jõud seisneb eelkõige traditsioonides, sajan- deid juurdunud harjumustes ja kujutlustes.

Kui me ümbritsevas elus näeme veel tööpõlgureid ja neid, kes tahavad ühiskonnalt ainult võtta, midagi vastu andmata, siis kahtlemata on selles suur süü ka koolil.

Juba koolipõlves avaldub mõnede õpilaste väär-suhtumine oma ülesannete täitmisel.

Toome näitena kaasõpilastelt mahakirjutamise. Sel juhul ei ole tegemist üksnes aine mittetundmisega, mida tavaliselt märgitakse ära hindega „2“. Just siit algabki püüdlus kergelt, ilma omapoolse vaevata kõike saada, mis viib hiljem elunautimisele, tööpõlgusele.

Võitluses kodanlike igandite vastu oleme peatähelepanu suunanud võitlusele kodanliku natsionalismi vastu, selle olemuse paljastamisele. Tänuväärset materjali paari viimase aasta kestel pakkusid sel alal eesti kodanlike natsionalistide, fašistide käsilaste kohtuprotsessid. Ja kui õpilased külastasid Kalevi-Liivat, asetasiid mälestussamba jalamile lilli, meenutasid veelkordselt möödunud õudusi ja lugesid Fučiku surematuid sõnu „Inimesed, olge valvsad!“, siis mõistsid nad senisest sügavamalt kodanliku natsionalismi tõelist olemust.

Ateistlikus kasvatustöös suunasime pedagoogide peatähelepanu individuaalsele selgitustööle eelkõige nende õpilaste hulgas, kelle kodud on seotud usukultusega. Selleski kasvatustöö lõigus kavandati terve ürituste sari eesmärgiga teha ateistlikku kasvatustööd süstemaatiliselt ja sihikindlalt. Seejuures näitavad isiklikku eeskuju meie õpetajad ja kasvatajad, kes aktiivselt löövad kaasa mitmesuguste uute ateistlike töövormide juurutamisel, võttes osa suvepäevade, ilmalike kombetalituste jms. organiseerimisest.

Kommunistliku kasvatustöö teostamisel õpilaste hulgas püüame saavutada, et selle tulemusena kasvaks õpilaste vastutustunne oma igapäevaste tööülesannete täitmise eest.

Õpilaste põhitöök on õppimine. Pole saladus, et eriti internaatkoolides on rida õpilasi, kellel puuduvad harjumused püsivaks tööks ja kelle teadmistes esineb tõsiseid lünki.

Mobiliseerida kogu kollektiiv võitlusele kõrge õppeedukuse eest on seega direksiooni üks tähtsamaid ülesandeid. Siingi püüame saavutada seda, et maksimaalselt pääseks esile kollektiivi kasvatuslik mõju.

Kõige tähtsat osa võitluses kõrge õppeedukuse eest etendavad kahtlemata õpetajad.

Meie pedagoogilises kollektiivis kehtib põhimõte, et õpetaja töö tõhususe peamiseks näitajaks on mitte üksikud pealtnäha hästi antud tunnid või teised üritused õpilastega, vaid töö tulemused. Lähtume seisukohast, et hästi töötab see pedagoog, kelle õpilased on ideeliselt tugevad ja omandanud kindlad ning püsivad teadmised. Muidugi ei suutu me sellesse küsimusse formaalselt.

Töötab ju sageli õpetaja ennastalgavalt mõne õpilasega, aga edu saavutatakse mitte otsekohe, vaid järk-järgult. Oeldu kehtib niihästi õppe- kui ka kasvatustöö valdkonnas. On enesestmõistetav, et mõne õpilasega ei piirdu õpetaja töö ainult klassitundidega.

Tundide kontrollimisel juhtkonna poolt oleme pööranud erilist tähelepanu tunni kolmele küljele:

- 1) tunni kasvatuslik osa (side praktikaga jne.);
- 2) õpilaste aktiveerimine tunnis;
- 3) aine omandamine tunnis.

Jooksvas õppetöös püüame hoiduda puudulikest hinnetest. Kui need aga siiski esinevad, oleme järginud nõuet, et iga puudulikult omandatud aineosa tuleb vastata õpetajale 2–3 päeva jooksul väljaspool klassitundi. Seejuures õpetajad, töötades individuaalselt puuduliku hinde saanud

õpilasega, selgitavad välja, kas lüngad piirduvad antud aine osaga. Juhtub ka seda, et õpilast tuleb abistada juba varem läbivõetud osas.

Meie internaatkoolis ei ole õpilaspäevikuid. Seevastu on klassides ja kasvatusrühmades hinnete tabelid, millele määritakse kõik hinned. Puudulikud hinned märgime eri värvi tindiga.

Juba pikemat aega on meie kollektiivis päevakorral küsimus, kuidas tõsta õpilaste iseseisvust ja vastutustunnet õppimisel, kuidas teha seda nii, et siingi pääseks esile kollektiivi kasvatuslik mõju. Selle eesmärgi saavutamisel oli esimeseks sammuks, et ettevalmistustundide kasvatajad ei kontrollinud enam õppeülesannete täitmist alates V klassist. Järgnevalt vabastasime kohustuslikest ettevalmistustundidest kõik need õpilased, kes õpivad pidevalt hinnete „4“ ja „5“.

Selle tulemusena tõusis üldine õpilaste teadmiste tase. Klassikollektiivid tervikuna aga nende näitajateni ei jõudnud.

Oli tarvis ergutada kogu kollektiivi. Järgmise sammuna vabastasime õpilaste endi ettepanekul kohustuslikest ettevalmistustundidest need klassikollektiivid, kes saavutasid 100-protsendilise õppeedukuse. Nüüd juba õpilased ise mõjutavad ja abistavad kaasõpilasi, kes saavad puudulikke hindeid.

Meil on pidevalt rida klassikollektiive, keda pole vaja kellahelinaga kutsuda ettevalmistustundidesse. Nad teavad ise, et õppimine on nende põhitöö. Õpitakse sobival ajal iseseisvalt ja kasvataja juhendamisetä.

IX, X ja XI klassi õpilased on meil traditsiooniliselt vabastatud kohustuslikest ettevalmistustundidest.

Õppetöös järgime ka põhimõtet, et õpilastele ei jääks suvetööd või järeleksamit. Õppetöö käigus ilmneb, millistel õpilastel ähvardab tulla suvetöö või järeleksam. Nende õpilastega töötavad õpetajad individuaalselt ja erilise hoolega, lükkamata kõnesolevaid kohustusi suveperioodile. Suvel on see töö palju raskem, sest õpetajad on siis puhkusel ja lõpuks tahab ka laps suvel puhata.

Ühine pidev võitlus kõrge õppeedukuse eest on andnud ka positiivseid tulemusi. Keskkooliklassides ei ole meie kooli olemasolu vältel olnud klassikursuse kordajaid. Üldine õppeedukus on kõikunud 93–95 protsendi piires.

Suurt tähelepanu oleme pööranud ühtse, terve ja teo-
tahtelise õpilaskollektiivi loomisele. Seda tööd alustasime

algkollektiividega: klass, kasvatus-, pioneeri- ja komsomolirühm. Kui on tugevad ja terved algkollektiivid, siis on terve ja teotahteline ka kogu kollektiiv. Siinjuures rõhutatakse seda, et esiplaanil olgu kogu kollektiivi huvid.

Tugeva kollektiivi kasvatamine on pikaajaline protsess, milles saavutatakse edu vaid süstemaatilise ja väsimatu tööga.

Koos tugeva kollektiiviga kasvatame ka tervet avalikku arvamust, mis mõistaks hukka kõik negatiivse ja tõstaks esile positiivse meie igapäevases töös.

Me ei vastanda kaht kollektiivi: ühelt poolt õpetajad ja kasvatajad, teiselt poolt õpilased. Mured ja rõõmud jagame koos. Kui on äpardusi ja eksimusi mõne õpilase käitumises, räägime sellest kui kogu meie kollektiivi puutuvast küsimusest, viies ellu põhimõtted: üks kõigi ja kõik ühe eest.

Tugeva koolikollektiivi ja terve avaliku arvamuse kasvatamisele on tublisti kaasa aidanud mitmesugused ülekoolilised üritused: osavõtt ühiskondlikult kasulikust tööst, ülekoolilised spordipäevad, üldkogunemised jne.

Tahaksin eriti rõhutada üldkogunemist kui kollektiivi kasvatamise vahendit. Üldkogunemised toimuvad vajaduse järgi 1–2 korda kuus. Siin arutame mitte ainult puudujääke meie töös, vaid ka saavutusi. Tõstame esile neid, kes on eriti silma paistnud ja seega aidanud kõrgel hoida kooli au.

TÖÖST LASTEVANEMATEGA.

E. Kivimäe.

Ühiskondliku kasvatuse asutusena ei välista internaatkool perekonna kasvatuslikku mõju lastele, vaid kasutab ära kõik positiivse, mida kodu ja vanemad oma lapse füüsiliste ja vaimsete võimete arendamiseks suudavad pakkuda. Põhimõttelisi ja jooksvaid küsimusi arutame lastevanemate koosolekutel, mis toimuvad üks kord õppeaastas. Lastevanemate koosolekuid tuleks sagedamini pidada neis internaatkoolides, mille kasvandike kodud on kooli vahetus läheduses, samas linnas (Tallinn, Kohtla-Järve ja Narva). Rakvere Internaatkoolis on õpilasi kõigist vabariigi rajoonidest ja õige väike arv omast linnast, sellepärast on vanematega sidemete pidamine veidi omalaadne. Vaatamata sellele, et vanemad elavad kaugel, võtavad nad koosolekutest osa üsna rohkearvuliselt.

Internaatkooli esimestel aastatel pidime palju kõnelema vanemate vastutusest laste kasvatamisel. Lastevanemate hulgas oli levinud arvamus, et lapse saatmine internaatkooli võtab ühtlasi vanematelt kõik kohustused peale ülalpidamistasu maksmise. Oldi arvamusel, et lapse käitumise eest vastutab ainuüksi kool. Ometi viibivad paljud lapsed õppetöö vaheajal kodus. Kui seal valitsevad teistsugused nõudmised ja teine elukäsitlus, siis mõjutab see lapse kujunemist ning laostab koolis omandatud harjumuste ja töökspidamiste süsteemi. Oleme pidanud vajalikuks lastevanematele selgitada kasvatuse eesmärgid ja kooli nõudmisi, et vältida lahkkelisid õpetajate-kasvatajate ja lastevanemate vahel. Oleme püüdnud mõjutada neid lastevanemaid, kes lapsi isegi õppetöö vaheajaks koju ei võta, ja selgitanud, et kuigi internaatkool asendab kodu, ei suuda ta igas osas pakkuda lapsele hellust ega armastust nii palju, kui vanemad seda võivad. Psüühiliselt tervete noorte kasvatamiseks vajab internaatkool lastevanematelt tõsist abi. Oleme praktiseerinud tuntud võtet – lapsevanema kooli kutsumist erakorralistel põhjustel. Erakorralisi põhjusi on olnud mitut laadi: vargused, valetamised, põhjuseeta puudumised, huliigaansused, tervislikud häired. Kutsume lapsevanema kooli selleks, et pidada nõu lapse kasvatamise üle. Vanemaga vesteldes selgub kodune olukord ja varasemad arengutingimused, mille mõju veel praegu lapsel ilmneb. Kui vanem on lapsele autoriteet, siis mõjuvad taolised vestlused posi-

tiivselt ja mõnegi käitumises toimub murrang. Paljudel juhtudel ei anna isegi korduv väljakutsumine nimetamisväärseid tulemusi. Kuid ka kasvatuse alal tulemuseta vestlemisest on kasu: lapsevanem saab oma poja või tütre käitumisest õige pildi ja meile, õpetajatele, on koduse mõju tundmaõppimine alati vajalik. Paljud lastevanemad küllastavad kooli ka ilma meepoolse kutseta, nad tulevad oma lapsi vaatama. Kuna kool on väike (330 õpilast), siis tunnevad kasvatajad peaaegu kõiki lastevanemaid, teavad, millega nad tegelevad, milline on vanemate majanduslik olukord ja moraalne pale. Kaugemal elavad lastevanemad peavad kasvatajate ja õpetajatega, peamiselt klassijuhatajaga, kirjavahetust; sel teel on võimalik paljusid kasvatusküsimusi lahendada.

Tihe kontakt kodudega on meil loonud uue ilusa traditsiooni: vanemad õpilased viivad nende šefluse all olevaid orbe – lastekodude lapsi – õppevaheajaks oma koju (muidugi vanemate nõusolekul). Nii õpib isiklikust kodust ilma olnud laps mõistma, mis kodu õieti on. On neidki, kes rühmakaaslase kodust leidsid endalegi kodu.

Lastevanemad on osutanud meile moraalset abi ka neil juhtudel, kui nende poeg või tütar ei ole rahul koolist saadud isikliku varustusega, mis polevat küllaldane. Ühises vestluses on alati leitud nurisemise põhjus ja jõutud selgusele, et kodu ei suuda kaugeltki pakkuda seda, mis lapsele koolist on antud.

Oleme pidanud vajalikuks kõnelda lastevanematega ateistlikel teemadel, et vältida vastuolu kooli ja koduse kasvatuse vahel.

Eriti oluline on nõupidamine kutsevalikust. Oleme ju teadlikud lapse kalduvustest ja võimetest, milline elukutse talle sobib. Mitmed vanemad on avaldanud soovi suunata oma laps pärast VII klassi lõpetamist kutsekooli, kuid siingi on vaja tõsiselt kaalumist, et hiljem ei tuleks kahetseda. Usalduslik vahekord lastevanemate ja kooli töötajate vahel on hõlbustanud mitmete keerukate küsimuste lahendamist. On tulnud ilmsiks, et mõningad õpilased käituvad kodus paremini kui koolis ja lapsevanem imestab, miks see nii on. Vestlemisel selgub, et kodus on laps tähelepanu keskpunktis ja leiab kõikide soovide rahuldamist. Koolis on ta aga kohustatud alluma kollektiivi distsipliinile, pidama kinni kindlast päevarežiimist. Vastuolulise käitumise põhjuseks on erinev olukord. Kui vanemad kodus nõudlikkust suurendavad, siis hakkab laps kooli nõudmisi paremini mõistma ja

trotsimine aja jooksul kaob. Kui aga vanemad jõudeelu soodustavad, siis on koolil palju vaeva positiivsete tulemuste saavutamisel.

Raskusi on olnud vastutustundetute lastevanematega, kes jätavad ülalpidamistasu maksmata ega reageeri korduvatele meeldetuletustele. On neidki, keda oleme pidanud notariaal- ja kohtuorganite abil korrale kutsuma.

Näppamiste vältimiseks leppisime lastevanematega kokku, et lapsed hoiavad oma taskuraha kasvatajate käes. See on andnud positiivseid tulemusi. Laste majandusliku mõtlemise kasvatamisest oleme kõnelnud lastevanemate koosolekutel, mõjutades vanemaid pühendama lapsi perekonna sissetulekute ja väljaminekute suhetesse. Kui oleme märganud ebaotstarbekohast või pillavat rahakulutamist, oleme sellest informeerinud vanemaid ja selgitanud, et suhteliselt suur taskuraha mõjub lapse iseloomu kujunemisele halvasti. Taskurahaga on veel sellegipoolest raskusi, et lastekodu lastel seda üldse ei ole, kuid eks nemadki taha teha mõningaid oste. Orbude taskuraha probleem vajab lahendamist, sest pole loomulik, et inimene saab esimese isikliku raha alles täiskasvanuna, kui on saanud töökoha.

Side kodudega, kooskõlastatud kasvatustegevus, ühtsed nõuded internaatkoolis ja perekonnas on soodustanud kasvatust ning aidanud mitmedki kitsaskohad lahendada.

Rakvere Internaatkooli lastevanemate üldkoosoleku
protokoll nr. 12
22. aprillist 1962. a.
P ä e v a k o r d :

1. Koosoleku rakendamine.
2. Õppeedukus ja kodu.
Ettekanne õppealajuhatajalt.
3. Varustusküsimusest meie koolis.
Esitab vanemkasvataja.
4. Uue inimese kasvatamisest.
Ettekanne internaatkooli direktorilt.
5. Sõnavõttud.

1.

Koosoleku juhatajaks valiti lapsevanem R.,
protokollijaks õpetaja E.

2.

Õppealajuhataja tõi esile saavutusi ja puudusi õppetöös. Ta rõhutas, et kodul on õpilase arenemisele suur mõju. Üksnes soodsad õppimistingimused ei ole määravaks teguriks 100%-lise õppeedukuse saavutamisel, vaid on vaja, et vanemad oma lapsi moraalselt mõjutaksid ja oleksid nende suhtes nõudlikud. Koolis mõjutavad õpilast peale õpetajate ja kasvatajate veel pioneeri- ja komsomoliorganisatsioon ning paremad õpilased oma isikliku eeskujuga. Hästi teevad need vanemad, kes käivad sageli koolis küsimas, kuidas nende lapsed edasi jõuavad ja töösse suhtuvad. Kodu mõjul on mitmed õpilased hakanud paremini õppima, nad ei taha vanemaid kurvastada. On tulnud ette ka selliseid juhtumeid, et õpilane kaugeneb kodust, muutub liiga iseiseisvaks. Kool on ka sel juhul vahele astunud ja lähendanud lapse taas kodule.

Osa meie klassivälisest tööst toimub Rakvere Pioneeride Majas. On vaja, et lastevanemad ise suunaksid lapsi osavõtule teatava ringi tööst. Kodu peab olema huvitatud kõigest, mis toimub lapsega, olgu see siis õppimine, lapse väline puhtus või tema huvialad.

3.

Vanemkasvataja käsitles küsimusi, mis teevad niihästi kodus kui ka koolis raskusi laste majandusliku meele arendamisel. Meie koolil on vaja lahendada rida majanduslikke probleeme varustuse hankimise ja korrashoiu alal. Raskusi on peamiselt I–IV klassi õpilaste varustuse hooldamisega. 330 õpilase kohta on kaks pesupesijat ja üks õmbleja. On selge, et need üksi ei suuda olemasolevat varustust korras hoida. Suure osa korrastustöödest teevad õpilased ise kasvatajate juhendamisel. Tuleb esile tõsta neid lastevanemaid, kes meid sellel alal abistavad. (Vanemkasvataja loetleb neid nimeliselt.) Niisugustest kodudest tulevad lapsed alati puhtalt kooli. Sageli on parandatud rõivaid, nõelutud sukki jne. Mõned vanemad aga saadavad oma lapsed pesemata ja määrdunudult kooli. Kodunt tuuakse kaasa tinge, kes paari-kolme päeva pärast levivad ka neile lastele, kes on puhtalt kooli tulnud. Võitlus puhtuse eest on meie meditsiinilise personali ja kasvatajate töö raskemaid löike. Sellel alal saavad lastevanemad meid palju aidata, kui nad oma vanemlikesse kohustustesse tõsiselt suhtuvad.

Meil on koolis õpilasi, kes hooldavad oma varustust hea-

peremehelikult, hoiavad rõivad alati korras ja puhtad. Kuid on ka neid, kes toimivad vastupidiselt. Meil ei ole piiramata ressursse varustuse soetamiseks, mistõttu tuleb lapsel mõnikord vastu võtta ka kantud rõivaid, nii nagu tehakse lasterikastes perekondades, kus nooremad kannavad vanemate õdede-vendade kleite või ülikondi. Suvel, õppetöö vaheajal, peaksid lapsed kandma vanematelt saadud rõivaid. Meie anname ühekordse varustuse kaasa, kuid mitte igapäevaseks tarvitamiseks. Õpilased, kes on suvel kooli juures praktilal, kannavad kooli varustust.

Iga lapsevanem peaks teadma, millal tema laps viibib kooli juures praktilal, ning hoolitsema selle eest, et ei esineks hilinemisi ega puudumisi.

I–IV klassi õpilased veedavad oma suvevaheaja kodus. Kooli puhkelaagrisse saame paigutada ainult neid õpilasi, kellel puudub kodu.

4.

Kooli direktor kõneleb muudatustest, mis on toimunud meie elus lühikese aja jooksul. On valminud uus internaatihoone, uued töökojad, on soetatud uut mööblit. Raskusi põhjustab veepuudus, kuid see on ajutine nähtus, mis kaob linna pumbamaja valmimisel. Rõõmustav on see, et õpilased on neist raskustest teadlikult üle saanud ja aidanud avarisiid likvideerida. Uue inimese kasvatamiseks on internaatkoolis kõik võimalused olemas. Meie kooli I lend teenib endale ise ülalpidamist, nende hulgas ei ole tööst kõrvalehoidujaid. Praegune IX klass valmistub pioneerijuhikutseks; XI klass sooritab lähemal ajal kvalifikatsioonieksamid õmblemise ja puutöö erialal. On kummutatud väärarvamused internaatkoolide suhtes. Kõik mõistavad, et siin on harmooniliselt ühendatud ühiskondlik kasvatus koduse kasvatusega. Kuna ei suudeta rahuldada tungi internaatkoolidesse, on hakatud rohkem rõhku panema pikapäevärühmade moodustamisele. Meie võtame õpilasi vastu ainult I klassi. Sinna tulevad põhiliselt lastekodu kasvandikud; vanemate avaldusi saame vähe rahuldada. Vaatamata saavutustele esineb kooli kasvatus töös veel rida puudusi: on tulnud ette vargusi, suitsetamist. Lastevanemate abiga püüame ka neist üle saada. Viimase poolteise aasta jooksul ei ole meil lastevanematega mingeid arusaamatusi olnud. Nooremates klassides on meil palju vanemateta lapsi. Koolivaheaegadel on teiste õpilaste vanemad võtnud neid lapsi enda juurde. See on laste-

vanemate poolt hea algatus, sest lastekodust tulnud laps puutub nii kokku ka perekonna ja koduga, nende sõnade otseses tähenduses. Tihe koostöö kooli ja kodu vahel aitab uue inimese kujundamisele positiivselt kaasa.

5.

Järgnevad sõnavõttud lastevanemait.

Lapsevanem K. On esinenud juhtumeid, et tütarlastele antakse välja määratud mantleid; tuleks olla nõudlikum. Ka ei ole meeldiv, kui tütarlapsed käivad vabal ajal dressides. Dresside kandmist tuleks lubada ainult võimlemistundides ja töö juures.

Lapsevanem L. Minu lapsed õpivad internaatkooli XI ja VIII klassis. Olen selle kooli korraga rahul. Lastele meeldib siin, nad ei taha teise kooli minna.

Lapsevanem A. Olen vanaema, mul on raske kahte last kasvatada. Siin on nad hästi arenenud, nende eest hoolitsetakse. Olen väga tänulik.

Lapsevanem P. Mul on 7 poega, kolm neist käib siin koolis. Igaühel neist oli töösse erinev suhtumine. Üks armastas lapseeast alates tööd, teised olid enam-vähem ükskõiksed. Praegu on aga kõik tublid, otsivad kodus tööd ja käivad suvevaheajal sovhoosis teenimas. Poisid on kooliga väga rahul.

Lapsevanem S. Algul, kui panin lapsed siia kooli, arvasid naabrid, et tahan lastest lahti saada. Nüüd näevad lapsi sageli kodus ja nende arvamus on muutunud.

Lapsevanem R. Ainult ühine kasvatamine kooliga annab tulemusi. On hea, kui tähistame lapse sünnipäeva ka oma-poolse kingituse ja õnnitlusega. Seda tuleb teha nii, et kogu klass saaks sünnipäeva pühitsemisest osa võtta. Premeerime oma lapsi ka klassi või kooli lõpetamise puhul. See tõstab noore inimese eneseväärikust ja kasvatab tahet veel paremini töötada.

Koosolekust võttis osa 103 lapsevanemat, kõik õpetajad, kasvatajad ja kooli meditsiinitöötajad.

PÄEVAREŽIIM

(I–IV klass).

07.00	– äratus
07.00 – 07.15	– hommikuvõimlemine
07.15 – 07.45	– pesemine, tubade koristamine
07.45 – 08.00	– hommikusöök
08.00 – 08.30	– riietumine koolivormi
08.30 – 13.30	– õppetöö
13.30 – 14.00	– jalutuskäik õues
14.00 – 14.30	– lõunasöök
14.30 – 16.30	– vaba aeg kasvatajate juhendamisel (õues)
16.30 – 17.00	– ettevalmistustunnid
17.00 – 18.30	– mängud õues
18.30 – 19.00	– õhtusöök
19.00 – 20.30	– töö rühmades
20.30 – 21.00	– ettevalmistus öörahuks (pesemine jne.)
21.00	– öörahu

PÄEVAREŽIIM

(V–XI klass).

07.00	– äratus
07.00 – 07.15	– hommikuvõimlemine
07.15 – 08.10	– pesemine, tubade korrastamine
08.10 – 08.30	– hommikusöök
08.30 – 14.00	– õppetöö
14.00 – 14.30	– lõunasöök
14.30 – 16.30	– vaba aeg
16.30 – 19.20	– ettevalmistustunnid, ringide töö
19.30 – 19.50	– õhtusöök
19.50 – 21.30	– töö rühmades
21.30 – 22.00	– ettevalmistus öörahuks
22.00	– öörahu

Märkus. Enamik klassidest on kohustuslikest ettevalmistustundidest vabastatud.

RAKVERE INTERNAATKOOLI SISEKORRA EESKIRJAD.

I osa.

Õpilased-kasvandikud.

Iga õpilane on kohustatud täitma õpilasreegleid ja kooli sisekorra eeskirju.

I. Uldnõuded.

1. Õpilased ei tohi viibida kooli- ega internaadiruumes üleriietes, tänavajalatsites, kalossides, korratu soenguga ega lohakas riietuses.

2. Kõnelda tuleb normaalse hääletugevusega; sulgeda hoolikalt ukSED; üksteise, õpetajate, kasvatajate ja teiste kooli töötajate poole pöörduda kõikide viisakus- ja kultuurse käitumise reeglite kohaselt.

3. Koolimajas tervitavad õpilased kõiki kooli töötajaid ja külalisi märgatava kerge kummardusega.

4. Õpilased annavad teed õpetajatele, kasvatajatele ja teistele kooli töötajatele või külastajatele; meesõpilased annavad teed naisõpilastele, nooremad vanematele.

5. Kooliruumides (kabinettides, töökodades, klassides jm.) olevat inventari — mööblit, tööriistu, maale jm. — on keelatud ühest ruumist teise viia; kui see osutub paratamatuks, tuleb ese alalise asukohta tagasi tuua või selle jätmiseks teise kohta direktori luba taotleda.

II. Õpilaste käitumine tundides.

1. Õpilased sisenevad klassi pärast esimest kellahelinat ja seavad enne õpetaja tulekut valmis kõik tunniks vajalikud.

2. Pärast teist kellahelinat õpilasi klassi ei lubata. Hilenud õpilased võivad klassi minna ainult direktori või õppealajuhataja loal.

3. Õpilastel peavad koolis kaasas olema kõik tundideks vajalikud õpikud ja õppetarbed.

4. Õpilastel on kategooriliselt keelatud kaasa tuua esemeid, mis pole koolitööks vajalikud. Kui sääraseid esemeid leitakse, võetakse need ära ja tagastatakse lapse vanemale kooli administratsiooni kaudu.

5. Iga õpilane istub klassis kohal, mille klassijuhataja temale määrab.

6. Õpilased vastutavad oma töökoha ning neile välja-

antud õppevahendite korrasoleku ja puhtuse eest. Esemete kaotamise või rikkumise puhul on õpilane kohustatud sellest viivitamata teatama õpetajale või klassijuhatajale.

Paberitükikeste ja muu prahi mahaloopimine ning sahtlitesse panemine on kategooriliselt keelatud.

Juhul, kui õpilane koolile kuuluva esemega hoolimatult ümber käib, selle rikub või purustab, kannab ta materiaalset vastutust.

7. Õpilane võib kasutada klassis olevaid õppevahendeid õpetaja loal. Esemete klassist väljaviimine on keelatud.

8. Koduste ülesannete mittetäitmisest peab õpilane õpetajale teatama enne, kui viimane tundi alustab, teatades ühtlasi ülesande täitmata jätmise põhjuse.

9. Õpetaja klassi tülles töusevad õpilased vaikselt püsti, astuvad pinkidest välja ning seisavad sirgete ridadena.

10. Tunni ajal on õpilased kohustatud pidama täielikku korda ja vaikust ning täpselt täitma õpetaja korraldusi.

11. Ajal, mil kaasõpilane vastab tahvli või õpetajalaua juures, on keelatud lahti hoida õpikuid või vihikuid.

12. Kategooriliselt on keelatud etteütlemine ja kaasõpilaste vastuste parandamine ilma õpetaja loata ning üldse kaasõpilaste segamine vastamisel.

13. Tunni ajal võib klassist väljuda ainult õpetaja loal.

14. Pärast kellahelinat, mis kuulutab tunni lõppu, istuvad õpilased märguandeni oma kohtadel, töusevad õpetaja märguandel püsti ning lahkuvad vaikselt klassist.

15. Õpilastel, välja arvatud klassikorrapidaja, on keelatud vaheajaks klassi jääda.

III. Õpilaste käitumine vaheaegadel ja pärast õppetunde.

1. Vahetundidel jalutavad õpilased jalutusruumis kahekaupa.

2. Jalutusruumides tuleb käituda nii, et ei segataks kaasõpilasi. Jooksmine ja kilkamine on keelatud.

3. Treppidel seista pole lubatud.

4. Vaheaegadel pole õpilastel lubatud õpetajate tuppa minna. Sinna võib minna äärmise vajaduse puhul.

5. Einetamine on lubatud ainult suurel vaheajal söögi-
toas.

6. Õues on keelatud valjusti karjuda ja kaasõpilasi segada. Ei tohi minna väljapoole kooli territooriumi.

7. Vaheaegadel on õppimine keelatud.

8. Aula, võimla, kabinetid ja eriklassid on avatud klassiväliseks tööks vastavalt kinnitatud plaanidele, kusjuures õpilasi enne üritust juhtiva õpetaja või kasvataja kohale tulekut ruumidesse ei lubata.

9. Pärast tunde õpperuumides viibides on õpilased samuti kohustatud täitma sisekorra eeskirju ja õpilasreegleid.

10. Kooli piirkonnast lahkumiseks tuleb õpilastel iga kord kasvatajalt või õpetajalt luba nõutada.

11. Viibides väljaspool kooli peab õpilasel kaasas olema õpilaspilet.

IV. Klassikorrapidaja kohustused.

1. Klassikorrapidajaiks määratakse klassijuhataja poolt igaks nädalaks kaks õpilast – esmaspäevast esmaspäevani.

2. Klassikorrapidajad tulevad klassi kohe pärast hommikusööki ja vaatavad klassi üle; õhtul pärast klassi koristamist lahkuvad nad sealt viimasena.

3. Tundide vaheajal puhastavad korrapidajad klassitahvli, tuulutavad klassiruumi, jälgivad, et klass oleks puhas ja korras. Pärast seda jääb üks korrapidajaist klassi, teine väljub koridori klassiukse juurde.

4. Klassikorrapidaja hoolitseb klassiruumis asuva kooli vara alles- ja korrasoleku eest ning kannab vastutust asjade kadumise või rikkumise puhul.

5. Klassikorrapidaja on kohustatud kõigilt õpilastelt nõudma õpilasreeglite ja kooli sisekorra eeskirjade täitmist ning juhul, kui neid ei täideta, teatama sellest korrapidajale õpetajale või kasvatajale.

6. Pärast tööpäeva lõppu, enne õpilaste lahkumist vaatavad korrapidajad pingid üle ja nõuavad kõikide eemaldatud esemete asetamist selleks ettenähtud kohtadesse. Pärast õpilaste lahkumist koristavad nad klassi.

7. Klassikorrapidajad kannavad vastavat käesidet.

V. Rühmavanema kohustused.

Rühmavanem organiseerib iseteenindamist oma rühmas:

1. Äratab hommikul õpilased ja viib nad hommikuvõimlemisele.

2. Koostab köögitoimkondade, samuti tubade ja üldruumide korrapidamise graafikud.

3. Kontrollib korrapidajate ja köögitoimkonnas viibivate õpilaste tööd.

4. Võtab hommikul korrapidajalt toad vastu ja annab üle korrapidajale kasvatajale.
5. Kontrollib rühma sanitaarposti tööd.
6. Abistab kasvatajat puhtuse ja korra loomisel rühmas.
7. Kustutab õhtul tuled ja vastutab päevarežiimi täpse täitmise eest.

VI. Kooli üldkorrapidajate (õpilaste) kohustused.

1. Üldkorrapidajad määratakse X ja XI klassi õpilaste hulgast komsomolikomitee ettepanekul.
2. Üldkorrapidajad määratakse üheks nädalaks esmaspäevast esmaspäevani.
3. Üldkorrapidajad abistavad korrapidajat õpetajat ja kasvatajat kooliruumides ning väljaspool, täites nende korraldusi, juhtides õpilaste tegevust ja liikumist, kontrollides klassikorrapidajate tööd, täites eriülesandeid jne.
4. Üldkorrapidajad kannavad ülesannete täitmisel vastavat käesidet.
5. Üldkorrapidajate korraldused on kohustuslikud kõiki-dele õpilastele.

II o s a.

I. Kasvandike varustamine ja rõivaste hoidmine.

1. Kasvandik saab varustuse kasvatajalt.
2. Iga kasvandik vastutab oma varustuse eest ja peab seda korras.
3. Ihupesu vahetatakse iga nädal, voodipesu 14 päeva tagant.
4. Õppetundides kannavad õpilased koolivormi.
5. Pioneerid on kohustatud kandma pioneerirätikut.
6. Pärast õppetunde vahetavad kasvandikud koolirõivad töö rõivaste vastu, viimaste puudumisel kannavad treeningu-ülikondi (poeglapsed).
7. Õpilased vahetavad rõivad enne lõunasööki.
8. Tööõpetuse tundides kannavad õpilased kitleid.
9. Ühiskondlikult kasulikust tööst võtavad õpilased osa tööriietuses.
10. Köögitöömehkonna liikmed kannavad kitleid või kummi-põllesid.
11. Õpilaste tööleilmumine klassi- või pühapäevariietuses on kategooriliselt keelatud.
12. Kooli- ja internaadiruumides on kasvandikud kohus-

tatud kandma toatuhvleid või tenniseid. Tänavajalatsite kandmine ruumides on keelatud.

13. Igal õpilasel on garderoobis nimesildiga varustatud varn ja jalatsihoidla. Üleriiete riputamine võõrasse varna on keelatud.

14. Garderoobis ei tohi vedelda mittekasutatavaid riie- tusesemeid ega jalatseid.

15. Kasvandikul on keelatud võtta omavoliliselt temale mittekuuluvaid esemeid.

II. Kord internaadis.

1. Õpilased viibivad internaadis vabal ajal ja öösi.

2. Hommikune äratus toimub kasvataja märguande kohaselt. Enne äratust ülestõusmine, pesemine ja riietumine on keelatud.

3. Kõik kasvandikud peavad olema viie minuti jooksul riides ja hommikuvõimlemiseks õue rivistatud.

4. Tuppä võivad jääda ainult need haiged, kellel on palavik. Kõik teised haiged ja arsti poolt jooksmisest vabastatud õpilased peavad olema rivis ja teevad jooksmise asemel jalutuskäigu; võimlemisest võtavad nad osa võimaluste piires.

5. Hommikuvõimlemise viivad läbi rühmavanemad korrapidaja kasvataja järelevalvel.

6. Enne hommikuvõimlemist avab toakorrapidaja aknad. Pärast hommikuvõimlemist riietuvad kasvandikud lahti ja pesevad keha kuni vööni.

7. Iga kasvandik korrastab oma voodi ja kapi, seab korda riided kapis ja nagis ning paneb jalatsid selleks määratud kohta.

8. Kasvandikud lahkuvad internaadist rühmavanema loal, kusjuures võtavad kaasa päeval tarvismineva varustuse.

9. Tubade korrapidajad pühivad tolmu ja võtavad põranda niiske lapiga üle. Korrapidaja lahkub toast pärast selle üleandmist rühmavanemale.

10. Iga toa korrasoleku eest vastutab toavanem, kes määrab vastavad korrapidajad.

11. Üldkasutatavate ruumide korrapidajad määrab rühmavanem.

12. Pesemisruumi korrapidaja vastutab puhtuse ja korra eest pesemisruumis, kuivatab pärast pesemist põranda ja jälgib, et tuled oleksid kustutatud ja kraanid suletud.

13. Internaadis võib liikuda ainult toajalatsites. Magamistoas viibimine saabastes ja kummikutes on rangelt keelatud.

14. Enne magamaminekut peavad kõik kasvandikud end põhjalikult pesema (nägu, kael, kõrvid, käed, ülakeha kuni vööni, jalad ja hambad). Pesemisel tuleb särk seljast ära võtta.

15. Pärast pesemist panevad tütarlapsed selga ainult öösärgi. Pesu jätmine öösärgi alla on keelatud.

16. Ööseks asetab kasvandik oma päevased riided taburetile või toolile kokkupandult.

17. Kasvandik kasutab ainult temale antud hambaharja ja topsi. Pärast nimetatud esemete tarvitamist asetab ta need öökappi. Teiste asjade kasutamine on keelatud.

18. Kasvandik on kohustatud hoidma internaadis puhtust ja korda. Mööbli rikkumine, seinte määrimine, voodites trampimine jne. on keelatud.

19. Internaati minek, pesemine, voodite lahtitegemine ja magamaminek peab toimuma täiesti vaikselt.

20. Toakorrapidaja kustutab tule, misjärel algab öörahu.

21. Öörahu ajal on keelatud raamatute lugemine, vestlemine, rõivaste korrastamine ja muu tegevus.

III. Kord sööklas.

1. Õpilased tulevad sööklasse rivistatult klasside kaupa.

2. Õpilased rivistuvad kohe pärast vastavat signaali (kolm kellahelinat). Klassiorganisaator vastutab korra eest oma klassis (kiire rivistumine, korralik riietus, puhtaks pestud käed jne.).

3. Sööklas kontrollib õpilaste käte puhtust sanitaarpost.

4. Õpilased tulevad sööklasse ühekaupa, vaikselt, jututa, üksteist tõukamata.

5. Laua äärde asuvad õpilased korralikult, käed kõrval, ei haara laualt toiduaineid jne.

6. Lauda istuvad kõik laudkonna liikmed korraga ja alustavad samuti korraga iga toidu (supp, praad, magustoit) söömist. Leiba ja teisi toite pakuvad õpilased üksteisele lauakommete kohaselt, ise mitte püsti tõustes ega haartes.

7. Kui kogu laudkond on söömise lõpetanud, tõusevad kõik vaikselt püsti ja seisavad sirgelt.

8. Pärast viimase toidu söömist jäävad toidunõud lauale nii, et laud jätaks ühtlase ja korraliku mulje.

9. Õpilane tarvitab lauas toidu pakkumisel ja võtmisel viisakussõnu „palun“ ja „tänan“.

10. Süüakse vaikselt, jututa ja toidunõude liigse kolistamiseta.

11. Lihatoitude söömisel tarvitavad õpilased reeglite kohaselt nuga ja kahvlit.

12. Lauas on keelatud toitude vahetamine, valimine, taldrikule järelejätmine ja toidu pildumine.

13. Kõik õpilased on kohustatud hoidma sööklas puhtust ja korda. Igati tuleb vältida sööginõude purustamist ja lõhkumist.

14. Köögitoimkonna liikmed liiguvad sööklas vaikselt ja teenindavad neile määratud laudu kiiresti.

15. Sööklasse ei tulla vormiriietusega, mida kantakse õppetöö ajal (välja arvatud eine).

IV. Köögitoimkonna kohustused.

1. Köögitoimkonda kuuluvad õpilased tõusevad pool tundi varem ja lähevad kööki.

2. Köögitoimkond allub peakokale ja täidab tema korraldusi.

3. Lauakatjad, kes katavad ja koristavad laua, määrab hommikuks rühmavanem, teistel juhtudel klassiorganisaaator.

4. Toimkond lahkub köögist hommikul kümme minutit enne tundide algust, lõunal ja õhtul koka loal. Omavoliline köögist lahkumine on keelatud.

5. Köögitoimkond määratakse vastavalt graafikule rühmavanemate poolt. Toimkonna vahetus toimub kell 18.00.

V. Kord ettevalmistustunnis.

1. Ettevalmistustund algab täpselt päevarežiimis ettenähtud ajal vastava signaali järel.

2. Ettevalmistustunnis tegelevad õpilased ainult õppeülesannete ettevalmistamisega. Muu tegevus (kirjanduse lugemine, kirjade kirjutamine jne.) on keelatud niikaua, kuni kõik tunnid ei ole korralikult ette valmistatud.

3. Ettevalmistustunni ajal on lahkumine klassiruumist lubatud ainult kasvataja loal.

4. Õppeülesannete ettevalmistamisel on keelatud ülesannete ja harjutuste mahakirjutamine kaasõpilastelt. Iga õpilane peab töötama iseseisvalt. Raskuste ilmnemisel

pöördatakse kasvataja poole. Pärast tööde lõpetamist tuleb korjata vihikud kokku ja tuua õpetajate tuppa.

5. Ettevalmistustunnis peab valitsema kindel distsipliin.

6. Ettevalmistustunni lõpul korrastab iga õpilane oma töölaua ja sahtli ning paigutab õppetarbed kappi.

7. Ettevalmistustunnist (ka ringitööks) võib puududa ainult kasvataja loal.

VI. Kasvandike vaba aja veetmine.

1. Õpilaste vaba aeg sisustatakse kasvatajate või õpilasorganisatsioonide tööplaanis ettenähtud üritustega.

2. Kõik õpilased on kohustatud osa võtma rühmatööst, kasvataja või mõne organisatsiooni poolt korraldatavaist üritustest, mis haarab tema rühma või klassi.

3. Vabal ajal võivad õpilased kasvataja loal iseseisvalt käia linnas. Sihitu ringihulkumine on keelatud.

4. Õpilased võivad liikuda ainult õpilastele määratud ruumides ja kooli territooriumil.

III osa.

Õpetajad ja kasvatajad.

I. Õpetaja kohustused.

1. Õpetajad ilmuvad kooli mitte hiljem kui 10 minutit enne oma tundide algust.

2. Õpetaja, tulnud kooli, tutvub administratsiooni ja ühiskondlike organisatsioonide poolt väljapandud teadete ning korraldustega teadetetahvil.

3. Esimese kellahelina ajaks kooli mitteilmunud õpetaja loetakse hilinenuks; igast sellisest juhust teatatakse kooli direktorile.

4. Pärast teist kellahelinat läheb õpetaja viibimata klassi.

5. Enne töö alustamist kontrollib õpetaja õpilaste ja klassiruumi korrasolekut tunniks. Juhul, kui klass pole tööks nõutaval määral korras, ei alusta õpetaja tundi enne, kui klass on täiesti korras. Igast õppetunni mittealustamise juhust klassi ettevalmistamatuse pärast teatab õpetaja samal päeval kooli administratsioonile.

6. Pärast tunni lõpukella teatab õpetaja õpilastele töö lõpetamisest ning annab neile loa klassist lahkumiseks. Õpetaja lahkub klassist viimasena, kontrollides, et korradajad õpilased klassi aknad avaksid.

7. Suurel vahetunnil juhib õpetaja õpilased sööklasse ja jälgib, et õpilased järgiksid rangelt korda.

8. Tunnis vastutab õpetaja kooli varanduse hoidmise, samuti puhtuse ja korra eest klassis või kabinetis. Koolile kuuluvate esemete kaotamise, purustamise või rikumise juhtudest teatab õpetaja administratsioonile samal päeval, kohe pärast tundide lõppemist.

9. Õpilaste töökohad klassis määrab klassijuhataja.

10. Õpilase vastamise ajal tahvli või õpetajalaua juures peab õpetaja rangelt jälgima, et kõigil õpilastel oleksid raamatud ja vihikud suletud, samuti seda, et õpilased ei tõstaks kätt enne, kui õpetaja pöördub klassi poole vastava küsimusega.

11. Õpetaja motiveerib õpilasele pandava hinde, teatab selle kogu klassile ning märgib klassipäevikusse.

12. Õpetaja viib klassipäeviku ja õppevahendid klassi ning toob nad sealt isiklikult ära; nende andmine õpilastele või klassi jätmine on keelatud.

13. Õpetaja on kohustatud puuduvate õpilaste nimed isiklikult märkima klassipäevikusse.

14. Õpetaja on kohustatud selgelt ning täpselt märkima klassipäevikusse õppetunni sisu ja kodused ülesanded.

15. Vaheaegadel pole õpetajal õigust õpilastega õpetajate toas vestelda ja sel viisil oma kolleegide puhkust segada.

16. Õpetajad on otseselt vastutavad oma õpilaste õppe- edukuse eest. Puudulikult edasijõudjatele tuleb organiseerida õigeaegselt konsultatsioone.

17. Õpetajad, kes soovivad anda õpilastele täiendavaid tunde väljaspool kinnitatud tunniplaani, peavad sellest teatama õppealajuhatajale ning tunni isiklikult läbi viima.

18. Õpetajad on kohustatud jälgima õpilasreeglite ja sisekorra eeskirjade täitmist õpilaste poolt.

19. Vastutus korra eest enne või pärast tunde korraldamiseks langeb õpetajale, kes õpilased kokku kutsub või koolis vastava ala tööd juhib.

II. Klassijuhataja kohustused.

Klassijuhataja on kohustatud:

1. Juhtima ja abistama pioneeri- ja komsomolitööd klassis.

2. Küllastama süstemaatiliselt internaadiruume ja ettevalmistustunde.

3. Pidevalt kontrollima klassikorrapidajate tööd.
4. Jälgima õpilaste päevarežiimi täitmist.
5. Kontrollima iga päev õpilaste kooliskäimist ja võtma viivitamatult tarvitusele abinõud tundidest puudumise põhjuste selgitamiseks. Juhul, kui puudumist põhjustab haigus, mis ei takista õppimist internaadis, on klassijuhataja kohustatud organiseerima puudujale järjekordsete koduste ülesannete teatamist iga päev. Arstitõendid õpilaste puudumise kohta antakse edasi kooliarstile, viimase puudumisel õppealajuhatajale.
6. Süstemaatiliselt kontrollima klassiruumi ja selles asuvate esemete seisukorda ning puhtust, samuti õpilaste õpikute, vihikute ja teiste õppevahendite seisukorda.
7. Jälgima pidevalt oma klassi õpilaste teadmiste kontrollimist ja avastatud puudustest informeerima kooli administratsiooni.
8. Õigeaegselt organiseerima mahajääjate abistamist.
9. Süstemaatiliselt kontrollima, et õpilasi üle ei koor- mataks koduste ülesannetega, klassi- ja koolivälise tööga ning ühiskondlike ülesannetega.
10. Pidevalt kontrollima, kas õpilastel on kaasas õppetundideks vajalikud raamatud, vihikud, tuhvliid koolis kasutamiseks jne.
11. Läbi viima klassikoosolekud.

III. Korrapidaja õpetaja kohustused.

1. Täieliku korra tagamiseks koolis organiseeritakse õpetajate korrapidamine enne ja pärast tundide algust ning vaheaegadel vastavalt direktori poolt kinnitatud korrapidamise graafikule.
2. Korrapidaja õpetaja tuleb kooli mitte hiljem kui 30 minutit enne tundide algust.
3. Korrapidaja õpetaja kontrollib ruumide korrasolekut tööks ja klassikorrapidajate kohalolekut ning määrab vajaduse puhul puudujale asendajad.
4. Koolis asetleidnud erakorralistest juhtudest informeerib korrapidaja õpetaja kooli direktorit või õppealajuhatajat.
5. Korrapidaja õpetaja kontrollib, et õpilased jalutusruumis käituksid nõuetele vastavalt, et nad ei istuks aknalaudadel ega toetuks seintele, ei jookseks ega kõneleks nii, et see segab teisi, et treppidel ei joostaks, et õpilased vaheaegadel ei loeks ega õpiks.

6. Korrapidaja õpetaja jälgib, et õpilased pärast koolitulekut ei viibiks üleriides, kalossides, peakatetes, et õpilased vaheaegadel ei viibiks klassides ning jalutusruumides tänavakingades.

7. Korrapidaja õpetaja hoolitseb selle eest, et kooliruumides valitseks puhtus ja kord.

8. Korrapidamiseks määratud ajal pole korrapidajal õpetajal lubatud oma ülesannete täitmiselt lahkuda, samuti kohaleminekuga hilineda või varem ära tulla.

Märkus. Kui õpetaja kaaluvatel põhjustel ei saa oma ülesandeid korrapidajana täita, informeerib ta sellest õigeaegselt administratsiooni, kes määrab ettenähtud ajaks teise korrapidaja õpetaja.

9. Ilusate ilmade puhul, kui õpilastel on lubatud viibida õues, vastutab korra eest õues selleks määratud korrapidaja õpetaja.

10. Korrapidajate õpetajate tööd juhib ja kontrollib kooli õppealajuhataja.

11. Korrapidajad õpetajad kannavad vastavat käesidet.

IV. Kasvataja kohustused.

1. Iga kasvataja hoolitseb ja vastutab oma kasvandike varustuse eest.

2. Kasvataja saab kasvandike varustuse pesulao hoidjalt.

3. Väiksemate korratuste kõrvaldamine kasvandike riietuses, nagu nõopide etteõmblemine, lahtirebenenud õmbluste kinnitamine, väiksemate aukude paikamine, suka- ja sokinõelumine, toimub kasvandike poolt kasvatajate juhendamisel.

4. Kasvandike ihupesu vahetatakse kasvataja poolt iga nädal puhta vastu (voodilina vahetatakse iga 14 päeva tagant).

5. Kasvataja viibib tööloleku ajal pidevalt oma kasvandike juures, vastutab kasvandike füüsilise ja moraalse arenemise eest.

6. Kasvataja vastutab korra ja puhtuse eest temale kinnistatud magamistubades, tööloleku ajal aga kõikide ruumide eest, mis kuuluvad tema tööpiirkonda.

7. Iga kasvataja on kohustatud osutama tähelepanu, hoolt ja nõudlikkust eranditeta ja võrdselt kõikide kasvandike suhtes, olenemata sellest, kas kasvandik kuulub tema rühma või mitte.

8. Kasvataja õpetab kasvandikele õiget voodi korrastamist, riiete asetust, saabaste puhastamist, pesemist, hammaste puhastamist, söömist, õppimist, lauas istumist jne.

9. Kasvataja juhendab toavanemate, toakorrapidajate, rühmavanemate ja kogu rühma tööd.

10. Kasvataja peab rangelt kinni pidama päevarežiimist ega või teha omapoolseid kõrvalekaldumisi ilma direktori või õppealajuhataja loata.

11. Kasvatajad, kes viibivad söömise ajal õpilaste juures, vastutavad üldise korra eest sööklas ja tagavad sööginõude püramatult tagastamise kokale.

12. Iga kasvataja on kohustatud õpetama kultuurset söömist, tänamist, õiget istumist jne., nõudes seda pidevalt igalt õpilaselt.

13. Tööl olev kasvataja peab korraldama tema poolt organiseeritavad üritused nii, et need ei takistaks õpilaste õigeaegset ilmumist ettevalmistustundi.

14. Ettevalmistustunnis peab valitsema kindel distsipliin, mille eest vastutab kasvataja.

15. Kasvataja, kes viibib ettevalmistustunnis, on kohustatud õpilasi juhendama ja abistama ning vajaduse puhul nendega individuaalselt töötama.

16. Kasvataja vastutab võrdselt klassijuhatajaga oma kasvandike õppeedukuse eest. Häiretest tundide ettevalmistamisel (õppematerjalist mitteamusaamine jne.) teatab kasvataja klassijuhatajale või aineõpetajale.

17. Kui õppeaine vastav osa on enamikule õpilastest arusaamatu, ei ole kasvataja kohustatud seda selgitama, vaid teatab sellest aineõpetajale.

18. Ettevalmistustunnis peab kasvataja nõudma õpilastelt teadmiste põhjalikku omandamist, korralikku käe kirja ja õiget istumisasendit.

19. Kui õpilased jõuavad tundideks valmistuda enne ettevalmistustunni lõppu, tuleb leida õpilastele uut tegevust, millega sisustada nende aega (eriti nooremates klassides). Mingil juhul ei tohi lubada asjatut ringijooksmist ega tegevust, mis laostab distsipliini ja segab kaasõpilaste tööd.

20. Kasvataja tagab üldkasutatavate ruumide õige kasutamise õpilaste poolt ja kontrollib pidevalt korralduste täpset täitmist.

21. Kasvataja organiseerib iga päev väljas õpilaste liikumistarbe rahuldamist mängude, jalutamise ja ühiskondlikult kasuliku tööga.

22. Iga kasvataja selgitab õpilastele, et sihilikult purustatud esemed, mööbel ja koolitarbed kuuluvad väljamaksmisele õpilase vanema või hooldaja poolt.

23. Kasvataja jälgib kasvandikke õpinguis, töös ja vabal ajal. Ta korraldab kasvatustöö selliselt, et see kujundaks õpilastes õiget ellusuhtumist ja õigeid sotsiaalseid tundeid (seltsimehelikkus, kollektiivsus jne.). Kasvataja kannab täielikku vastutust oma õpilaste ühiskondlikult õige kujunemise eest.

24. Kasvataja tuleb koolimajja kümme minutit enne tööaja algust.

V. Korrapidaja kasvataja ülesanded.

1. Korrapidaja kasvataja vastutab korra eest enne ettevalmistustundide algust ja pärast nende lõppu, tagades, et majas oleks kõik korras ja elu kulgeks vastavalt päevarežiimile.

2. Korrapidaja kasvataja kontrollib, et söömine toimuks õigeaegselt. Ta juhib õpilaste liikumist söögisaalis.

3. Korrapidaja kasvataja kontrollib, et köögikorrapidajad oleksid õigeaegselt kohal; puudumise puhul määrab ta lisakorrapidajad.

4. Korrapidaja kasvataja teatab päeva jooksul toimunud korrarikkumistest direktorile, õppealajuhatajale või vanemkasvatajale.

5. Korrapidaja kasvataja tagab internaadi korrasoleku (kraanid olgu suletud, aknad kinni, tuled kustutatud, ukSED lukustatud).

6. Saunapäevadel kontrollib korrapidaja kasvataja saunagraafikut ja saadab rühmad õigeaegselt pesema. Ta hoolitseb selle eest, et pärast sauna kasutamist oleksid kraanid suletud ega tekiks tarbetut veekulu.

7. Korrapidaja kasvataja hoolitseb selle eest, et laupäevadel ja pühapäevadel korraldatavad üritused toimuksid häireteta.

8. Korrapidaja kasvataja kontrollib, et kõik kasvatajad oleksid õigeaegselt kohal, et ettevalmistustund algaks täpselt ja mööduks häireteta.

9. Elektrikke puhul teatab korrapidaja kasvataja rikkest kohalikule elektrikule ja direktorile või õppealajuhatajale.

10. Korrapidaja kasvataja organiseerib ettevalmistustundidesse ja sööklasse minekuks kella helistamist.

IV osa.

Juhtimine ja kontroll.

Direktor.

1. Direktor vastutab kogu internaatkooli õppe- ja kasvatustöö ning majandusliku tegevuse eest, samuti kasvandike elu ja tervise eest.

2. Direktori ülesannete hulka kuulub:

a) internaatkooli juhtimine ainujuhtimise põhimõttel pedagoogilisele kollektiivile toetudes;

b) õppeplaani ja -programmide elluviimine;

c) õppe- ja kasvatustöö ning administratiiv-majandusliku personali töö kontrollimine;

d) kasvandike õppe- ja kasvatustöö juhtimine ning kontroll õppe- ja kasvatustöö juhtimise üle;

e) pedagoogilise personali ja kasvandike ideelis-poliitilise kasvatustöö juhtimine ning kontroll selle üle;

f) tootmispraktika korraldamine koolile kinnistatud tööstus- ja põllumajandusettevõtetes;

g) tunniplaani, eksamite graafiku, sisekorra eeskirjade ja õpetajate ning kasvatajate tööplaanide kinnitamine ja kontroll nende täitmise üle;

h) kehakultuuritöö juhtimine ja järelevalve kasvandike tervisliku seisukorra üle;

i) kasvandike toitlustamise ja riietega varustamise organiseerimine, internaadis normaalsete elutingimuste loomine ning kontroll nende ülesannete täitmise üle;

j) kasvandike vastuvõtu- ja väljalaskeplaanide täitmine;

k) krediidikäsitamine.

Õppealajuhataja.

1. Õppealajuhataja juhib õpetajate ja kasvatajate õppe- ja kasvatustööd, suunates nende kooskõlastatud pingutused õppe- ja kasvatustöö eesmärkide saavutamisele.

2. Õppealajuhataja vastutab internaatkooli meetoodilise töö, õppe- ja kasvatustöö plaanide täitmise ning kasvandike praktilise ettevalmistamise eest.

3. Õppealajuhataja ülesannetesse kuulub:

a) õppe-metoodilise töö juhtimine;

b) tunni- ja eksamiplaani koostamine ning kontroll nende täitmise üle;

c) kasvatustöö juhtimine;

- d) õppe-metoodiliste ja kasvatusalaste nõupidamiste korraldamine ning ainekomisjonide töö juhtimine;
- e) raamatukogu ja õppekabinettide töö juhtimine;
- f) õppe- ja kasvatustöö ning pedagoogilise personali kvalifikatsiooni tõstmise organiseerimine ja juhtimine;
- g) direktori asendamine tema äraolekul.

Vanemkasvataja.

1. Vanemkasvataja juhib vahetult kasvatajate tööd ning tagab kasvandikele normaalsete elutingimuste loomise internaatides.
2. Tööülesannete täitmisel allub vanemkasvataja vahetult internaatkooli õppealajuhatajale ja direktorile.
3. Internaatkooli vanemkasvataja tööülesanneteks on:
 - a) instrueerida ja kontrollida kasvatajate tööd;
 - b) paigutada kasvandikud internaaditubadesse;
 - c) organiseerida internadiruumide kujundamist ja inventariga varustamist;
 - d) kontrollida kasvandike varustamist riiete, jalatsite, pesu ja muude esemetega;
 - e) korraldada ülekoollisi retki, matku ja ekskursioone;
 - f) organiseerida kasvandike saunaskäimist, ruumide ja koolimaja ümbruse suurpuhastusi;
 - g) tagada kasvandike päevarežiimi koostamine ja täitmine;
 - h) koostada kasvatajate töö- ja puhkusgraafikud;
 - i) kontrollida köögipersonali tööd kasvandike toitlustamisel;
 - j) vaadata läbi ja esitada direktorile kinnitamiseks kasvatajate tööplaanid;
 - k) viibida internaatkoolis pärastlõunal vähemalt viis tundi päevas, jälgides ettevalmistustundide läbiviimist, vaba aja veetmist ja lahendades üleskerkivaid küsimusi.

Vastutavate töötajate tööajad.

Kooli direktori tööpäev on piiramatu. Tavaliselt viibib direktor kooliruumides hommikupoolikul kella 09.00–14.00, õhtupoolikul kella 18.00–20.00.

Õppealajuhataja tööpäev on piiramatu. Tavaliselt viibib õppealajuhataja kooliruumides hommikupoolikul kella 08.30-st kuni 15.00-ni.

Vanemkasvataja tööpäev kestab kella 16.00-st kuni 21.00-ni.

Direktori asetäitja administratiiv-majandusalal tööpäev kestab kella 09.00-st kuni 16.00-ni.

Valvekord puhkepäevadel:

direktor – kuu esimene pühapäev;

õppealajuhataja – kuu teine pühapäev;

vanemkasvataja – kuu kolmas pühapäev;

tootmisala õppealajuhataja – kuu neljas pühapäev.

RAKVERE INTERNAATKOOLI TÖÖPLAAN 1961/62. ÕPPEAASTAL.

Sissejuhatus.

Internaatkooli peaülesandeks on valmistada kasvandikke ette eluks, ühiskondlikult kasulikuks tööks, kasvatada neist laialdase polütehnilise silmaringi ja praktiliste oskustega haritud inimesed, kes tunnevad hästi teaduse aluseid ja on võimelised süstemaatiliseks füüsiliseks tööks; kasvatada noori sotsialistliku ühiskonna printsiipide, kommunismi ideede, sotsialistliku internatsionalismi ja sotsialistliku patriotismi vaimus.

Möödunud õppeaastal töötas internaatkool edukalt, saavutades 94%-lise õppeedukuse. Viiel klassil oli 100%-line õppeedukus (I, V, VIII, X ja XI klass).

Kõik õpetajad ja kasvatajad olid haaratud poliitharidustöö võrku.

Kasvasid parteiorganisatsiooni read (sekretär sm. Siller).

Saavutuste kõrval esines internaatkooli töös ka rida puudusi.

Vajalikul kõrgusel ei seisnud koolisisene metoodiline töö. Lünklikud olid paljude õpilaste teadmised matemaatikas, eriti VII klassis (õpet. Timm). Vähene oli õpetajate individuaalne töö õpilastega (V–XI kl.). Esines konflikte õpetajate-kasvatavate ja õpilaste vahel (kasv. Lahi, õp. Penjam). Soovida jättis õpilaste käekiri. Küllalt printsiipiaalne ei olnud koosolekutel ja nõupidamistel kriitika ja enesekriitika.

Kui osa ringe töötas hästi (käsitööring – õp. A. Saar, kehakultuurikollektiiv – õp. U. Aavola, male-kabering – õp. Kaalep, kunstiring – õp. Kuiv, jt.), siis reas ringides puudus süstemaatiline töö (vene keele ring – õp. Annert ja Penjam, tehnikaring – õp. Piirimaa, kodulooring – õp. Murde).

Tagasihoidlik oli õpetajate-kasvatavate osavõtt ühiskondlik-poliitilisest elust (loengulisest tööst jne.).

Mõned kasvatajad ei suhtunud ettevalmistustundides oma tööülesannetesse täie tõsidusega, mille tagajärjel esines mahakirjutamist ja koduste ülesannete mittetäitmist.

Mõned kasvatajad (Lahi jt.) pöörasid vähe tähelepanu õpilaste riietusesemete korrastamisele.

Eeloleval õppeaastal seab internaatkool eesmärgiks kõrvaldada eelpool loetletud puudused, süvendada veelgi kommunistlikku kasvatustööd koolis; saavutada, et kommunistliku moraali mõisted muutuksid õpilaste isiklikeks veendumusteks. Selleks nähakse ette järgmised abinõud:

1. Igal õpetajal ja kasvatajal õppida sügavalt tundma NLKP programmi ja põhikirja projekti ning tutvustada selle teese ja sätteid õpilastele.
2. Tundides pöörata erilist tähelepanu kasvatustööle mõjule (üldine kord klassis, aine side tänapäevaga, ateistlik kasvatus, rahvaste sõpruse kasvatamine jne.). Saavutada, et aine omandataks põhiliselt tunnis.
3. Õppealajuhatajal ja vanemkasvatajal haarata süstemaatilise koolisisese metoodilise tööga kõik õpetajad ja kasvatajad.
4. Kõigil õpetajatel vältida juba õppetöö algusest peale lünkade tekkimist õpilaste teadmistes. Mahajääjatega teha individuaalset ja grupiviisilist tööd.
5. Kõigil õpetajatel ja kasvatajatel olla eriti nõudlik õpilaste vihikute välimuse ja käekirja suhtes.
6. Erilist tähelepanu osutada töökasvatuse süvendamisele. Tootmisala õppealajuhatajal organiseerida õpilaste süstemaatilist osavõttu ühiskondlikult kasulikust tööst.
7. Septembrikuu jooksul rakendada kõik ringid plaanipärasele ja sisukale tööle. Õppealajuhatajal kontrollida pidevalt ringide tööd.
8. Lugeda iga õpetaja ja kasvataja kohuseks aktiivselt osa võtta ühiskondlik-poliitilisest elust. ENSV PTTLÜ grupi esimehel sm. Sepal suurendada lektorite grupi liikmete arvu ja rakendada grupp aktiivsele loengulisele tööle.
9. Ettevalmistustundides nõuda kasvatajatelt vastutustundlikumat suhtumist oma tööülesannete täitmisel, likvideerida koduste ülesannete täitmata jätmise ja mahakirjutamine.

I. Administratiiv-organisatsiooniline töö.

1. Õpilased komplekteerida klassidesse järgmiselt:

Klass	Õpilaste arv	Klassijuhataja-õpetaja
I	30	Tinnuri
II	33	Kurmiste
III	32	Endoja
IV	33	Piilberg
V	32	Konist
VI	32	Kõrgesaar
VII	31	Piirimaa
VIII	31	Penjam
IX	31	Timm
X	22	Annert
XI	27	Meigas

2. Kasvandike rühmad moodustada eri vanusega õpilastest I–XI klassini (eraldi tütarlapsed ja poeglapsed).

Rühm	Õpilaste arv	Rühma kasvataja	Rühmavanem
I	24	Oglas	Kull
II	24	Sillar	Hennus
III	22	Kullerkupp	Ridali
IV	24	Lahi	Kolomainen
V	24	Transtok	Rotka
VI	24	Kaalep	Vatsar
VII	29	Tõeväli	Luik
VIII	29	Siller	Praks
IX	29	Murde	Mihkelson
X	29	Ani	Piibeht
XI	29	Madiberg	Sikka
XII	22	Sepp	Lõbu
XIII	29	Kanter	Kasela

3. Kasvatajate kohad jaotada järgmiselt:

Kasvatajad	I–IV kl.	V–VII kl.	VIII–XI kl.
1. V. Aavola	0,25		
2. S. Ani	0,85	0,25	0,25
3. A. Kaalep	0,25	0,5	0,25
4. E. Kanter	0,25		
5. L. Kanter	0,25	0,5	0,25
6. E. Kivimäe			1,0
7. H. Konist			0,25
8. A. Kullerkupp	0,35	0,5	0,25
9. A. Kurmiste	0,25		
10. H. Lahi	1,0	0,25	
11. A. Madiberg	1,15		
12. M. Murde	1,0		
13. E. Oglas		0,9	0,5
14. L. Penjam		0,5	
15. M. Piirimaa	0,25		
16. A. Sepp	0,35	0,5	0,25
17. V. Sillar		0,9	0,5
18. E. Siller	0,3	0,7	0,25
19. S. Tinnuri	0,25		
20. M. Transtok	0,5	0,5	0,25
21. S. Töeväli	0,75		
Kokku:	8,0	6,0	4,0

4. Metoodiliste komisjonide koosseis:

a) Algõpetuse komisjon:

1. M. Piilberg – esimees
2. H. Endoja
3. S. Tinnuri
4. A. Kurmiste

b) Polütehnilise õpetuse komisjon:

1. K. Kaalep – esimees	6. M. Piirimaa
2. J. Aaslov	7. A. Sillar
3. T. Aruste	8. M. Murde
4. V. Aavola	9. A. Saar
5. U. Aavola	10. E. Timm

c) Humanitaarainete komisjon:

1. K. Kõrgesaar – esimees	6. A. Meigas
2. E. Kivimäe	7. A. Sepp
3. M. Kuiv	8. I. Sèpp
4. H. Annert	9. A. Madiberg
5. L. Penjam	10. H. Konist

5. Rakendada tööle järgmised ringid:

Jrk. nr.	Ringi nimetus	Juhendaja-õpetaja
1.	Naturalistide ring	T. Aruste
2.	Kirjandusring	E. Kivimäe
3.	Vene keele ring	H. Annert, L. Penjam
4.	Käsitööring	Arm. Saar, J. Aaslov
5.	Tehnikaring	M. Piirimaa
6.	Kunstiring	M. Kuiv
7.	Orkester	E. Kanter
8.	Muusikaring	M. Jansen
9.	ALMAVÜ	R. Upsi
10.	Punane Rist	E. Kaleva
11.	Kehakultuurikollektiiv	U. Aavola
12.	Tennise seksioon	M. Transtok
13.	Male-kabe seksioon	K. Kaalep
14.	Kodulooring	M. Murde

6. Kabinettide juhatajad:

1. Bioloogia-keemia kabinet — T. Aruste
2. Füüsika kabinet — M. Piirimaa
3. Ajaloo-keelte-algõpetuse kabinet — M. Piilberg

7. Koostada järgmised eriplaanid:

Jrk. nr.	Plaani nimetus	Tähtaeg	Koostaja
1.	Aine jaotuse plaanid	10. IX ja 15. I	õpetajad
2.	Kasvatajate tööplaanid	15. IX ja 15. I	kasvatajad
3.	Met. komisjonide tööplaanid	15. IX ja 15. I	met. kom. esimehed
4.	Klassijuhatajate tööplaanid	20. IX ja 20. I	klassijuhatajad
5.	Ringide tööplaanid	17. IX ja 17. I	juhendaja-õpet.
6.	Kasvatajate töögraafik	31. VIII ja 10. I	vanemkasvataja
7.	Aktuste ja tähtpäevade plaan	18. IX ja 18. I	õppealajuhataja
8.	Pühapäevade sisustamise plaan	20. IX ja 20. I	vanemkasvataja
9.	Seinalehe väljaandmise graafik	5. IX ja 10. I	õppealajuhat.
10.	Pioneerimaleva tööplaan	25. IX ja 25. I	vanempioneerijuht
11.	Komsomolikomitee tööplaan	25. IX ja 25. I	H. Annert
12.	Raamatukogu tööplaan	15. IX ja 15. I	A. Saar
13.	Stendide sisustamise graafik	10. IX ja 15. I	õppealajuhat.
14.	Kooli koosolekute üldplaan	20. IX ja 20. I	direktor
15.	Adm-personalile korraldatavate vestluste plaan	25. IX	M. Transtok

II. Õppe- ja kasvatustöö.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Vastutaja
1.	Valida klassiorganisaa- torid	5. IX	klassijuhat.
2.	Määrata klassikorrapi- dajaks 2 õpilast	esmaspäevast	"
3.	Määrata üldkorrapi- dajaks 2 õpilast	"	õppealajuhat.
4.	Klassides läbi töötada õpilasreeglid ja sisekor- ra eeskirjad	sept.-kuu	klassijuhat.
5.	Viia läbi klassijuhataja- tunnid	kord nädalas	"
6.	Rakendada tööle korrapi- dajad õpetajad	alates 1. IX	õppealajuhat.
7.	Viia läbi klassikoosolekud	vajadusel	klassijuhat.
8.	Viia läbi rühmatunnid	neljapäeviti	kasvatajad
9.	Viia läbi rühmanemate koosolekud	kord kuus	vanemkasvataja
10.	Organiseerida hommiku- võimlemist	alates 1. IX	V. ja U. Aavola
11.	Organiseerida õpilastele ülekoollisi loenguid- vestlusi	kord kuus	õppealajuhat.
12.	Rakendada tööle õpilas- lektorite grupp	alates okt.-kuust	õp. Konist
13.	Viia sisse sots. võistlus tubade korrashoiu alal	alates 15. IX	vanemkasvataja
14.	Viia sisse sots. võistlus klasside korrashoiu alal	alates 15. IX	õppealajuhat.
15.	Välja anda rändviplid parimale klassile ja rühmale	kord veerandis	direktor
16.	Organiseerida konsultat- sioone	pidevalt	õpetajad
17.	Klassides üles seada hin- nete tabelid	15. IX	klassijuhat.
18.	Rühmades üles seada hinnete tabelid	15. IX	kasvatajad
19.	Sisustada teadetetahvlid	20. IX	"
20.	Viia läbi klassi aineõpe- tajate koosolekud	kord poolaastas	klassijuhataja
21.	Sisustada kooli autahvel	5. IX	õppealajuhat.
22.	Kontrollida õpetajate plaan-konspekte	kord nädalas	"
23.	Kontrollida õppeprogram- mide täitmist	kord kuus	"
24.	Organiseerida ühiskond- likult kasulikke tööd klasside lõikes	pidevalt	õppealajuhat. tootmisõpet. alal

III. Pioneeri- ja komsomolitöö, klassi- ja kooliväline töö.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Teostaja
1.	Aruande- ja valimiskoondused pioneerorganisatsioonis: a) salkades b) rühmades c) malevas	kuni: 10. IX 21. IX 25. IX	vanempioneerijuht " "
2.	Koostada maleva tööplaan	28. IX	"
3.	Koostada rühma tööplaanid ja panna need klassis üles	iga kuu 1. kuup.	klassijuhatajad ja vanempioneerijuht
4.	Klassijuhatajail võtta osa rüh- makoondustest ja nende ette- valmistamisest	pidevalt	klassijuhatajad
5.	Määrata rühmadele ja oktoobri- lastele juhid	15. IX	vanempioneerijuht
6.	Koostada klassides komsomoli- org. tööplaanid ja panna need üles	iga kuu 1. kuup	klassijuhatajad
7.	Suunata iga V–XI klassi õpilane osa võtma vähemalt 1 ringi tööst	15. IX	"
8.	Jätkata kirjavahetust vennasva- bariikide koolinoortega	pidevalt	"
9.	Organiseerida õpilastele (VIII– XI kl.) poliitring	1. X	õp. Konist
10.	Rakendada tööle kino	20. IX	tehnikaring
11.	Korraldada teatrite ühiskülasta- mist	pidevalt	vanemkasvataja
12.	Organiseerida õpilaste osavõttu pioneeride maja ja spordikooli tööst	20. IX	õppealajuhat.
13.	Rakendada tööle õpilasingid	20. IX	õppealajuhat.
14.	Koostada raamatukogu tööplaa- nid	20. IX ja 20. I	raamatukogu- hoidja
15.	Kontrollida ja suunata õpilaste klassivälisest lugemist	pidevalt	klassijuhatajad
16.	Koostada õpilaste praktiliste su- vetööde graafik	15. V	vanemkasvataja
17.	Organiseerida suvelaagrid pio- neeridele ja kommunistlikele noortele	juulikuus	vanempioneerijuht
18.	Koostada ekskursioonide plaan	1. X	õppealajuhat.
19.	Organiseerida kohtumisi töö- eesrindlastega, revolutsionääri- dega, kunstnikega, kirjanike- ga jt.	pidevalt	vanemkasvataja

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Teostaja
20.	Organiseerida õpilaste ühiskondlikult kasulikke tööd	„	õppealajuhat. tootmisõpet. alal
21.	Organiseerida päevakajaliste ja temaatiliste pildiseeriade väljaandmist	pidevalt	koms.-komitee
22.	Organiseerida kohtumisi teiste koolide õpilastega	1 kord poolaastas	vanemkasvataja
23.	Korraldada rahvaste sõprusele pühendatud õhtu	5. XII	vanempioneerijuht

IV. Õppenõukogu ja tema organite töö.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Vastutaja
1.	Õppenõukogu koosolekud	1 kord kv.	direktor
2.	Klassijuhatajate nõupidamised	„	õppealajuh.
3.	Met. komisjonide töökoosolekud	„	„
4.	Tundide vastastikune külastamine ja lahtiste tundide andmine	1 kord kuus	„
5.	Kasvatajate nõupidamised	1 kord kv.	vanemkasvat.

V. Sanitaaralane töö.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Vastutaja
1.	Esmaabikappide sisustamine	pidevalt	med.-õde
2.	Kasvandike põhjalik arstlik läbivaatus	2 korda a.	kooliarst
3.	Antropomeetrilised mõõtmised	"	"
4.	Kasvandike isiklike kaartide korrastamine	1. X	med.-õde
5.	Kasvandike läbivaatus spetsialistide poolt	2 korda a.	kooliarst
6.	Teenindava personali igakuine läbivaatus		"
7.	Kasvandike jagamine gruppidesse	1. X	"
8.	Osavõtt menüü koostamisest arvestusega, et lapsed saaksid hommikusöögiks 20-25%, ooteks 10%, lõunaks 40-45% ja õhtuks 20-25% ööpäevasest ratsioonist	pidevalt	kooliarst ja med.-õde
9.	Saunaskäimine ja ihupesu vahetamine	igal laup. üle nädala	kasvatajad
10.	Voodipesu vahetamine	igal laup.	"
11.	Sanitaarkorrastuste päev	igal laup.	"
12.	Vestlused rühmades ja klassides isiklikust hügieenist ja muudel tervishoidlikel teemadel	1 kord kuus	kooliarst ja med.-õde
13.	Sanitaarpostide töölerakendamine	5. IX	kooliarst
14.	Rühmade, tubade ja klasside vahelise sots. võistluse korraldamine nimetusele „Parim rühm“, „Parim klass“	alates 15. IX	koms.-komitee ja Punane Rist
15.	OVSK- ja VSK-normide ettevalmistamine ja sooritamine	aprill ja mai	med.-õde

VI. Töö lastevanematega, kooli tehnilise personali ja elanikkonnaga.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Vastutaja
1.	Lastevanemate üldkoosolekud	nov. ja apr.	direktor
2.	Šeffide kutsumine kooli mitm. ürituste puhul	pidevalt	direktor
3.	Isetegevusõhtute korraldamine šeffidele	2 korda a.	komsomoli-komitee
4.	Õpetajate osavõtt loengulisest ja agitatsioonitööst	pidevalt	direktor
5.	Loengute korraldamine kooli tehnilisele personalile	1 kord kuus	a/ü.-komitee

VII. Majanduslikud ülesanded.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Vastutaja
1.	Kooli- ja internaadiruumide remont ja sanitaarne korrast.: a) nimestike ja plaanide koostamine 1962. aastaks b) materjalide taotlemine c) lepingute sõlmimine	1. XI 61 15. XI 61 1. II 62	maj. juhat. ,, ,,
2.	Laste varustamine riietusesemete-ga	pidevalt	vanemkasvat.
3.	Toiduainete varumine talveks (juurvili ja kartul)	1. XI 61	maj.-juhat.
4.	Lisaproductide hankimine kooli-aiast	pidevalt	,,
5.	Õppe-katseaia tööplaani koostamine	1. III 62	aia juhat.

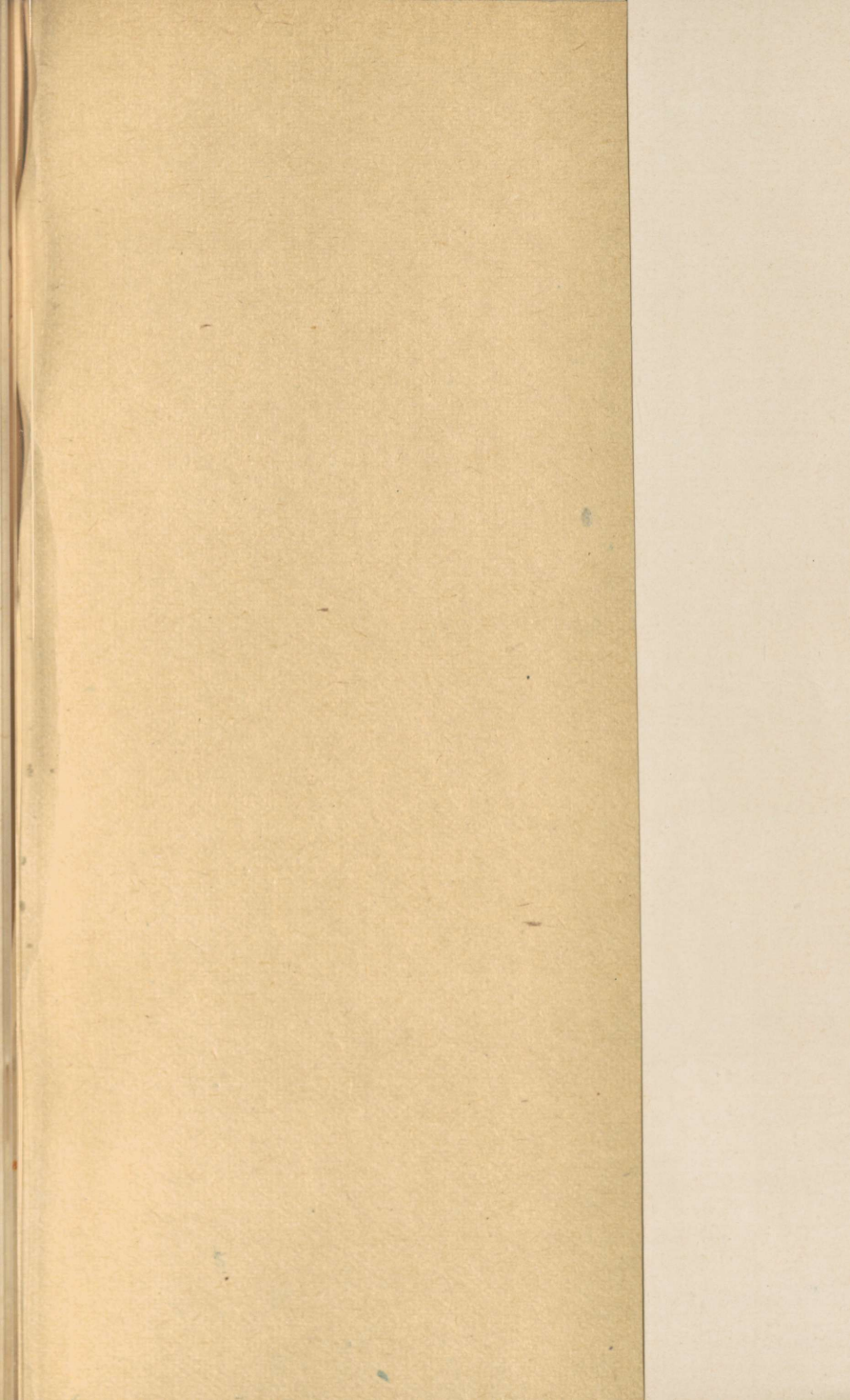
VIII. Õpetajate ja kasvatajate ideelis-poliitiline ja erialane enesetäiendamine.

Jrk. nr.	Ürituse sisu	Tähtaeg	Vastutaja
1.	Organiseerida õpetajate ja kasvatajate ideelis-poliitiline enesetäiendamine seminaride näol	okt.-juuni	direktor
2.	Organiseerida erialast enesetäiendamist metoodiliste komisjonide kaudu	pidevalt	õppealajuh.
3.	Abistada ja suunata kaugõppijate tööd	"	"

Direktor

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Rakvere Internaatkool uut tüüpi kasvatusasutusena. A. Sillar	7
Töökasvatusest Rakvere Internaatkoolis. A. Sillar	9
Kasvatustööst rühmades. E. Kivimäe	24
Ettevalmistustundidest Rakvere Internaatkoolis. L. Kõr- gesaar	42
Pioneerorganisatsiooni tööst. A. Kurmiste	50
Kooli komsomoliorganisatsiooni tööst. A. Kurmiste	65
Klassiväline töö Rakvere Internaatkoolis. M. Kuiv	73
Õppe- ja kasvatustöö juhtimine. A. Sillar	82
Tööst lastevanematega. E. Kivimäe	91
L i s a	
Päevarežiim	97
Rakvere Internaatkooli sisekorra eeskirjad	98
Rakvere Internaatkooli tööplaan 1961/62. õppeaastal	114

20 kop.

TRÜKIVIGU

Lk.	Rida	On trükitud	Peab olema
27	18. alt	sanitaarposti	sanitaarposti
33	5. alt	Eenesestmõistetav	Eenesestmõistetav
37	7. ülalt	Kommunistliku	Kommunistliku
90	10. alt	põhimõtted	põhimõtet
91	14. ülalt	sidemete pidamine	sidepidamine